

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ خَيْرًا ابْتَلاَهُمْ

જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી કૌમ કે સાથ ખેર ઔર ભલાઈ કા ઈરાદા ફરમાતા હૈ તો ઉનકી આઝમાઈશ કરતા હૈ. (સુનને તિરમિઝી : ૨૩૮૬)

અલ્લાહ તઆલા કી બખ્શિશ કે અંદાઝ

તાલીફ

અબૂબક્ર અબ્દુલ્લાહ બિન મુહંમદ
અલ્લામા ઈબ્ને અબીદ્ દુનિયા (રહ.)

તર્જુમા ઔર તવઝીહ

હાફિઝ ફૈઝુલ્લાહ નાસિર

લિપ્યાંતર

મવ. શમ્સુલહક હાશિમ યાંગા સાહબ (દા.બ.)

ખાદિમ : સ્ટેશન મસ્જિદ, નડિયાદ, જિ.ખેડા

સર્વ હક્ક પ્રકાશકને આધિન
અલ્લાહ તઆલાકે બખ્શિશ કે અંદાઝ

- તાલીફ : અબૂબક્ર અબ્દુલ્લાહ બિન મુહંમદ
અલ્લામહ ઈબ્ને અબીદ્ દુનિયા (રહ.)
- લિખ્યાંતર : મવ. શમ્સુલ હક હાશિમ ચાંગા (દા.બ.)
- ઈશાઅત : ઝિલ્કાદ ૧૪૪૩ હિજરી
જુન / ૨૦૨૨ ઈસ્વી

કિતાબ મિલને કા પતા	
(૧)	મવ. શમ્સુલહક હાશિમ ચાંગા જિ. આણંદ મો.નંબર : ૯૮૨૫૫ ૪૨૩૨૦
(૨)	આસિફ મવ. શમ્સુલહક પરફેક્ટ ગેસ સર્વિસ ભાલેજ રોડ, મિનાપાર્ક પાસે – આણંદ મો.નંબર : ૯૮૨૫૮ ૩૮૨૧૧

નોટ : યહ કિતાબ છાપને યા છપવાને કી કોશિશ ન કરે, ઝરૂરત હો તો ઉપર કે પતે પર રાખતા કરે.

ફેહરિસ્ત

ક્રમ	ઉત્વાન	પેજ નં.
1	પેશ લફ્ઝ	12
2	હર્ફે આગાઝ	14
3	ઈમામ ઈબ્ને અબીદુ દુન્યા કી ઝિંદગી પર એક નઝર	17

મુસીબતો ઓર મુશ્કિલાત

4	હકીકત, અસબાબ ઓર ફાયદે	20
5	મોમિન ઓર કાફિર કી આઝમાઈશમે ફર્ક	20
6	અલ્લાહ કે ફેસલે પર કામિલ યકીન	21
7	તાકત કે મુતાબિક આઝમાઈશ :	22
8	ફિતરી (કુદરતી) ગમ કો ઝાહિર કરના મના નહી	23
9	જો હોના હે, વો હોકર રહેગા	24
10	આઝમાઈશો હકીકતમે રહમતે હોતી હૈ	25
11	મુસીબતો ઓર મુશ્કિલાત કી તમન્ના ન કી જાએ	26
12	સખ્ર ; બેપનાહ અજર કા બાઈષ અમલ	27
13	શિકવહ ઓર શિકાયત સે મુરાદ	28
14	નિઅમલ બદલ કા હાસિલ હોના	29

અંબિયા (અલૈ.) પર આઝમાઈશો

15	અલ્લાહ અપને પ્યારો કો આઝમાતા હૈ	30
16	સખ્ત આઝમાઈશો તો નબીયો પર આઈ હૈ !	31
17	રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) કી તકલીફ કી શિદ્દત	32
18	આપ (ﷺ) પંદરહ દિન તક સો ન સકે	33

19	રસૂલુલ્લાહ(સલ.) કો બુખાર કા દોહરા અજરો ષવાબ	33
આઝમાઈશો કી હકીકત ઓર ઉસકા બેહતરીન બદલા		
20	આઝમાઈશકા આના ઈમાન કી અલામત હૈ	34
21	આઝમાઈશ કા આના મુહબ્બતે ઈલાહી કી દલીલ હૈ	35
22	જિતના કોઈ અલ્લાહ કે કરીબ હોગા ઈતના હી આઝમાયા જાતા હૈ	35
23	અલ્લાહ જિન્હે આઝમાતા હૈ, ઉનકી ભલાઈ ચાહતા હૈ	38
24	જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બંદે સે મુહબ્બત ફરમાતા હૈ	38
25	અલ્લાહ તઆલા જન્મ કે ખાસ દરજે તક કેસે પહૂંચાતા હૈ ?	39
26	આઝમાઈશ કો નેઅમત ઓર ખૂશહાલી કો મુસીબત સમઝો	40
27	અલ્લાહ કી આઝમાઈશમેં મુબતલા ત્રીન કિસમ કે લોગ	40
28	કુછ તઅલ્લુક ન હોતા તો ખફા કયૂં હોતે ?!	41
29	અલ્લાહ કો અપને બંદે કા ગિડગિડાના બહૂત પસંદ હૈ.	42
30	છોટી સી છોટી આઝમાઈશ સે ભી ગુનાહોં કા કફફારા	42
31	અલ્લાહ સે ઈસ હાલમેં મુલાકાત કે બંદે કા કોઈ ગુનાહ બાકી ન હો.	43
32	મુસલમાન કે લિયે ખૂશી કે દિન	44
33	કાશ ! હમ ભી ઉન જૈસા અજરો સવાબ પા સકતે	45
34	તબ તક ગુનાહોં કા કફફારા ઓર પાકીઝગી હોતી રેહતી હૈ	45
35	ઉસકા કોઈ ગુનાહ બાકી નહીં રેહતા !	46
36	ગુનાહોં સે પાકીઝગી યા મગ્ફિરત ઓર રહમતકા પાના	46

37	જન્મત કે બુલંદો બાલા દરજાત કા પાના	47
38	મોમિન સરાપા બૈરો ભલાઈ હૈ !	47
અસ્લાફ (રહ.) કી નઝરમે આઝમાઈશો કી હકીકત		
39	નેક લોગ ફરાખી સે ઝયાદહ આઝમાઈશમે ખૂશ હોતે હૈ	48
40	કબ્ર કી મિટ્ટી કી ખુરાક બનને સે બેહતર હે અજર કા બાઈષ બન જાયે !	50
41	અગર હમ બીમાર ન હોતે તો હમારા અજર ભી કમ હો જાતા !	51
42	કિસી તકલીફ કો દૂર કરના અલ્લાહ કે લિયે કુછ મુશ્કલ નહી	51
43	અલ્લાહ જો બેહતર સમઝતા હૈ વહી કરતા હૈ	52
44	કયા અલ્લાહ હમ સે રુઠ ગયા ?	53
45	વો કિસી સે શિકાયત નહી કરતે થે !	53
46	વો તકલીફ પર કરાહને કો ભી નાશુકી સમઝતે થે	53
47	અલ્લાહ સે નઝદીકી કા સિલસિલા ન તોડે	54
48	મૌત આયે તો મગ્ફિરત ઝિંદગી મિલે તો આફીયત વાલી	54
49	ઉસે કભી કોઈ આઝમાઈશ હી નહી આઈ !!	55
50	અલ્લાહ કી પસંદ હી મેરી પસંદ હે	55
51	મુઝે કમઝોર કર દે, મુઝે કમઝોર કર દે	56
બિમારીયો કે ફઝાઈલ ઔર મુસીબતો વ મુશ્કલાત કા બદલા		
52	તકલીફ કી ઘડીયો સે ખતાઓ કી ઘડીયો કા ખાતિમહ	57

53	દરખ્ત કે પત્તો કી તરહ ગુનાહ ગિરને લગતે હૈ	57
54	ગુનાહ ઈસ તરહ ખત્મ જિસ તરહ લોહે કા ઝંગ ખત્મ	58
55	બીમારી કે બાઈષ છૂટ જાનેવાલે આ'માલ કા ધવાબ	59
56	મુસલમાન પર આનેવાલી હર તકલીફ ગુનાહોં કા કફફારહ બન જાતી હૈ	60
57	ઉહદ પહાડ કે બરાબર ગુનાહ ભી માફ!	62
58	આસ્માની બરફ કી તરહ ગુનાહોં સે પાક—સાફ	63
59	ગુનાહોં સે ઈસ તરહ સાફ, જૈસે ચાંદી	63
60	રાય કે દાને કે બરાબર ભી ગુનાહ બાકી નહીં રહેતા !	64
61	સબ્ર ઔર શુક પર બેહતરીન બદલા લીજિયે	64
62	અજર નહીં બલકે ગુનાહોં કા કફફારહ	65
63	અલ્લાહ કે યહાં એક આંસૂ કી કીમત	65
64	દુન્યામેં હી આખીરત કે અઝાબ સે બલાસી	66
65	દુનિયામેં બુબાર હોના આખિરત કી સજા કે બરાબર હૈ	66
66	મરીઝ કો હાસિલ હોનેવાલે ચાર ઈન્આમ	67
67	મગ્ફિરત સે નવાઝા હુવા ઔર ગુનાહોંસે પાક બદન	67
68	તંદુરસ્તી યા મૌત તક આ'માલકા સિલસિલા જારી	68
69	એક રાત કે બુબારસે તમામ ગુનાહ માફ !	68
70	અલ્લાહ હી સે શિક્ષા કી ઉમ્મીદ રખને પર આઝમાઈશ કા બદલા	69
71	ઐસી નઈ મખ્લૂક કે કોઈ ગુનાહ બાકી ન રહેગા	70

72	ગુઝિશ્તા ગુનાહોં કા કફ્ફારા ઓર રબ કી ખૂશ્નૂદી કા ઝરીઅહ	70
73	બુખાર, આબિરત કી સઝામેં સે એક હિસ્સા હૈ	71
74	બેહતર ખૂન ઓર અચ્છી સિહત અતા કર દી જાતી હૈ	71
75	એક હી બીમારી સે તીન ફઝીલતોં કા મિલના	72
76	એક સાલ કે ગુનાહોં કા કફ્ફારહ	73
77	ગુનાહ ; દરખ્ત કે પત્તો સે ભી તેઝ ગિરને લગતે હૈ	73
78	તીન દિન તક બીમાર રહેનેવાલે શખ્સ કી ફઝીલત	74
79	મરીઝ કી દુઆ રદ નહીં કી જાતી	74
80	લાયાર શખ્સ કી દુઆ કો અલ્લાહ કબૂલ ફરમાતા હૈ	75
81	અગર બંદએ મોમિન કો બીમારી કે અજરો ષવાબ કા પતા ચલ જાયે તો !	75
82	બીમારી કી હાલતમેં ઉન આ'માલ કા અજર લિખા જાતા હૈ, જો બંદા તંદુરસ્તીમેં કરતા હો	76
83	એક રાત કે બુખાર સે ગુનાહોં કા સફાયા	77
84	બીમારી કી ઘડીયોં સે ગુનાહોં કી ઘડીયોં કા ખાત્મા	78
85	મરીઝ કે લિયે તીન અઝીમ ઈન્આમ	78
86	દરજાત કી બુલંદી ઓર ગુનાહોં કી માફી	79
87	ગુનાહ એસે ગિરને લગતે હૈ જૈસે દરખ્ત કે પત્તે	79
88	જિસ્માની તકલીફ ગુનાહોં કા કફ્ફારહ બન જાતી હૈ	80
89	મોમિનકી બુરાઈયોં કા બદલા દુનિયામેં હી !	80
90	બદન કમઝોર હુવા તો મગ્ફિરત ભી મિલ ગઈ	81
91	છોટી સી તકલીફ સે ભી ગુનાહ માફ	81

92	રગ ફડકને કી તકલીફ પર ભી ઈતના અજરો ધવાબ	81
93	છોટી સે છોટી પરેશાની ભી ગુનાહોં કે કફફારે કા ઝરીઅહ	82
94	બીમારી કે આખરી લમ્હે તક અમલ લિખા જાતા હૈ	82
95	સબસે ફઝીલતવાલે અમલ કા અજર મિલતા રેહતા હૈ	83
96	અગર તુમ સબ્ર કરો તો જન્નત મિલેગી !	83
97	ગુનાહ એક ભી ન લિખા જાએ ઓર નેકી દસ ગુના લિખી જાયે	84
98	બદન કે હર જોડ કો અજરો ધવાબ મિલતા હૈ	84
99	ઉસે અલ્લાહ તઆલા યાદ રખતા હૈ	84
100	બુખાર, ગુનાહોં સે પાકીઝગી કા બાઈષ	85
101	અલ્લાહ અપને બંદે કો બીમારિયોં કે ઝરીયે આઝમાતા હૈ	86
102	ઉસકા ગુનાહ મત લિખના	86
103	ગુનાહોં કી માફી યા એઝાઝ ઓર ઈકરામ કા હાસિલ હોના	86
104	બીમારી કે દિન : ગુનાહોં કી માફી કા મૌસમે ખિઝાં (પત્તે ગિરને) જૈસા હોતા હૈ	87
105	અઝાબસે નજાત કે સાથ ઉમ્મીદો ખોફ કા બદલા	87
106	બીમારી ઓર સફર કી સૂરતમે અલ્લાહ તઆલા કા ઈન્આમ	88
107	ગુનાહોં કી માફી કે સાત દરજાત કી બુલંદી	88
108	એક દરજા બુલંદ એક ગુનાહ માફ	89
109	અલ્લાહ કા તકરુબ આખિરત કી યાદ ઓર ગુનાહોં કા કફફારહ	89
110	બિસ્તર સે ઉઠા તો ગુનાહોં સે પાક !	89
111	બીમારી ; ગુનાહોં કા કફફારહ ભી ઓર દરસે નસીહત ભી !	90

બીમાર કે અહકામ વ ફઝાઈલ

112	બીમાર કો બુરા ભલા મત કહો	91
113	બુખાર હોને પર ખુશી કા ઈઝહાર નહી કરના ચાહિયે	91
114	મરીઝ કે પાસ ઉસકી પસંદ કી બાતે કરે	92
115	મરીઝ કો ખાને પીને પર મજબૂર ન કરે	93
116	મરીઝ સે કિસી ચીઝ કા પરહેઝ ન કરાએ	93
117	મરીઝ કી ચાહત કા ખ્યાલ રખના ચાહિયે	93
118	મરીઝ કૌન સી દુઆ પઢે	94
119	મરીઝ કો હાલતે બીમારીમેં યે દુઆ પઢની ચાહિયે	94
120	કિસી ભી તકલીફમેં ઝુબાન સે શિકાયત ન કરે	96
121	જો બંદા અલ્લાહ કા શિકવા નહી કરતા ઉસકા ઈન્આમ	96
122	બીમારીમેં ત્રીન દિન કે સબ્રસે સારે ગુનાહ માફ	97
123	બીમારી કા કિસીસે ચર્ચા ન કરને કા અજર	97
124	ત્રીન દિન તક અપની તકલીફ છુપાયે રખને કા ઈન્આમ	98
125	બીમારી કી હાલતમેં આખિરત કા ખ્યાલ	98
126	તંદુરસ્તી કે બાદ નેક અમલ કે ઝરીયે શુક્ર અદા કરના	99

બા'ઝ બીમારીયો કે ઇલાજ

127	તમામ તકલીફ કે લિયે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કા તાલીમ ફરમાયા હુવા દમ	100
128	જિબ્રઈલ (અલૈ.) કા તા'લીમ ક્રિયા હુવા દમ	100
129	બુખાર કો પાની કે સાથ ઠંડા કર લિયા કરો	101
130	સખ્ત સે સખ્ત બુખાર સે શિકાયાબી કા નુસ્ખા	103
131	દિલ કી તાકત ઔર બીમારી કે ખાત્મે કા ઈલાજ ગિઝા કે સાથ	103
132	ઈસ દુઆ કી બરકત સે બુખાર ઉતર ગયા	104

133	બદન કે કિસી ભી હિસ્સેમેં તકલીફ કા દમ	105
134	બચ્ચોં કો કિન અલ્ફાઝ કે સાથ પનાહ દેની ચાહિયે	106
135	અલ્લાહ કી પનાહમેં આને કે બેહતરીન કલિમાત	107
136	યે કલિમાત હર બીમાર કી દવા હૈં	108
137	ફોડે ઓર ફુન્સીયોં કા ઈલાજ	109
138	દાઢ કી તકલીફ કા દમ	110
139	મુઅવ્વજાત કા દમ	110
140	કામિલ શિક્ષાયાબી કા દમ	111
141	જલે હૂયે કા દમ	112
142	અલ્લાહ ઉસકી બીમારીમેં કમી ફરમા દેતા હૈ	112
143	અય અલ્લાહ ! હમ સે ઈસ અઝાબ કો દૂર કર દે	113
144	નબી (સલ.) મરીઝ કે લિયે કિસ તરહ દુઆ ફરમાતે થે ?	113
145	શિક્ષાયાબ હોને કી દુઆ	114
146	મર્ઝ સે ભી ખલાસી ઓર જહન્ન સે ભી આઝાદી	114
ઈયાદત કે અહકામ વ ફઝાઈલ		
147	રઝાએ ઈલાહી કી તલાશમેં ઈયાદત કી ફઝીલત	117
148	વો જન્નત કે બાગાતમેં ટહલતા હૈ	117
149	આપને જન્નતમેં ઘર બના લિયા	118
150	૭૦ હઝાર ફરિશ્તે ઉસકે લિયે ઈસ્તિઝ્ફાર કરતે હૈં	118
151	૭૦ હઝાર ફરિશ્તે રહમત કી દુઆઓં કરતે હૈં	119
152	ઝરા સે વક્ત કી ઈયાદત, સાલભર કા અજરો ષવાબ	120
153	વો રહમતે ઈલાહીમેં ગૌતાઝન હો જાતા હૈ!	120
154	મરીઝ કી ઈયાદત ઓર તંદુરસ્ત સે મુલાકાત	121

155	સાલમેં એક બાર ઈયાદત ઝરૂર કરની ચાહિયે	121
156	વકફે કે સાથ ઈયાદત કરની ચાહિયે	122
157	મરીઝ કી ઈયાદત ત્રીન દિન કે બાદ કી જાયે	122
158	બેહતરીન ઈયાદત વો હે જો મુખ્તસર હો	122
159	ઝરૂરી નહીં કે ઝયાદહ દેર તક ઈયાદત કી જાયે	123
160	ઝયાદહ દેર તક મરીઝ કે પાસ ન બેઠા જાયે	123
161	હર તકલીફમેં ઈયાદત કી જા સકતી હે	124
162	ઈયાદત કે કુછ લવાઝિમાત (જરૂરી બાતેં)	124
163	મરીઝ કી ઈયાદત કે વકત કૌનસી દુઆ પળી જાયે ?	125
દીગર ઉમૂર કા બયાન		
164	મદીને કી વબા કે મુતઅલ્લિક નબી (સલ.) કા ખ્વાબ	130
165	મુસિબતેં ઓર તકલીફોં કા સબબ ગુનાહ હી હોતે હે.	130
166	બુરે આ'માલ કે બદલે સે કયા મુરાદ હે ?	131
167	નાશુકી કા કયા મતલબ હે ?	133
168	સખ્ર કા મફહૂમ કયા હે ?	133
169	બુખાર ; મૌત કા રેહનુમા હે	133
170	બુખાર ઝમીનમેં અલ્લાહ કા કેદખાના હે	134
171	બીમારિયાં તો સિર્ફ મૌત કા બહાના હે	135
172	તઅઝીયત કા અચ્છા અંદાઝ અપનાના ચાહિયે	135
173	એક દિન મૌત કા તીર આ લગેગા	136

પેશ લફ્ઝ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيد المرسلين وعلى
آله واصحابه اجمعين - آمّا بعد ---

યે એક સચ્ચી હકીકત હૈ કે યે દુનિયા કા તકરીબન આખરી દૌર હૈ. ઈસી લિયે હલાતમે બડી હદ તક તબ્દિલિયાં પયદા હો ગઈ હૈ, હર નયા દિન મુખ્તલિફ સદમોં ઔર મુસીબતોં કી ભરમાર લેકર આતા હૈ. શાયદ કોઈ દિન એસા ગુઝરતા હોગા, જિસ્મેં કિસી ન કિસી હાદસે ઔર ઉલ્ઝનેં ઔર નઈ નઈ બીમારિયોં કી ખબરેં ન મિલતી હો. યે દુનિયા ઈસી તરહ આબાદ રહેગી ઔર બિલ આબિર એક દિન ફના હો જાએગી.

યે દુનિયા ફિત્નોં ઔર આઝમાઈશ કી આમાઝગાહ હૈ, યહાં સબકી હાલત યકસા નહી ગુઝરતી, અંબિયા (અલૈ.) જો ઈ-સાનોંમેં સબસે મુઅઝ્ઝ તરીન હઝરાત હૈ, ઉન પર ભી મુસીબતેં આઈ. નીઝ છોટે-બડે અચ્છે-બુરે સબકો બડી મુશ્કિલાત ઔર કઠિનાઈયોં સે ગુઝરના પડા. મતલબ કે તમામ પયદા હોને વાલોં કો એક દિન મૌત સે વાસ્તા પડેગા ઔર મૌત કા મઝા ચખના હોગા.

લેકિન ઈમામવાલોં કે લિયે બીમારિયાં ઔર મૌત નેઅમત હૈ, આબિરતમેં ઉનકે લિયે જન્નત કી નેઅમતેં અતા હોને કી બશારતેં આઈ હૈ, ઈસ લિયે અકલમંદી કી બાત યહી હૈ કે આબિરતમેં ખાલી હાથ કયું જાયે ?

કોઈ ભી મુસીબત ચાહે વો મૌત કી હો યા માલ કે નુકસાન કી યા આલ-અવલાહ કી યા કાટા ચુંભને કી તકલીફ હો યા જુતે કા તસ્મા દૂટ જાના હો યા ચિરાગ બુઝ જાના હો.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈન તમામ મૌકો પર "ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના

ઈલયહિ રાજિઉન" પઢા હૈ. આપ (સ.અ.વ.) કા ઈર્શાદ હૈ " મો'મિન કો જો ભી તકલીફ હો વો મુસીબત હૈ, ઓર ઉસ પર સબ્ર કરના ધવાબ હૈ."

મૌલાના રૂમ (રહ.) ને ફરમાયા મો'મિન કી શાન યે હોની ચાહિયે કે જિસ તરહ વો અપની ચાહત કે મુતાબિક કામ હોને પર ખુશ હોતા હૈ ઈસી તરહ તબીયત ઓર આદત કે ખિલાફ કોઈ કામ હો જાયે તબ ભી ઈસી તરહ દિલ સે રાઝી રહે, જૈસા કે હદીષમૈં રઝાખિલ કઝા કી દુઆ તલ્કીન ફરમાઈ ગઈ હૈ.

બા'ઝ મતરબા હકીમ, ડોક્ટર બીમાર કો બચાને કે લિયે અનથક કોશિશ કરતે હૈં લેકિન બીમાર કો શિક્ષા નહીં મિલતી, જબ મૌત કા ફેસલા તકદીરમૈં લિખા હો તો સારી તદબીરે બેકાર સાબિત હોતી હૈ. ઓર બીયારે બીમાર ઓર પરેશાન હાલ ભગરાહટ ઓર બેચેનીમૈં મુખ્તલા હો જાતે હૈં, એસે લોગોં કે લિયે હિમ્મત ઓર સુકૂન દેનેવાલી બશારતોં કી જરૂરત હૈ.

લિહાઝા પરેશાન હાલ લોગોં કો ઉમ્મીદ દિલાનેવાલે મઝામીન લિખકર એસે લોગોં તક પહુંચાયે જાયે તો ઈન્શાઅલ્લાહ બહૂત નફા હોગા ઓર ઉનકા રંજ ઓર ગમ ઓર બે ચેનીયાં દૂર હોકર બહૂત ઈત્મીનાન ઓર સુકૂન હાસિલ હોગા.

અલ્લાહ તઆલા ઉમ્મત કો સબ્ર ઓર શુક કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ ઓર હક તઆલા અપના કુર્બ ઓર મકબૂલિયત સે નવાઝે ઓર કિતાબ કે મુસન્નિફ ઓર દિગર તમામ મુઆવિનીન કી મર્ગિફરત ફરમાએ. આમીન યા રબ્બલ આલમીન. વરસલામ

અહકર : મવ. શમ્સુલહક હાશિમ

ચાંગા, જિ. આણંદ

૧૩ / ૬ / ૨૦૨૨ સોમવાર

હર્ફ આગાઝ

ઈન્સાન બુન્યાદી તૌર પર મઝહબ સે રાહનુમાઈ કા તાલિબ હોતા હૈ ક્યૂંકે ઉસકે દિલમેં યે યકીન હોતા હૈ કે હકીકી સદાકત અગર મિલ સકતી હૈ તો ફક્ત મઝહબ સે. યુનાન્યે દીને ઈસ્લામ કે ઈમ્તિયાઝાત ઔર ખૂબીયોંમેં સે યે બાત નિહાયત અહમ હૈ કે ઉસને જિંદગી કે હર ગોશેમેં રાહનુમાઈ કી હૈ. અગર ઈન્સાન અપની જિંદગી કે જુમલા મસાઈલ વ મુઆમલાત ઉસકી રાહનુમાઈમેં નિમ્તાએ તો ઉસકે દુન્યવી કામ ભી ઈબાદત બન જાઓંગે ઔર યે એઅઝાઝ કિસી ઔર દીન કો હાસિલ નહી હૈ.

દીને ઈસ્લામને જહાં જિંદગી કે દૂસરે તમામ ઉમૂર સે મુતઅલ્લકા ઈલ્હામી ઈર્શાદાત બહમ પહૂંચાએ હૈં વહાં ઈન્સાન કો પેશ આનેવાલે તરહ તરહ કી મુસીબતે ઔર આલામ કા પેહલૂ ભી ખાલી નહી છોડા, બલકે ઉસકે બાબત ભી મુફીદ ઔર ઝરી અહકામ વ ફરામીન સાદિર ફરમાએ હૈં. જિંદગીમેં ઈન્સાન કા બેશુમાર હવાદિષ (સદમો) સે પાલા પડતા હૈ. બહૂત સી આઝમાઈશોં આતી હૈ. કભી જાન પર આફત સે દોચાર હોતા હૈ તો કભી માલી નુકસાન હો જાતા હૈ, કભી ખાનગી મુઆમલાત પરેશાની કા બાઈષ બન જાતે હૈં તો કભી મુઆશરતી મસાઈલ ખડે હો જાતે હૈ, કભી બીમારિયાં આ ઘેરતી હૈં તો કભી મઆશ કી તંગી કી સઝા દેતી હૈ. મતલબ કે "જિંદગી" દર્દ સે ઈબારત હૈ." ઔર યે "દર્દ" ઈન દો વુજૂહાતમેં સે કિસી એક વજહ કે બાઈષ હી ઈન્સાન પર આતા હૈ કે યા તો અલ્લાહ તઆલા એસે ઈન્સાન કી ખેરો ભલાઈ ચાહતા હૈ ઔર કિસી આઝમાઈશમેં મુબ્તલા કર કે ઉસે ગુનાહોં સે પાક ઔર જન્નત કે આલી દરજાત પર ફાઈઝ કરના ચાહતા હૈ યા ફિર ઉસકી બદઆમાલિયોં કી બિના પર ઉસકી પકડ કરતા હૈ. હર દો મુઆમલાતમેં

મત્લૂબ સિર્ફ યહી દેખના હોતા હૈ કે ઈન્સાન અપને રબ કે ઈસ ઈમ્તિહાનમેં કિત્ના કામ્યાબ હોતા હૈ ? સો ઈન્સાન પર બંદા હોને કે નાતે લાઝિમ હૈ કે વો જિસ તરહ અલ્લાહ તઆલા કી બે પનાહ નેઅમતોં કા બિલા ઈવઝ મઝા લેતા હૈ ઈસી તરહ ઉસકી આઝમાઈશ કો ભી દિલ કી ફરાખી કે સાથ કબૂલ કરે ઔર સબ્રો બરદાશત કા મુઝાહરા કરે. નીઝ આઝમાઈશ કે દિનોં કો ગનીમત જાનતે હૂયે ઈસ વકત સે ફાયદા ઉઠાએ ઔર પરવરદિગાર સે નાતા જોડતે હૂયે ઉસસે મજબૂત તઅલ્લુક કાઈમ કર લે, કયૂં કે યે રબ્બે તઆલા કો રાઝી કરને કા બહૂત સુનેહરા મૌકા હાથ આયા હોતા હૈ.

કોતાહિયાં હર દમ ઈન્સાન હી કી તરફ સે હોતી હૈ, વરના અલ્લાહ તઆલા તો અપને બંદોં કો બખ્શને કે બહાને ઢૂંઢતા રેહતા હૈ કે મેરા બંદા કિસી ભી ઐસે અમલ સે ગુઝર જાયે કે જિસસે મેં ઉસકો મર્ગિરત કા પરવાના જારી કર સકૂં. બિમારિયાં, મુસીબતેં ઔર મુશ્કેલિયાં ઔર દૂસરી તમામ પરેશાનિયોં કી સૂરતમેં ઈન્સાન પર જિતની ભી આઝમાઈશે આતી હૈ, વો હકીકતમેં ઈન્સાન કો બખ્શને કે લિયે અલ્લાહ કરીમ કે મુખ્તલિફ અંદાઝ હોતે હૈ. ઉન્હે ફકત બદન ઔર દિમાગ કી બે આરામી કા બાઈષ નહીં બલકે અલ્લાહ કા ખાસ ઈન્આમ સમઝના ચાહિયે કે ઉસને અપને બંદે પર યે કરમ ફરમાયા કે ઉસે દુન્યામેં હલકી સી આઝમાઈશ સે ગુઝાર કર આખિરત કે દર્દનાક અઝાબ સે બચા લિયા.

ઈમામ ઈબ્ને અબીદુન્યા (રહ.) ને બીમારિયોં ઔર મુસીબતોંમે મુખ્તલા લોગોં કે લિયે ખાસ તૌર પર યે કિતાબ તાલીફ ફરમાઈ ઔર ઉસમે અહાદીષ વ આધાર સે ઐસે હિકમત કે ફુલ જમા કર દિયે હૈ જો મુસીબતમેં મુખ્તલા લોગોં કે લિયે ખૂશીયોં ઔર મસરરતોં કા એક નયા જહાં મુતઆરિફ (પેહચાન) કરાતે હૈ. યકીનન હઝરતે ઈમામને સિર્ફ યે

કિતાબ હી નહીં લિખી બલકે "દુખી દિલોં કી દવા" દે દી હૈ. બરાદરમ તાહિર નક્કાશ સાહબ કી ફરમાઈશ પર બંદેને ઉસે ઉર્દૂમૈં ઢાલા. યે કિતાબ અસલમૈં અબ્વાબ વ અનાવીન સે ખાલી થી ઔર એક એક મૌઝૂઅ કી રિવાયત મુખ્તલિફ મુકામાત પર લિખી હૂઈ થી, મૈંને ઈન તમામ કો જમા કર કે ઉનસે મુતઅલ્લકા ઉન્વાન કે તહત જમા કર દિયા હૈ ઔર બ—આસાની ઈસ્તિફાદે (ફાયદે) કે લિયે મૌઝૂઆતી તરતીબ દે દી હૈ. કિતાબ કી તહકીક વ તખરીજ કે લિયે દો નુસ્ખે પેશે નઝર હૈ. એક નુસ્ખા "અદારુસ્સલફિય્હ" કા મત્બૂઆ હૈ જિસ પર તહકીક વ તખરીજ કા કામ શેખ અબ્દુલ વકીલ નદવીને કિયા ઔર દૂસરા નુસ્ખા "દારુ અત્લસિલ ખઝરાઅ" કા હૈ જો ફાઝિલ બિન ખલફ અલ—હમાદહ અલ—રકી કે તહકીકી કલમ સે મુઝય્યન હૈ.

બારી તઆલા સે દુઆ હૈ કે વો મેરી ઈસ અદના સી કાવિશ કો અપને ફઝલો કરમ કી વુસ્અત કે હિસાબ સે નવાઝે ઔર ઉસે મેરે વાલિદૈન કી મર્ગિફરત કા સામાન બના દે.

ખ્વાસ્તગારે દુઆ

હાફિઝ ફૈઝુલ્લાહ નાસિર બિન નસ્રુલ્લાહખાં

ઈમામ ઈબ્ને અબીદ્ દુનિયા કી ઝિંદગી પર એક નઝર

નામ વ નસબ :

અબૂબક્ર અબ્દુલ્લાહ બિન મુહમ્મદ બિન ઉબૈદ બિન સુફિયાન બિન કૈસ અલ-કુર્શી, અલ મઅરૂફ બિહિ ઈબ્ને અબીદ્ દુન્યા.

વિલાદત :

આપ સન હિજરી ૨૦૮મેં બગદાદ કે એક ઈલ્મો ફઝલ સે મામૂર ઘરાનેમેં પૈદા હુયે.

શુયૂબ વ તલામિઝહ :

આપ કે શુયૂબ કી તા'દાદ ૮૮૨ તક પહૂંચતી હૈ ઓર આપ કે તલામિઝહ કા અદદ ૧૨૦૦૦ મરવી હૈ. આપ કે શુયૂબમેં અઝીમ તર નામ હઝરતે ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) ઓર ઈમામુલ મુહદ્દિધીન ઈમામ બુખારી (રહ.) કા હૈ ઓર આપ કે તલામિઝહમેં ઈમામ અબૂલ હસન અસ્ખહાની, અશશયખુલ મુહદ્દિષ અબૂ અલી હુસૈન બિન સફ્વાન અલ-બરઝઈ, ઈમામ અહમદ બિન સલમાન અલ-બગદાદી, મુહદ્દિષે સમરકંદ અબૂ જઅફર મુહમ્મદ અલ-બગદાદી ઓર ઈમામ અબૂબક્ર મુહમ્મદ બિન ખલફ આજરી (રહ.) લાઈકે ઝિક હૈ.

વફાત :

આપને ૭૩ બરસ કી ઉમ્રમેં માહે જમાદીલ ઉલા, સન ૨૮૧ હિજરીમેં વફાત પાઈ.

એહલે ઈલ્મ કી દાદો તહસીન :

ઈમામ ઈબ્નુનુદ્દૈમ (રહ.) ફરમાતે હૈ : આપ બહૂત પરહેઝગાર, ઝાહિદ ઓર આલિમ થે. (૧)

(૧) અલ-ફેહરિસ્ત લિઈબ્ને નુદૈમ : ૧ / ૨૬૨

ઈમામ ઈબ્નુજજવઝી (રહ.) ફરમાતે હૈં : આપ આ'લા અખ્લાક વ આદાત મુત્તસિફ શખ્સીયત થે. (૧)

ઈમામ ઈબ્ને અબીદ્ દુનિયા (રહ.) કા જબ ઈન્તિકાલ હુવા તો કાઝી ઈસ્માઈલ બિન ઈસ્હાક (રહ.) ને ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા ઉન પર રહમ ફરમાએ, ઉનકે સાથ બહૂતસા ઈલ્મ ભી રૂખ્સત હો ગયા. (૨)

ઈમામ મઝી (રહ.) લિખતે હૈં : ઈબ્ને અબીદ્ દુનિયા (રહ.)ને બહૂત સી મુફીદ કિતાબે તસ્નીફ ફરમાઈ. (૩)

ઈમામ ઈબ્નુલ કય્યિમ (રહ.) તહરીર ફરમાતે હૈં : ઈમામ ઈબ્નુ અબીદ્ દુનિયા ઈલ્મ સે ભરપૂર થે. (૪)

તાલીફાત :

હઝરત ઈમામ (રહ.) ને યૂં તો મુતઅદિદ મૌઝૂઆત પર કલમ ઉઠાયા, લેકિન ઈસ્લાહો તરીબયત કે મૈદાનમે ખાસ તૌર પર કામ કિયા. આપકી ચંદ તાલીફાત (કિતાબો) કે નામ નીચે લિખે ગયે હૈં.

(૧) ઈસ્લાહુલ માલ (૨) ઈસ્તિનાઉલ મઅરૂફ (૩) અલ-અમ્નુ બિલ મઅરૂફિ વન્નહ્ય અનિલ મુન્કર (૪) અલ્ અહવાલ (૫) અલ્ અવલિયા (૬) અલ ઈખ્લાસુ વ નિય્યતુ (૭) અલ ઈખ્વાન (૮) અલ ઈશરાફુ ફી મનાઝિલિલ્ અશરાફ (૯) અલ એઅતિબારુ વ અઅકાબુસ્સુરુર વલ અહઝાન (૧૦) અત્તવાઝુઅ વલ ખુમૂલ. (૧૧) અત્તવક્ફુલુ અલલ્લાહ (૧૨) અલ-જુઉ (૧૩) અલ-હિલ્મુ (૧૪) અરિઝા અનિલ્લાહિ બિ-કઝાઈહી. (૧૫) અરિફ્ફતુ વલ બુકાઉ (૧૬) અઝ્ઝુહદુ (૧૭) અશ્શુકુ (૧૮) અસ્સબ્રુ વખ્ખવાબુ અલયહિ (૧૯)

(૧) અલ-મુન્તઝિમ : ૫ / ૧૪૮

(૨) તારીખે બગદાદ : ૧૦ / ૮૮, તહઝીબુત્તહઝીબ : ૬ / ૧૨

(૩) તહઝીબુલ કમાલ : ૧૬ / ૭૨

(૪) તરીકુલ હજરતૈન વ બાબુસ્સઆદતૈન : ૧૧૦

અસ્સમતુ (૨૦) અલ-અઝલતુ વલ ઈન્ફિરાદ (૨૧) અલ અકલુ વ ફઝ્ઝલહૂ (૨૨) અલ-ઉકૂબાતુ (૨૩) અલ ઉમરુ વશશયબુ (૨૩) અલ-ફર્જુ બઅદ શિશદહ (૨૪) અલ-કુબૂર (૨૫) અલ-કનાઅતુ વ તઅફફુફ (૨૬) અલ- ઉમરો વશશયબ (૨૭) અલ-મુહતઝિરીન (૨૮) અલ-મરઝુ વલ-કફફારાતુ (૨૯) અલ-મતરુ વરઅદુ વલ- બરકુ (૩૦) અલ-મનામાતુ (૩૧) અન્નફકતુ અલલ્ ઈયાલ (૩૨) અલ-હમ્મુ વલ- હુઝ્નુ (૩૩) અલ-હવાતિફ (૩૪) અલ-વજલુ વતવષિકુ બિલ અમલિ (૩૫) અલ-વરઉ (૩૬) અલ-યકીન (૩૭) હુસ્નુઝ્ ઝન્નિ બિલ્લાહિ (૩૮) ઝમ્મુલ બગિય (૩૯) ઝમ્મુદુનિયા (૪૦) ઝમ્મુલ ગીબતિ વન્નમીમતિ (૪૧) ઝમ્મુલ કિઝ્બિ (૪૨) ઝમ્મુલ મુસ્કર (૪૩) ઝમ્મુલ મલાહી (૪૪) સિફતુલ જન્નતિ (૪૫) સિફતુન્નારિ (૪૬) ફઝાઈલે રમઝાન (૪૭) કુરિઅઝ્ ઝહ્ફ (૪૮) કસ્રુલ અમલ (૪૯) કઝાઉલ હવાઈજ (૫૦) કલામુલ લયાલી વલ-અય્યામ (૫૧) મુજાબૂદઅવહ (૫૨) મુહાસબતુન્નફ્સ (૫૨) મુદારાતુન્નાસિ (૫૩) મકાઈદુશશય્તાન (૫૪) મકારિમુલ અખ્લાક (૫૫) મન આશ બાદલ્ મૌત.

મુસીબતેં ઔર મુશ્કિલાત

હકીકત, અસ્ખાબ ઔર ફાયદે

દુન્યવી મસાઈબ વ મુશ્કિલાત જિંદગી કા નાગુઝીર હિસ્સા ઔર અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે આઝમાઈશ હોતી હૈં. ઈન કા સિલસિલા મામૂલી મસાઈબ સે લેકર જાન લેવા બીમારિયોં તક હૈં. એસી આઝમાઈશોં જહાં બંદએ મોમિન કે લિયે તકલીફ ઔર પરેશાની કા બાઈષ બનતી હૈં વહાં ઉસકે લિયે બહૂત સી ખૈરો ભલાઈ ઔર ઢેરોં અજરો ષવાબ કા ઝરયહ ભી હોતી હૈં.

મોમિન ઔર કાફિર કી આઝમાઈશમેં ફર્ક

કાફિર કી નઝરમેં મુસીબતેં ફકત એક ગૈર આરામ દેનેવાલી ચીઝ હોતે હૈં જબકે મોમિન કે લિયે અલ્લાહ તઆલા સે તઅલ્લુક મઝબૂત કરને કા સુનહરા મૌકા પાબિત હોતે હૈં. અગર મોમિન એસે હવાદિષ કા મુકાબલા સખ્રો બરદાશત કે સાથ કરે તો અલ્લાહ તઆલા જિસ કદર ઈન્તિહા મહેરબાન હૈં, ઈતના બે હિસાબ અજર સે નવાઝતા હૈં. ઉસ પર અપની રહમતેં નિઘાવર ફરમા દેતા હૈં. જૈસા કે ફરમાયા :

તર્જમા : ઔર હમ કિસી ન કિસી તરહ તુમ્હારી આઝમાઈશ ઝરૂર કરેંગે, દુશ્મન કે ડર સે, ભૂખ સે, માલ વ જાન ઔર ફલોં કી કમી સે, ઔર સખ્ર કરનેવાલોં કો બશારત દે દીજિયે. જિન્હોંને જબ કભી કોઈ મુસીબત આતી હૈં તો કેહ દિયા કરતે હૈં કે હમ તો ખૂદ અલ્લાહ તઆલા કી મિલ્કિયત હૈં ઔર હમ ઉસી કી તરફ લોટનેવાલે હૈં. ઉન પર ઉનકે રબ કી નવાઝિશોં ઔર રહમતેં હૈં ઔર યહી લોગ હિદાયત યાફતા હૈં"

ઈસ કે બરઅફ્સ કાફિરોં કે લિયે વાકઈ ઘાટા હૈ, કયૂંકે મુસીબતેં
 ઓર મુશ્કિલાતમેં ઉનકા સબ્ર કરના ન તો ઉનકે લિયે દુનિયામેં હી કિસી
 નવાઝિશ કા બાઈષ બનતા હૈ ઓર ન હી આબિરતમેં કિસી ભલાઈ કા
 ઝરીઅહ ષાબિત હો સકેગા, કયૂંકે ઉનકા સબ્ર મો'મિન કી તરહ રઝાએ
 ઈલાહી કો હાસિલ કરને કે લિયે નહીં હોતા. જૈસા કે અલ્લાહ તઆલા કા
 ઈર્શાદ હૈ :

તર્જમા : ઉન લોગોં કા પીછા કરને સે હારે દિલ હોકર બેઠે ન રહો.
 અગર તુમ્હે બે આરામી (તકલીફ) હોતી હૈ તો ઉન્હે ભી તુમ્હારી તરહ બે
 આરામી હોતી હૈ ઓર તુમ અલ્લાહ તઆલા સે વો ઉમ્મીદેં રખતે હો જો
 ઉમ્મીદેં ઉન્હે નહીં હૈં ઓર અલ્લાહ તઆલા દાના ઓર હકીમ હૈં.

(સૂરઅ નિસાઅ : ૪ / ૧૦૪)

લિહાઝા મુસીબતેં ઓર મુશ્કિલેં આન પડે તો બે—સબ્રી ઓર
 અદમે બરદાશત કા મુઝાહિરા કરને કે બજાયે સાબિર ઓર શાકિર હોને
 કા ષુબૂત દેના ચાહિયે, કયૂંકે સબ્ર ઓર બરદાશત કા મુનાસિબ તર્જો
 અમલ ઓર સહીહ રવય્યહ હર કિસમ કી મુસીબત કો અલ્લાહ તઆલા
 કી ખૂશનૂદી હાસિલ કરને કા ઝરીઅહ બના દેતા હૈ.

અલ્લાહ કે ફૈસલે પર કામિલ યકીન

મો'મિન બંદે કે ઈમાન કા યે લાઝમી હિસ્સા હૈ કે વો ઈસ બાત
 પર કામિલ યકીન રખે કે હર વો ચીઝ જો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકે લિયે
 મુન્તખબ કી હૈ, ખ્વાહ વો ખૂશી હો યા ગમ, ભલાઈ હો યા બુરાઈ,
 તંગદસ્તી હો યા ફરાખી, ખૂશહાલી હો યા તંગહાલી, સબ ઉસકે ફાયદે કે
 લિયે હી હૈં. નબીએ મુકર્રમ (સલ.) કા ઈર્શાદે ગિરામી હૈ :

તર્જમા : "મો'મિન કા મુઆમલા ભી તઅજજુબખેઝ હૈ, (કયૂંકે)
 અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે જો ભી ફૈસલા ફરમાતા હૈ વો ઉસકે લિયે

બેરો ભલાઈ કા હી બાઈષ હોતા હૈ ઓર યે એઅઝાઝ મોમિન કે સિવા ઓર કિસી કો હાસિલ નહી હૈ."

મુસલમાન કો ચાહિયે કે અલ્લાહ તઆલા કે ફેસલે પર સરે તરલીમ ખમ કર દે ઓર ઉસે બ-ખુશી કબૂલ કરે, કયૂંકે ઈસ બાત કા ઈલ્મ ફકત અલ્લાહ તઆલા હી કો હે કે કિસ કામમેં ઉસકા ફાયદા ઓર ભલાઈ હૈ. લિહાઝા કિસી કામમેં બ-ઝાહિર તકલીફ યા નુકસાન દેખ કર અલ્લાહ કે ફેસલે પર અદમે રઝામંદી કા ઈતિફાખ નહી કરના ચાહિયે, એન મુમ્કિન હૈ કે ઈસ કે લિયે ઉસીમેં ફવાઈદ ઓર ભલાઈ છુપી હૂઈ હો. જૈસા કે અલ્લાહ તઆલા કા ઈર્શાદ હૈ :

તર્જમા : "મુમ્કિન હૈ કે તુમ કિસી ચીઝ કો નાપસંદ કરો ઓર હકીકતમેં વો તુમ્હારે લિયે બેહતર હો ઓર યે ભી મુમ્કિન હે કે તુમ કિસી ચીઝ કો પસંદ કરો હલાંકે વો તુમ્હારે લિયે ખુરી હો, હકીકી ઈલ્મ અલ્લાહ તઆલા હી કો હૈ, તુમ મહઝ બેખબર હો." (સૂરએ બકરહ : ૨/૨૧૬)

ઈસ લિયે મુસ્લિમ બંદે કો હર વકત અલ્લાહ તઆલા સે અચ્છી ઉમ્મીદ રખની ચાહિયે, ઝિંદગી કે તમામ ગોશોમેં ઉસકે હુકમ કો નાફિઝ કરના ચાહિયે ઓર ઉસકે ફેસલે કો હી હર્ફે આખિર સમઝતે હૂયે સચ્ચે દિલ સે કબૂલ કરના ચાહિયે.

તાકત કે મુતાબિક આઝમાઈશ :

અલ્લાહ તઆલાને હર ઈન્સાન કે હકમેં ઈતની હી મુસીબતે ઓર મુશ્કિલાત લિખી હૈ જિતની ઉસકી તાકત ઓર ઈમાની કુવ્વત હૈ. યે નાઈન્સાફી હોતી અગર કિસી કો એક હી જૈસી મુસીબત સે આઝમાયા જાતા ઓર નાકામી પર ઈસી તરહ સઝા દી જાતી, કયૂંકે કુછ લોગ દૂસરોં કી નિસ્બત સખ્ર કી ઝયાદા તાકત રખતે હૈ. લેકિન અલ્લાહ તઆલા કા કમાલે ઈન્સાફ ઓર શફકત વ મહેરબાની હૈ કે વો હર ઈન્સાન કો ઉસકી તાકત કે મુતાબિક હી આઝમાતા હૈ. જૈસા કે ફરમાને

બારી તઆલા હૈ :

તર્જમા : "અલ્લાહ તઆલા કિસી જાન કો ઉસકી તાકત સે ઝયાદા તકલીફ નહીં દેતા, જો ઉસને નેકી કી હોગી ઉસકા ઉસે અજર મિલેગા. ઓર જો ઉસને બુરાઈ કી હોગી ઉસકા વબાલ ભી ઉસી પર હોગા.

(સૂરએ બકરહ : ૨/૨૮૬)

અલ્લાહ તઆલા કે ઈન ઈન્સાફ પસંદાના કાનૂન કે તહત એહલે ઈલ્મને સબ્ર ફઝ કરાર દિયા હૈ, કયૂંકે જબ યે બાત તય શુદહ હૈ કે દુઃખ, તકલીફ આદમી કો ઉસકી તાકત કે મુતાબિક હી અધર કરતે હૈ તો લાઝમી અમ્ર હૈ કે ઈન મસાઈબ વ મુશિકલાત કો બરદાશત કરને કી ભી ઉસ શખ્સમેં ઝરૂર હી તાકત હોતી હૈ.

ફિતરી (ફુદરતી) ગમ કો ઝાહિર કરના મના નહીં

ઉપર ઝિક કી હુઈ આયતે કરીમાસે ષાબિત હુવા કે હર ઈન્સાનમેં મુસીબતેં ઓર મુશિકલાત કો ઝેલને કી તાકત મૌજૂદ હૈ, લિહાઝા કિસી ભી મઝ (બીમારી), દુખ, તકલીફ, પરેશાની યા મુસીબતમેં બેસબ્રી કા મુઝાહિરા કરના ઓર રોના ધોના બિલ્કુલ હરામ હૈ. અલબત્તા ફિતરી મુહબ્બત કી બિના પર જો ગમ જાહિર હોતા હૈ વો મમ્નૂઅ (મના) નહીં હૈ. ઓર ન હી અલ્લાહ તઆલા એસે ઉમૂર પર મુવાખ્ખા (પકડ) ફરમાતા હૈ. જો ઈન્સાન કે ઈખ્તિયાર ઓર બસમેં ન હો. મિઘાલ કે તૌર પર કિસી કો અપને આંસૂઓ ઓર દિલ કે જઝબાત પર કાબૂ ન હો. યા કિસી ચીઝ કે ખો જાને પર યા અપને કિસી અઝીઝ કી વફાત પર ઈન્સાન બહૂત ઝયાદા ગમગીન હો જાયે ઓર ઉસકી આંખમેં સે આંસૂ નિકલ જાયે તો યે બુરા નહીં હૈ. બુરા ફક્ત યે હૈ કે ઈન્સાન આહો બુકા (ફરિયાદ) ઓર નવહા (માતમ) કરને લગે ઓર ઝુબાન સે એસે કલિમાત અદા કરને લગે જો અલ્લાહ કી નારાઝગી કા બાઈષ બનતે હો.

સચ્ચિદના સઅદ બિન ઉબાદહ (રદિ.) સખ્ત બીમાર થે, તો

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ઉનકી ઈયાદત કે લિયે તશરીફ લે ગયે. આપ (સલ.) ઉન્હેં તકલીફમેં મુબ્તલા દેખ કર ફર્તે મુહબ્બત સે રો દિયે, આપ કો દેખ કર સહાબા (રદિ.) કે આંખોમેં ભી આંસૂ આ ગયે, ફિર આપ (સલ.) ને ફરમાયા :

"યકીનન અલ્લાહ તઆલા આંખ કી અશ્કબારી (રોને) પર ઔર દિલ કે ગમઝદહ પર અઝાબ નહીં દેતા બલકે વો તો ઉસ (ઝુબાન) કી વજહ સે અઝાબ દેતા હૈં યા ઉસકે બાઈષ રહમ ફરમાતા હૈં." (૧)

જો હોના હે, વો હોકર રહેગા

અલ્લાહ તઆલાને પેહલે દિન સે લેકર કિયામત તક હોનેવાલે તમામ ઉમૂર વ મુઆમલાત કો લિખ રખા હૈં. રિઝક, ઉમ્મ, અવલાદ, મઆશ, આ'માલ વગૈરહ યે સબ મખ્લૂક કી પૈદાઈશ સે પચાસ હઝાર સાલ પેહલે હી લિખ કર દિયા ગયા હૈં. નબીએ કરીમ (સલ.) કા ઈશાદિ ગિરામી હૈં :

"અલ્લાહ તઆલાને મખ્લૂકાત કી તકદીરેં ઝમીન વ આસ્માન કી પૈદાઈશ સે પચાસ હઝાર સાલ પેહલે સે હી લિખ રખી હૈં." (૨)

ઈસી તરહ હર હાદથે વ મુસીબત જિસસે આદમી દોચાર હોતા હે, ઉસે ભી અલ્લાહ તઆલાને પેહલે સે હી મુકદ્દરમેં લિખ રખા હૈં.

અલ્લાહ તઆલા કા ઈશાદિ હૈં :

તર્જમા : ઝમીનમેં જો કોઈ ભી મુસીબત હૈં, ખાસ તૌર પર તુમ્હારી જાનોં કે સિલસિલેમેં, ઉસે હમને પૈયદા કરને સે પેહલે હી એક ખાસ કિતાબ (યા'ની લવહે મહફૂઝ) મેં લિખ છોડા થા, યકીનન યે કામ અલ્લાહ તઆલા કે લિયે બહૂત હી આસાન હૈં." (સૂરએ હદીદ : ૫૭/૨૨)

(૧) સહીહ બુખારી : ૧૩૦૪, સહીહ મુસ્લિમ : ૮૨૪

(૨) સહીહ મુસ્લિમ : ૨૬૫૩

લિહાઝા હર આઝમાઈશ, મુસીબત ઓર પરેશાની કો અલ્લાહ કા ફેસલા માનતે હૂયે કબૂલ કરના ચાહિયે ઓર નારાઝી ઓર ના શુક્રિ કે કલિમાત ઝુબાનસે અદા નહીં કરના ચાહિયે.

આઝમાઈશો હકીકતમે રહમતે હોતી હૈ

આઝમાઈશો, બીમારિયો, ઓર મુસીબતો ઓર દુઃખ-દર્દ મેં મોમિનીન કે લિયે બહૂત સે ફવાઈદ ઓર ષમરાત ભી છૂપે હૂયે હોતે હૈ. જિનકા તઝકિરા મુખ્તસર તૌર પર યહાં લિખ દિયા જાતા હૈ.

- ❁ આઝમાઈશો મોમિન કો સબ્ર કરના સિખલાતી હૈ ઓર અલ્લાહ તઆલા સબ્ર કરનેવાલોં કો બેપનાહ અજરો ષવાબ સે નવાઝતા હૈ.
- ❁ આઝમાઈશો ગુનેહગાર બંદે કો ઈસ ઝિંદગી કી સબ સે બડી તકલીફ યા'ની મૌત કી યાદ દિલાતી હૈ, જો કિસી ભી વકત આ સકતી હૈ. યે ઉસે સખ્ત સઝાઓં કી યાદ દિલાતી હૈ જો અલ્લાહ ઓર રસૂલ કી ના ફરમાની કે નતીજેમેં મુરતબ હોંગી. ઈસી તરહ આઝમાઈશો ઈન્સાન કો અપને ગુનાહોં, ઉનકે બુરે અષરાત વ નતાઈજ ઓર હેબતનાક અંજામ પર ગૌરો ફિક્ક કી દઅવત દેતી હૈ, જિસ કે નતીજેમેં વો તૌબા કરતે હૂયે અલ્લાહ કરીમ કી તરફ લોટ આતા હૈ.
- ❁ મોમિન કા તકલીફેં સહને સે ઉસકે ગુનાહોં કા બોઝ કમ ઓર હલકા હો જાતા હૈ ઓર વો આખિરત કે સખ્ત તરીન અઝાબ સે છુટકારા પા લેતા હૈ.
- ❁ જિસ શખ્સ કો અલ્લાહ તઆલા કિસી આઝમાઈશમેં મુખ્તલા કરતા હૈ, વો સમઝ જાયે કે અલ્લાહ તઆલા કો ઉસકી ભલાઈ મત્લૂબ હૈ, તભી તો વો ઉસે દુનિયામેં હી તકલીફ દે કર આખિરત કે અઝાબ સે આઝાદ કરના ચાહ રહા હૈ. જેસા કે નબીએ મુકર્રમ (સલ.) કા ઈશાદિ ગિરામી હૈ :

"જબ અલ્લાહ તઆલા અપને બંદે કે સાથ ભલાઈ કરના ચાહતા હે તો દુનિયામે હી ઉસે સજા દે દેતા હે ઔર જબ વો અપને બંદે સે બદલા લેના ચાહતા હે તો વો ઉસકે ગુનાહો પર ઉસકી પકડ નહીં કરતા ; બલકે ક્રિયામત કે રોઝ ઉનકા ફેસલા ફરમાએગા." (૧)

આઝમાઈશો મો'મિનમે ઈતાઅત વ ઈન્કિસારી (આજિઝી) પૈદા કરતી હે. મિઘાલ કે તૌર પર જબ મોમિન બંદા બીમાર હો જાતા હે તો વો અલ્લાહ કી દસ્તગીરી ઔર હાજત રવાઈ કી સખ્ત ઝરૂરત મહસૂસ કરતા હે. ફિર ઉસસે અપની સિહતયાબી કી દુઆઓ કરને લગતા હે, જબ સિહત મિલ જાતી હે તો ઉસકા શુક બજા લાતા હે ઔર પેહલે સે ઝયાદહ ઈબાદત ગુઝારી કરને લગતા હે.

ઉપર ઝિક કી હૂઈ ચંદ સૂરતે ઔર ઈસ જેસી દૂસરી તમામ ભલાઈયાં; સબ મિલ કર મો'મિન કે લિયે અલ્લાહ કરીમ કી બે હિસાબ રહમતે બન જાતી હૈ. ઈસ કે અલાવહ દુન્યવી મુસીબતે ઔર મુશ્કેલિયાં મો'મિનમે રૂહાની તરક્કી કે લિયે ભી ઝરૂરી હૈ, કયૂંકે યે ઉસે ગુનાહો સે પાક કર દેતી હૈ, પુરખુલૂસ તરીકે સે અલ્લાહ તઆલા કી ઈબાદત કરનેમે મદદગાર સાબિત હોતી હૈ ઔર ઉસે પુખ્તા દીનદાર બનાનેમે મદદગાર સાબિત હોતી હૈ.

મુસીબતે ઔર મુશ્કલાત કી તમન્ના ન કી જાએ

મુસીબતે ઔર મુશ્કલાત પર સબ્ર કા મુઝાહિરા કરના, ઉન્હે બરદાશત કરના ઔર ઉનકે બદલેમે અજરો ષવાબ કી ઉમ્મીદ રખતે હૂયે ઉખરવી અઝાબ સે નજાત કી તમન્ના કરના જાઈઝ હે, લેકિન મુસીબતે ઔર મુશ્કલાત કી તમન્ના ઔર ખ્વાહિશ કરના શરઈ તૌર પર મના હે. જિસ કી વજહ યે હે કે અલ્લાહ તઆલા હી કો બ-ખૂબી ઈલ્મ હોતા હે કે ઉસકા બંદા ઈસ મુસીબત ઔર આઝમાઈશ પર કિતને

સબ્ર ઔર બરદાશત કા મુજાહિરા કર સકતા હૈ, લિહાજા ઉસી હિસાબ સે હી અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે લિયે મુસીબતોં કો તય કિયા હૈ. મુશ્કિન હૈ કે બંદા અજરો સવાબ કી લાલચમેં કિસી ઐસી આઝમાઈશ કી ખ્વાહિશ કર લે જિસે બરદાશત કરને કી ઉસમેં ચંદાં હિમ્મત ન હો, ફિર વો બે સબ્રી ઔર દરદાશત ન કરને કી વજહ સે ના ફરમાની ઔર ગુનાહ કા કામ કર બેઠે.

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) એક મરતબા ઐસે શખ્સ કી ઈયાદત કે લિયે તશરીફ લે ગયે જો ઈતના કમઝોર હો ચુકા થા જેસે મુરઘી કા ચુઝહ (બચ્ચા) હોતા હૈ. આપ (સલ.) ને ઉસસે પૂછા : કયા તુમને અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કી થી કે ઐસે હો જાવો ? (તો) ઉસને કહા : જી હાં ! મેંને દુઆ કી થી કે અય અલ્લાહ ! જો સજા મુઝે આબિરતમેં મિલની હૈ વો ઈસ દુનિયામેં હી દે દે. યે સુન કર નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : તુમ ઉસકી સજા કો બિલકુલ બરદાશત નહીં કર સકતે, બેહતર યે થા કે તુમ યૂં કેહતે : અય અલ્લાહ ! હમેં દુનિયામેં ભી નેકી દે ઔર આબિરતમેં ભી ભલાઈ સે નવાઝ ઔર હમેં જહન્નમ કે અઝાબ સે બચા લે." (૧)

સબ્ર ; બેપનાહ અજર કા બાઈષ અમલ

સબ્રકા મતલબ હે આઝમાઈશ, તકલીફ ઔર મુસીબત આને પર ઉસે અલ્લાહ કા ફેસલા માનતે હૂયે બરદાશત સે કામ લેના ઔર શિકવા વ શિકાયત ઔર આહો બુકા સે બચતે હૂયે માયૂસી ઔર ના ઉમ્મીદી સે પરહેઝ કરના. સબ્ર કા મફહૂમ રસૂલે મુકર્રમ (સલ.) ને ઈસ અંદાઝમેં ભી બયાન ફરમાયા હૈ : " સબ્ર સદમે કે અવ્વલીન વકતમેં હોતા હૈ." (૨)

યા'ની કિસી ભી આઝમાઈશ ઔર મુસીબતસે દોચાર હોને કે

(૧) સહીહ મુસ્લિમ : ૨૬૮૮

(૨) સહીહ બુખારી ૧૩૦૨, સહીહ મુસ્લિમ : ૮૨૬

ફૌરન બાદ બરદાશત સે કામ લેના ઓર ઉસે અલ્લાહ કા ફેસલા માનતે હૂયે આહો બુકા સે બચના હી હકીકતમે સબ્ર હૈ. ઉસે હરગિઝ સબ્ર નહી કહા જા સકતા કે આદમી પેહલે રો ધો કર અપના ગમ હલકા કર લે ઓર ફિર બે—બસી કી સૂરતમે ચુપ્પી સાધ લે. બલકે આઝમાઈશ કે ફૌરન બાદ હી પતા ચલતા હૈ કે હાદિષે કે અવ્વલીન ગમ ઓર પરેશાનીમે કૌન રઝાએ ઈલાહી કો મલહૂઝ રખતા હૈ ? ફિર ઈસ અઝીમ અમલ કી ફઝીલતમે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ :

" સબ્ર કરનેવાલો હી કો ઉનકે બે હિસાબ અજર સે નવાઝા જાએગા

(સૂરએ ઝુમર : ૩૯ / ૧૦)

ઓર નબીએ મુકર્રમ (સલ.) કા ઈશાદિ ગિરામી હૈ :

કિસી કો સબ્ર સે બેહતર ઓર ઉસસે કુશાદહ ચીઝ કોઈ અતા નહી કી ગઈ. (૧)

શિક્વહ ઓર શિકાયત સે મુરાદ

શિક્વહ કી દો કિસ્મે હૈ :

❁ પેહલી કિસ્મ યે હૈ કે અલ્લાહ સે શિક્વા — શિકાયત કરના. યે સબ્ર કે મનાફી નહી હે. ઈસ કી મિઘાલ કુઆને કરીમમે મઝફૂર હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) કા શિક્વા (ફરિયાદ) હૈ જિસમે ઉન્હોને ફરમાયા થા : " મે તો અપની પરેશાની ઓર રંજ કી શિકાયત ઓર ફરિયાદ અલ્લાહ તઆલા હી સે કર રહા હૂં." (સૂરએ યુસૂફ : ૧૨ / ૮૬)

❁ દૂસરી કિસ્મ યે હૈ કે ઈન્સાનો સે હી શિક્વા — શિકાયત કી જાયે, કભી અચ્છે અલ્ફાઝમે ઓર કભી ટેળે તરીકોસે સે. જેસા કે દેખનેમે આતા હૈ કે નવહા (માતમ) કિયા જાતા હૈ, કપડે ફાડ દીયે જાતે હૈ, યે સબ અંદાઝ ન સિર્ફ સબ્ર કે મનાફી હૈ, બલકે અલ્લાહ તઆલા કી નારાઝગી મોલ લેને કા બાઈષ હૈ.

નિયમલ બદલ કા હાસિલ હોના

સચ્ચિદહ ઉમ્મે સલમા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે મૈને નબીએ મુકર્રમ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના : કોઈ ભી મુસલમાન પર કોઈ મુસીબત આતી હૈં ઓર વો યે કલિમાત પઢતા હૈં :

إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ، اَللّٰهُمَّ اجْرِنيْ فِيْ مَصِيْبَتِيْ وَأَخْلِفْ لِيْ خَيْرًا مِّنْهَا

ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલય્હિ રાજિઉન, અલ્લાહુમ્મ

અજુરની ફી મુસીબતી વ અખ્લિફ લી ખયરમ્ મિન્હા

તર્જમા : "યકીનન હમ અલ્લાહ તઆલા હી કી મિલકીયત હૈં ઓર બિલાશુબા હમ ઉસી કી તરફ લોટ કર જાનેવાલે હૈં. અય અલ્લાહ ! મેરી મસીબતોં પર મુઝે અજર અતા કર ઓર મુઝે બદલેમેં ઐસી ચીઝ અતા ફરમા દે જો ઉસસે બેહતર હો."

સચ્ચિદહ ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે જબ મેરે ખાવિન્દ અબૂ સલમા (રદિ.) કી વફાત હૂઈ તો મૈં સોચને લગી કે ભલા અબૂ સલમાસે બહેતર ખાવિન્દ મુઝે કેસે મિલ સકતા હૈં ! લેકિન મૈં યહી દુઆ પઢને લગી, તો અલ્લાહ તઆલાને મુઝે ઉનસે બ-દરજા બેહતર ખાવિન્દ, યા'ની નબીએ કરીમ (સલ.) અતા ફરમા દિયે. (૧)

૧

અંબિયા (અલૈ.) પર આઝમાઈશો

અલ્લાહ અપને પ્યારો કો આઝમાતા હૈ

સચ્ચિદના સઈદ ખુદરી (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"મેં નબી (ﷺ) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, આપ કો બુખાર થા, મેંને યાદર કે ઉપર અપના હાથ રખા તો બુખાર કી હરાત (ગરમી) મહસૂસ કી. મેંને અઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ) ! આપ કો તો બહૂત બુખાર હૈ. આપ (ﷺ) ને ફરમાયા : હમ અંબિયા કી જમાઅત હૈ, હમેં તકલીફ ભી દુગના હોતી હૈ, અજર ભી દુગના મિલતા હૈ. મેંને અઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ) ! લોગોમેં સબસે સખ્ત આઝમાઈશ કિન કી હોતી હૈ ? તો આપ (ﷺ) ને ફરમાયા : અંબિયા કી. મેંને પૂછા : ફિર કિન લોગો કી ? આપ (ﷺ) ને ફરમાયા : ફિર નેક લોગો કી, કિસી શખ્સ કો ફકમેં ઈસ તરહ આઝમાયા જાતા હૈ કે ઉસકે પાક સિર્ફ એક યાદર હોતી હૈ જિસે વો ઓઢતા ઔર લિબાસ કે તૌર પર પહનતા હૈ ઔર કિસી શખ્સ કો જુવો સે ઈસ તરહ આઝમાતા હૈ કે જુઓ ઉસે હલાક કર દેતી હૈ, લેકિન ઉન્હેં ઈસ આઝમાઈશ સે ગુઝરના કુછ દિયે જાને સે અચ્છા લગતા હૈ." (૧)

ખુલાસા : કિસી મર્ઝ, તકલીફ યા કિસી ભી તરહ કી આઝમાઈશ આ પડને પર ઈન્સાનકો કિસી ભી તરહ કા શિકવા યા નાશુકી બિલ્કુલ

(૧) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૮૪, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૪૦૨૪, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૧૦૪૫, અલ-મુસ્તદરક લિલ્હાકિમ : ૧ / ૮૯, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૩ / ૩૭૨, મુસ્નદે અબ્દ બિન હમીદ : ૮૬૦

અપની ઝુબાન પર નહીં લાના ચાહિયે, બલકે ઉસે અલ્લાહ તઆલા કે સાથ ખાસ તઅલ્લુક કી અલામત સમઝતે હૂયે પરેશાની કી ઈસ હાલતમે ભી ખૂશ હો જાના ચાહિયે ઓર ખુશી ખુશી અલ્લાહ તઆલા કે ઈસ ફેસલે કો કબૂલ કરના ચાહિયે. જબ બંદા અલ્લાહ કે ઈમ્તિહાનમે કામ્યાબ હો જાતા હે તો ફિર અલ્લાહ ભી ઉસકા દસ્ત વ ખાઝૂ (મદદગાર) બન જાતા હે. ઓર તમામ કી તમામ મુસીબતો ઓર મુશ્કિલાત સે ઉસે કાફી હો જાતા હે. નેક લોગ ઈસ તરહ કે મસાઈબ કા અજરો સવાબ જાનતે હોતે હૈં, તભી ઉન્હેં ફરાખી વ ખૂશહાલી યા કિસી ભી ચીઝ કે મિલને સે ઝયાદા ખુશી આઝમાઈશમે મુબ્તલા રેહને સે હોતી હે, તાકે ઉનકા અજરો સવાબ ઓર ઝયાદા બઢતા હી ચલા જાએ.

સપ્ત આઝમાઈશો તો નબીયો પર આઈ હૈં !

વહબ બિન મંબહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં :

અલ્લાહ તઆલાને આઝમાઈશો કો પૈદા હી અંબિયા કે લિયે ક્રિયા હે, ઓર ઉન્હેં સબ્રસે ભી નવાઝા હે. એક નબી તો ઉન કા કપડા લિયા કરતે ઓર ઉસી કો જુબ્બા ઓર ઝિરહ બના કર પહન લેતે. એક નબી કે સર સે જુએ ગિરતી રેહતી થી. ફિર જબ ઉન પર ફરાખી કે દિન આતે થે તો (અલ્લાહ તઆલા સે) ઈસ ખદશે કી વજહ સે હી દુઆ ફરમાતે કે કહી વો ઉન પર (કોઈ ચીઝ ન માંગને કી વજહ સે) નારાઝ ન હો." (૨)

સય્યિદા આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં : "મેંને રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) કી તકલીફ સે ઝયાદહ સપ્ત તકલીફ કિસી કી નહીં દેખી" (૧)

(૧) (હસનુન) અઝઝુહુદુ લિઅહમદ બિન હમ્બલ : ૩૭૪

(૨) સહીહુલ બુખારી : ૫૬૪૭, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૨

રસૂલુલ્લાહ (સલ) કી તકલીફ કી શિદ્દત

સચ્ચિદા આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે "મૈંને કિસી પર ઉસસે સખ્ત તકલીફ નહીં દેખી જો તકલીફ રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) પર આઈ થી. (૧)

ખુલાસા : હમૈં રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) કી ઝાતે મુબારકા કો ઈસ મુઆમલેમૈં ભી ઉસ્વહ બનાના ચાહિયે ઔર યે સોચ કર સખ્ર ઔર બરદાશત કા મુઝાહરા કરના ચાહિયે કે જબ અલ્લાહ તઆલા અપની મહબૂબ તરીન શખ્સીયત કો ઈતની તકલીફમૈં મુખ્તલા કર સકતા હે તો ફિર હમારી બીમારી કી કયા હેષીયત હે ? ઈસ લિયે કિસી ભી આઝમાઈશ કે વકત ન તો ઝુબાન પર કિસી કિસ્મ કા શિક્વા લાના ચાહિયે ઔર ન હી સખ્ર કા દામન છૂટને પાયે, તાકે કિસી ભી તરહ સે અજરો સવાબ સે મહરૂમ ન હુવા જા સકે.

આપ (ﷺ) પંદરહ દિન તક સો ન સકે

સચ્ચિદા આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

"રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) જબ બીમાર હોતે તો આપકી તબીઅત બહૂત ગિરાં હો જાયા કરતી થી, યહાં તક કે બા'ઝ મરતબા તો આપ પંદરહ પંદરહ દિન તક સોતે હી નહીં થે. આપ (ﷺ) કો કમર કી તકલીફ હુવા કરતી થી. (એક દિન) હમને અઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ)! અગર આપ અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ ફરમાયૈં તો વો આપકી યે તકલીફ ખત્મ કર દેગા. તો આપ (ﷺ)ને ફરમાયા : યકીનન હમ અંબિયા કી જમાઅત કો ઈસ લિયે સખ્ત તકલીફમૈં મુખ્તલા કિયા જાતા હે તાકે હમારી ખતાઓ કા કફફારા હો જાયે." (૨)

(૧) (સહીહુન) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ : ૪ / ૭૬

(૧) મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૪૭૬૮

રસૂલુલ્લાહ(સલ.) કો બુખાર કા દોહરા અજરો સવાબ

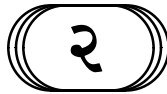
સચ્ચિદના અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો આપ કો બહૂત તેઝ બુખાર થા, મંને આપ કો અપના હાથ લગાયા તો અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ)! આપ કો તો બહૂત સખ્ત બુખાર હૈ. તો રસૂલુલ્લાહ (ﷺ)ને ફરમાયા : મુઝે તુમમેં સે દો આદમિયોં કે બરાબર બુખાર હોતા હૈ. મેંને અર્ઝ કિયા : યે ઈસ લિયે હૈ કે આપ કો અજર ભી દોહરા મિલતા હૈ ? તો અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ)ને ફરમાયા : જી,હાં ! ફિર રસૂલુલ્લાહ (ﷺ)ને ફરમાયા : જબ કોઈ મુસલમાન કિસી ભી મર્ઝ યા કિસી ઔર તકલીફમેં મુખ્તલા હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી વજહ સે ઉસકે ગુનાહોં કો ઈસ તરહ ગિરા દેતા હૈ જિસ તરહ દરખ્ત અપને પત્તે ગિરાતા હૈ." (૧)

સચ્ચિદના ઉમર (રદિ.) બયાન ફરમાતે હૈં કે : "મેંને અપના હાથ નબી(ﷺ) પર રખા ઔર અર્ઝ કિયા : મેરે માં બાપ આપ પર કુર્બાન હોં ! આપ કો કિસ કદર અજર મિલેગા ? આપકો ઉસ દિન બુખાર થા, તો આપ(ﷺ)ને ફરમાયા : જિસ તરહ હમેં દોહરે (ડબલ) અજરો સવાબ સે નવાઝા જાતા હૈ ઈસી તરહ હમ પર આઝમાઈશેં ભી દુગના આતી હૈ. (૨)

(૧) સહીહુલ બુખારી : ૫૬૪૭, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૧

(૨) (હસન) તર્ફરુદ્દિન બિહીલ મુઆલ્લિફ

ਆਮਾਓਸ਼ੋਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਔਰ ਉਸਕਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਭਵਲਾ

ਆਮਾਓਸ਼ਕਾ ਆਨਾ ਈਮਾਨ ਦੀ ਅਲਾਮਤ ਹੈ

ਛਿਲਾਲ ਬਿਨ ਧਸਾਰ (੨੬.) ਭਧਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇ :

"ਉਮ ਫ਼ਤਰਤ ਅਮਮਾਰ ਬਿਨ ਧਾਸਿਰ (੨੬.) ਕੇ ਪਾਸੇ ਭੇਠੇ ਫ਼ੂਏ ਥੇ
ਤੋ ਲੋਗੋਂਨੇ ਤਕਾਲੀਫ਼ ਕਾ ਤਯਕਿਰਫ਼ ਕਰ ਦਿਧਾ, ਤੋ ਅੇਕ ਦੇਛਾਤੀਨੇ ਕਛਾ : ਮੇਂ
ਤੋ ਕਭੀ ਭੀਮਾਰ ਨਈਂ ਫ਼ੁਵਾ. ਤੋ ਫ਼ਤਰਤ ਅਮਮਾਰ (੨੬.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਧਾ: ਤੂ
ਉਮਮੇਂ ਸੇ ਨਈਂ ਹੈ, ਧਕੀਨਨ ਜਿਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੋ ਕਿਸੀ ਆਮਾਓਸ਼ਮੇਂ
ਮੁਭਨਲਾ ਕ੍ਰਿਧਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਉਸਕੇ ਗੁਨਾਫ਼ ਉਸਸੇ ਈਸ ਤਰਫ਼ ਗਿਰਾਏ ਜਾਤੇ ਹੈਂ
ਜਿਸ ਤਰਫ਼ ਦਰਭਤ ਸੇ ਪਤੇ ਗਿਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਕਾਫ਼ਿਰ (ਧਾ ਫ਼ਰਮਾਧਾ ਕੇ) ਫ਼ਾਸਿਕ
ਕੋ ਜਭ ਕਿਸੀ ਆਮਾਓਸ਼ ਸੇ ਦੋਧਾਰ ਕ੍ਰਿਧਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੋ ਉਸਕੀ ਮਿਧਾਲ
ਊਂਟ ਕੀ ਮਾਨਿਨ੍ਦ ਛੋਤੀ ਹੈ ਕੇ ਜਿਸੇ ਭੁਲਾ ਛੋਡਾ ਜਾਏ ਤੋ ਉਸੇ ਮਾਲੂਮ ਨਈਂ
ਛੋਤਾ ਕੇ ਉਸੇ ਕ੍ਰਧੂੰ ਭੋਲਾ ਗਧਾ ਹੈ ਔਰ ਅਗਰ ਭਾਂਧ ਦਿਧਾ ਜਾਏ ਤੋ ਉਸੇ ਤਭ
ਭੀ ਮਾਲੂਮ ਨਈਂ ਛੋਤਾ ਕੇ ਉਸੇ ਕ੍ਰਧੂੰ ਭਾਂਧਾ ਗਧਾ ਹੈ ? " (੧)

ਭੁਲਾਸਾ : ਮੋਮਿਨ ਸ਼ਭਸ ਭੀਮਾਰ ਔਰ ਮੁਸੀਭਤਸੇ ਨ ਸਿਫ਼ ਅਜਰੋ
ਧਵਾਭ ਛਾਸਿਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਭਲਕੇ ਉਸਸੇ ਸਭਕ ਛਾਸਿਲ ਕਰਤੇ ਫ਼ੂਏ ਅਪਨਾ
ਤਯਕ੍ਰਿਧਏ ਨਫ਼ਸ (ਦਿਲ ਕੀ ਸਫ਼ਾਈ) ਕਰਤਾ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਫ਼ਾਸਿਕ ਧਾ ਕਾਫ਼ਿਰ
ਸ਼ਭਸ ਈਸ ਮੁਸੀਭਤ ਔਰ ਭੀਮਾਰੀ ਕੋ ਫ਼ਕਤ ਤਕਲੀਫ਼ ਸਮਯਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ

(੧) ਮੁਸਨਨਫ਼ੇ ਈਭਨੇ ਅਭੀ ਸਾਧਭਛ : ੩ / ੨੩੨, ਅਫ਼ਫ਼ੁਰੁਲ ਮਨਧੂਰ ਲਿਸਿਧੂਤੀ: ੨/੭੦੩

વજહ સે વો અજરો ષવાબ સે તો મહરૂમ રેહતા હી હૈ, ઉસકે અલાવહ કોઈ સબક ભી હાસિલ નહીં કરતા. ઉસકે લિયે યે તકલીફ બસ એસી હી હોતી હૈ કે કુછ દિન બિસ્તર પર પડા ઓર ફિર ઉઠ પડા. કોઈ વજહ, સબબ, અહમીયત ઓર ફઝીલત ઉસકે દિલમે ભી નહીં હોતી બલકે જાનવર કે માનિન્દ હોતા હૈ કે જિસે ન માલૂમ હોતા કે મુઝે બાંધા કયું ગયા થા ? ઓર ન યે પતા હોતા હૈ કે છોડા કયું ગયા હૈ ?

આઝમાઈશ કા આના મુહબ્બતે ઈલાહી કી દલીલ હૈ

સચ્ચિદના અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"એક આદમી નબી (ﷺ) કી ખિદમતમે હાઝિર હુવા ઓર ઉસને અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ)! મેં ઉમ્ર રસીદહ (બુઢા) હો ચુકા હું, મેરા બદન ભી બીમાર રેહને લગા હૈ ઓર માલ ભી ખતમ હો ચુકા હૈ. તો રસૂલુલ્લાહ (ﷺ) ને ફરમાયા : ઉસ બદનમે કોઈ ખેરો ભલાઈ નહીં હોતી જિસકી આઝમાઈશ ન કી જાયે ઓર ન હી ઉસ માલમે ખેરો ભલાઈ હોતી હૈ, જિસમેં કમી ન હો. યકીનન જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બંદે સે મુહબ્બત ફરમાતા હૈ તો ઉસે અઝમાતા હૈ ઓર જબ વો ઉસે આઝમાતા હૈ તો ઉસે સબ્ર કી તૌફીક ભી દેતા હૈ." (૧)

જિતના કોઈ અલ્લાહ કે કરીબ હોગા ઈતના હી આઝમાયા જાતા હૈ

સચ્ચિદના સઅદ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

મેંને અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (ﷺ)! લોગોમેં સખ્ત તરીન આઝમાઈશ કે શિકાર કૌન લોગ હોતે હૈ ? આપ (ﷺ) ને ફરમાયા

(૧) (ઝઈફુન) અસ્સબુ વષ્ષવાબુ અલયૂહિ લિઈબિ અબીદુનિયા : ૧૮૫

અંબિયા, ફિર જો ઉનકે બાદ સબસે અફઝલ હૈં, ફિર જો ઉનકે બાદ દરજા વ મકામ રખતે હૈ. આદમી કો ઉસકે દીન કે હિસાબ સે આઝમાયા જાતા હૈ, અગર વો અપને દીનમેં મઝબૂત હો તો ઉસકી આઝમાઈશ ભી સખ્ત કી જાતી હૈ, ઔર અગર વો અપને દીનમેં નરમ (યા'ની સુસ્ત) હો તો ઉસે ઉસી હિસાબ સે આઝમાયા જાતા હૈ. બંદે પર આઝમાઈશ વ મુસીબત આતી રેહતી હૈ, યહાં તક કે ઉસે ઐસા કર કે છોડતી હૈ કે વો ઝમીન પર ચલ ફિર રહા હોતા હે ઔર ઉસ પર કોઈ ગુનાહ (બાકી) નહીં રેહતા." (૧)

ખુલાસા : જો શખ્સ જિતના ઝયાદા દીનદાર હોતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઉસકી ષાબિત કદમી દેખને ઔર ઉસે બુલંદ દરજાત પર ફાઈઝ કરને કે લિયે ઉસે ઈસ કદર આઝમાઈશ સે ગુઝારતા હૈ. નેક સાહિબે ઈમાન પર મુશ્કિલાત કા આના ઉસકે કમાલે ઈમાન ઔર અલ્લાહ તઆલા કા મહબૂબ વ મુકર્રબ બંદા હોને કી નિશાની હૈ. ઉસે ઈન મસાઈબ સે ગભરાના બિલ્કુલ નહીં ચાહિયે બલકે સબ્ર કા મુઝાહિરા કરના ચાહિયે તાકે અલ્લાહ તઆલા જહાં ઈસ મુસીબત ઔર આઝમાઈશ કે બાઈષ ઉસકે ગુનાહોં કા ખાતિમા ફરમાએ વહાં ઉસકે સબ્ર કે બ-દૌલત ઉસકે દરજાત કો ભી બુલંદ ફરમા દે.

સચ્ચિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

" નબીએ કરીમ સે સવાલ કિયા ગયા : લોગોંમેં સબસે સખ્ત આઝમાઈશ કિન કી હોતી હૈ ? તો આપને ફરમાયા : અંબિયા કી, ફિર નેક લોગોં કી. (૨)

અબૂ ઉબૈદહ બિન હુઝયફા અપની ફૂફી સે બયાન કરતે હૈં કે

(૧) (હસનુન સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧/૧૭૨, સુનને તિરમિઝી : ૨૩૮૮, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૪૦૨૩, સુનને દારમી : ૨૭૮૩, મુસ્નદે શામી : ૬૮, મુસ્નદે અબ્દ બિન હુમૈદ : ૧૪૬, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બા : ૨૮૦૧, મુસ્તદરક હાકિમ : ૧/૧૦૦

(૨) કન્ઝુલ ઉમ્માલ ફી સુનનિલ અકવાલ વલ્અફઝાલ : ૩ / ૪૩૩)

ઉન્હોંને કહા : "મેં કુછ ઔરતોં કે સાથ નબી (ﷺ) કી ઈયાદત કે લિયે હાઝિર હુઈ, તો વહાં એક મશ્કીઝહ લટકા હુવા થા, જિસસે પાની આપ પર ટપક રહા થા. એસા આપ કે બુખાર કી શિદત કે બાઈષ કિયા ગયા થા. હમને અર્ઝ કિયા : આપ અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કીજિયે કે વો આપ કા બુખાર ખત્મ ફરમા દે. તો આપ (ﷺ)ને ફરમાયા : યકીનન લોગોંમેં સબસે સખ્ત આઝમાઈશ અંબિયા કી હુવા કરતી હે, ફિર ઉન લોગોંકી જો ઉનકે કરીબ હોતે હૈં, ફિર ઉનકી જો ઉનસે કરીબ (દરજે વાલે) હોતે હૈં." (૧)

અબૂ ઉબૈદહ બિન હુઝયફા અપની ફૂફી સે બયાન કરતે હે કે:

"નબી (ﷺ)કો બહૂત સખ્ત બુખાર હો ગયા તો આપ (ﷺ)ને એક મશ્કીઝહ લાને કા હુકમ ફરમાયા, જિસે એક દરખ્ત પર લટકા દિયા ગયા, ફિર આપ (ﷺ) ઉસકે નીચે લેટ ગયે ઔર આપ કે દિલ પર પાની ટપકને લગા. ફિર હમ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હૂયે તો હમને અર્ઝ કિયા: આપ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં ઔર આપ કો તો બહૂત સખ્ત બુખાર હે, ઔર તકલીફ ભી દે રહા હે, લિહાઝા આપ અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ ફરમાઈયે કે વો બુખાર ખત્મ કર દે, તો આપ (ﷺ)ને ફરમાયા : યકીનન લોગોંમેં સબસે સખ્ત આઝમાઈશ અંબિયા કી હુવા કરતી હે, ફિર ઉન લોગોં કી જો ઉનકે કરીબ હોતે હૈં, ફિર ઉનકી જો ઉનસે કરીબ (દરજે વાલે) હોતે હૈં. (૨)

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૩૬૯, અસ્સુનનુલ કુબરા લિન્નસાઈ : ૭૪૮૨, અલ મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૨૪ / ૨૪૪, મુસ્તદરક લિલ્હાકિમ : ૪ / ૪૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ્ હયૂષમી : ૨ / ૨૮૨.

(૨) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૩૬૯, અસ્સુનનુલ કુબરા લિન્નસાઈ : ૭૪૮૨, અલ મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૨૪ / ૨૪૪, મુસ્તદરક લિલ્હાકિમ : ૪ / ૪૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ્ હયૂષમી : ૨ / ૨૮૨.

અલ્લાહ જિन्हૈ આઝમાતા હૈ, ઉનકી ભલાઈ ચાહતા હૈ

સચ્ચિદના અનસ બિન માલિક (રદિ.) સે મરવી હૈ કે નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : " જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી કૌમ કે સાથ ખૈર ઔર ભલાઈ કા ઈરાદહ ફરમાતા હૈ તો ઉનકી આઝમાઈશ કરતા હૈ. (૧)

જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બંદે સે મુહબ્બત ફરમાતા હૈ

સચ્ચિદના અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"યકીનન જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બંદે સે મુહબ્બત ફરમાતા હૈ યા ઉસે (ગુનાહો સે) પાક સાફ કરના ચાહતા હૈ તો ઉસ પર કોઈ આઝમાઈશ ડાલ દેતા હૈ ઔર ફિર ઉસ પર (આઝમાઈશો) ડાલતા હી જાતા હૈ. ફિર જબ બંદા દુઆ કરતા હૈ ઔર કેહતા હૈ : અય મેરે પ્યારે પરવરદિગાર ! તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : મેરે બંદે મૈ હાઝિર હું, તૂ મુઝસે જો ભી માંગેગા મૈ તુઝે અતા કરૂંગા, યા તો મૈ તુઝે વો ફૌરન અતા કરૂંગા યા ફિર તેરે લિયે ઝખીરા કર લૂંગા. (૨)

ખુલાસા : આઝમાઈશો કા તસલ્સુલસે આના અલ્લાહ તઆલા કી

(૧) (ઈસ્નાદુહૂ લા બઅસ બિહી) સુનને તિરમિઝી : ૨૩૮૬, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૪૦૩૧, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૪૨૨૨, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૩૨૨૮, મુસ્નદુશ્શિહાબ લિલ-ફઝાઈ : ૧૧૨૧, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭/૧૪૫

(૨) (ઝઈફુન) અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪/૧૪૨

મુહબ્બત ઔર ગુનાહોં સે પાકી કા બાઈષ હોને કી નિશાની હૈ, ઈસ લિયે ઈન્સાન પે દર પે મસાઈબ આને પર ગમગીન હો કર અપની કિસ્મત કો કોસના ઔર નાશુકી કી બાતે કરના ન શુરૂ કર દે, બલકે સબ્ર કા મુઝાહરા કરતે હૂયે પાબિત કદમી સે ઉન્હેં ઝેલે ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અજરો પવાબ કી ઉમ્મીદ રખે. યકીનન ઉસકા સબ્ર ધમરઆવર (ફળદાયક) પાબિત હોગા. નીઝ બીમાર શખ્સ કી દુઆ કબૂલ હોતી હૈ, વો જો ભી જાઈઝ દુઆ કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસે કબૂલીયત સે નવાઝતા હૈ. અલબત્તા કબૂલીયત કી દો સૂરતેં હો સકતી હૈં : યા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી માંગી હૂઈ ચીઝ ઉસે ફૌરન અતા ફરમા દે. યા ફિર કિયામત કે દિન કે લિયે ઉસે ઝખીરા કર લે. ગોયા જો ભી વો અલ્લાહ તઆલા સે માંગેગા વો ઉસે ઝરૂર મિલ કર રહેગા, ખ્વાહ દુનિયામેં મિલ જાયે યા કુલ કયામત કે રોઝ મિલે કે જહાં ઉસે દુન્યા સે ઝયાદા ઝરૂરત હોગી.

અલ્લાહ તઆલા જન્મત કે પાસ દરજે તક કેસે પહૂંચાતા હૈ ?

મુહમ્મદ બિન ખાલિદ અપને દાદા "જો કે સહાબીએ રસૂલ થે" સે બયાન કરતે હૈં કે :

"વો અપને (મુસલમાન) ભાઈયોંમેં સે એક આદમી સે મિલને કે લિયે રવાના હૂયે ઔર ઉસકે પાસ પહૂંચને સે પેહલે હી ઉન્હેં માલૂમ હુવા કે વો બીમાર હૈ. ચુનાન્ચે જબ વો ઉસકે પાસ આયે તો કહા : મેં તુમ્હારે પાસ મિલને, ઈયાદત કરને ઔર ખૂશખબરી સુનાને આયા હૂં. ઉસને કહા : આપને યે તમામ કામ કેસે જમા કર લિયે ? તો ઉન્હોંને કહા : મેં જબ (ઘર સે) નિકલા તો તુમ સે મિલને કા ઈરાદા થા, ફિર મુઝે તુમ્હારે બીમાર હોને કા પતા ચલા, તો યે ઈયાદત બન ગઈ ઔર મેં તુમ્હેં એક

ચીઝ કી બશારત સુનાતા હું જો મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) સે સુની, આપ (સલ.) ને ફરમાયા : જબ બંદે કે લિયે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે કોઈ મકામ વ મરતબા મુકદ્દર હો ચુકા હો ઓર વો અપને આ'માલ કી બિના પર ઉસ તક ન પહૂંચ સકતા હો, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે જિસ્માની તૌર પર યા ઉસકી અવલાદ વ માલ કે સિલવિસેમેં આઝમાતા હે, ફિર ઉસે સબ્ર કી તૌફીક ભી મરહમત ફરમાતા હે. યહાં તક કે ઉસે ઉસ મકામ વ મરતબે તક પહૂંચા દેના હે જો ઉસ કે લિયે અલ્લાહ કી તરફ સે મુકદ્દર હો ચુકા હોતા હે." (૧)

આઝમાઈશ કો નેઅમત ઓર ખૂશહાલી કો મુસીબત સમજો

ઈમામ વહબ બિન મુનબ્બહ (રહ.) ફરમાતે હૈં :

" આદમી તબ તક કામિલ ફકીહ નહી હો સકતા જબ તક કે વો આઝમાઈશ કો નેઅમત ન સમજે ઓર ખૂશહાલી કો મુસીબત ન સમજે, ઈસ લિયે કે આઝમાઈશમેં મુબ્તલા શખ્સ ખૂશહાલી કા ઈન્તિઝાર કરતા હે ઓર ખૂશહાલીવાલા શખ્સ આઝમાઈશ કા ઈન્તિઝાર કરતા હે." (૨)

અલ્લાહ કી આઝમાઈશમેં મુબ્તલા ત્રીન કિસમ કે લોગ

સચ્ચિદના અબૂ ઉમામા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"યકીનન અલ્લાહ તઆલા તુમ્હેં આઝમાઈશ કે ઝરીયે જાંચતા

(૧)(અહસન લિગયરિહી) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૭૨, સુનને અબી દાવૂદ : ૩૦૮૦, સુનને કુબ્રા લિલ-બયહકી : ૩ / ૩૭૪, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨/ ૨૭૪, મુજમઅઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૨૮૨

(૨) (ઝઈફુન) હુલ્લતુલ અવલિયા લિઈબ્ને નુઝૈમ : ૪/૫૬, અઝ્ઝહદુ : લિઅહમદ બિન હંબલ : ૩૭૩

હે, હાલાંકે વો ઉસકે મુતઅલ્લિક બ-ખૂબી જાનતા હૈ, (વો ઈસી તરહ જાંચ કરતા હૈ) જિસ તરહ તુમ અપને સોને કો આગ પર જાંચતે હો. ઉનમેં સે કુછ લોગ તો ખાલિસ સોને કી માનિન્દ નિકલ આતે હૈ, યે વો લોગ હોતે હૈ જિન્હેં અલ્લાહ તઆલાને ગુનાહોં સે બચા લિયા. કુછ લોગ ઉસસે કમતર સોને કી માનિન્દ નિકલતે હૈ, યે વો લોગ હોતે હૈ જો કિસી શકમેં મુબ્તલા હોતે હૈં ઓર કુછ લોગ તો કાલે સોને કી માનિન્દ નિકલતે હૈ, યે વો લોગ હૈં જો ફિત્ને કા શિકાર હો ગયે." (૧)

કુછ તઅલ્લુક ન હોતા તો ખફા કયૂં હોતે ?!

અબૂલ મલીહ બયાન કરતે હૈં કે :

"સાલેહ બિન મિસ્માર (રહ.) એક બીમાર કી ઈયાદત કે લિયે ગયે ઓર મેં ભી ઉનકે સાથ થા, જબ આપ ઉસકે પાસે સે ઉઠે તો ફરમાયા : યકીનન તુમ્હારે પરવરદિગારને તુમસે તઅલ્લુક કી બિના પર નાગવારી કા ઈઝહાર કિયા હૈ, લિહાઝા તુમ અબ ઉસકે સાથ તઅલ્લુક જોળ લો. (૨)

ખુલાસા: જબ બંદા અપને પરવરદિગાર કો ભૂલ જાતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલ ઉસે અપની યાદ દિલાને કે લિયે કિસી આઝમાઈશમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ ઓર યે ઈન્સાની ફિતરત હૈ કે બંદા મુસીબત આને પર અપને રબ કો ઝયાદા યાદ કરતા હૈ ઓર ઉસકે તઅલ્લુક મઝબૂત કર લેતા હૈ. ઈસ લિયે અલ્લાહ ખૂદ સે અપને બંદે કે કમઝોર તઅલ્લુક કો મઝબૂત કરને કે લિયે ઉસે કિસી મુસીબત, તંગી, પરેશાની ઓર બીમારીમેં

(૧)(ઝઈફુન)અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૧૬૬, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૮૧, મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૪ / ૩૫૦, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્જિરી : ૪ / ૧૪૩, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૨૮૧

(૨) (હસનુન) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ : ૧૪ / ૨૧)

મુખતલા કર દેતા હૈ. લિહાઝા બંદે કો ઈન દિનોં કા ખૂબ ફાયદા ઉઠાના ચાહિયે ઔર અલ્લાહ તઆલા સે અપને કમઝોર હો જાનેવાલે તઅલ્લુક કો મઝબૂત સે મઝબૂત કર લેના ચાહિયે.

અલ્લાહ કો અપને બંદે કા ગિડગિડાના બહૂત પસંદ હૈ

ઈમામ કરદૂસ ષઅલબી (રહ.) ફરમાતે હૈ :

"મૈને ઈન્જીલમે દેખા તો વહાં યે બાત પઢી કે યકીનન અલ્લાહ તઆલા બંદે કો ઐસે મુઆમલેસે દોચાર કર દેતા હૈ જિસે વો નાપસંદ કરતા હૈ. (યા'ની કોઈ મર્જ, તકલીફ યા પરેશાની વગૈરહ) જબકે અલ્લાહ તઆલા ઉસે પસંદ કરતા હૈ, તાકે વો દેખે કે બંદા ઉસકે સામને કેસે ગિડગિડાતા હૈ." (૧)

છોટીસે છોટી આઝમાઈશ સે ભી ગુનાહોં કા કફફારહ

સચ્ચિદિના અબૂ સઈદ ખુદરી (રહિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

(મૈને અર્ઝ ક્રિયા :) અય અલ્લાહ કે રસૂલ (સલ.) ! આપ કા ખ્યાલ હૈ કે યે જો હમૈ બીમારિયાં લગતી હૈ, કયા ઉનકી વજહ સે હમૈ કોઈ બદલા ભી મિલેગા ? આપ (સલ.) ને ફરમાયા : યે ગુનાહોં કા કફફારા બનતી હૈ. સચ્ચિદના ઉબય બિન કઅબ (રહિ.) ને અર્ઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (સલ.) ! અગરચે થોડીસી હી તકલીફ હો ? આપ (સલ.) ને ફરમાયા : કાંટા ચુંભ જાયે યા ઉસસે ભી કમ કોઈ તકલીફ પહુંચે (તો વો ભી ગુનાહોં કા કફફારા બન જાતી હૈ.) રાવી બયાન કરતે હૈ કે સચ્ચિદના ઉબય (રહિ.) ને અપને ખિલાફ યે દુઆ કી કે મરતે દમ

(૧) (હસનુન લિગયરિહી) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૩૬૮

તક ઉનકા બુખાર ન ઉતરે, અલબત્તા વો ઉનકે લિયે હજ વ ઉમરહ કી અદાયગી, જિહાદ ફી સબીલિલ્લાહમેં શર્કત ઔર નમાઝે બા-જમાઅત અદા કરનેમેં રુકાવટ ન બને. રાવી કા બયાન હૈ કે ઉસકે બાદ જિસ ભી આદમનીને ઉનકે બદન કો હાથ લગાયા, ઉસને ઉનકે બદનમેં હરાસ્ત (ગરમી) મહસૂસ કી, યહાં તક કે વો વફાત પા ગયે. (૧)

ખુલાસા : માલૂમ હુવા કે હર આઝમાઈશ, ખ્વાહ વો બહૂત બડી હો યા છોટી સે છોટી હો, સિર્ફ ગુનાહોં કી મગ્ફિરત ઔર દરજાત કી બુલંદી કા બહાના હોતી હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઈન આઝમાઈશોં કે ઝરીયે અપને બંદોં કો પરેશાનીયોંમેં નહીં ડાલતા બલકે હકીકતમેં ઉન્હેં આબિરત કી ઈન પરેશાનીયોં સે નિકાલ કર બાહિર કરતા હૈ જો દુન્યા કે મુકાબલેમેં કહી બડી હોંગી ઔર બંદા અપના માલ વ અવલાદ ઔર તમામ રિશ્તેદારોં કો મુઆવઝેમેં દેકર વહાં કી એક પરેશાની સે નજાત પાના ભી અપને લિયે બાઈષે સઆદત સમઝેગા. લેકિન ઈન તમામસે છુટકારે કા સામાન અલ્લાહ તઆલા દુનિયામેં કિસી આઝમાઈશ સે દોચાર કર કે ફરમા દેતા હૈ. ઈસ લિયે કિસી ભી આઝમાઈશ કો મુસીબત સમઝને કી બજાયે રહમતે ખુદાવંદી સમઝના ચાહિયે.

અલ્લાહ સે ઉસ હાલમેં મુલાકાત કે બંદે કા કોઈ ગુનાહ બાકી ન હો

સચ્ચિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા: "જો મો'મિન મર્દ વ ઔરત મુસલસલ જિસ્માની, માલી યા અવલાદ કી પરેશાનીયોંમેં મુબ્તલા રેહતા હૈ, યહાં તક કે અલ્લાહ

(૧) (સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ: ૩/૨૩, સુનને કુબરા નસાઈ : ૭૪૮૯, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૯૯૫, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૯૨૮, મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૪ / ૩૪૩, મુજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૨

પાકસે જા મિલતા હૈ, ઉસ પર કોઈ ગુનાહ બાકી નહીં રેહતા." (૧)

અતા બિન યસાર (રહ.) સે મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "અલ્લાહ તઆલા બંદે કો મુસલસલ આઝમાતા રેહતા હૈ, યહાં તક કે જબ બંદા અલ્લાહ સે જા મિલતા હૈ તો ઉસકા કોઈ ગુનાહ બાકી નહીં બચા હોતા હૈ." (૨)

ખુલાસા : અલ્લાહ તઆલા અપને ઉસી બંદે સે ઐસા કરતા હૈ, જિસસે ઉસકો મુહબ્બત હોતી હૈ, ઈસ લિયે ઉસે દુનિયામેં કિસી આઝમાઈશ સે દોચાર કર કે આબિરત કી બડી આઝમાઈશ સે બચા લેતા હૈ બલકે ઉસકો દુનિયામેં હી ગુનાહોં સે પાક સાફ કર કે અપને પાસ ખુલાતા હૈ. ફિર અપને યહાં અઝીમ દરજાત પર ફાઈઝ કર દેતા હૈ.

મુસલમાન કે લિયે ખૂશી કે દિન

ઈમામ હસન (રહ.)ને દર્દ ઔર તકલીફ કા તઝકિરહ કરતે હૂયે ફરમાયા : " સુનો ! અલ્લાહ કી કસમ ! મુસલમાન કે વો અય્યામ જો ઈસકે લિયે અલ્લાહ તઆલા કા કુર્બ હાસિલ કરને કા સામાન હો ઔર ઉનમેં ઉસે ઈસ ચીઝ કી યાદ દિલાઈ જાતી હૈ, જિસે વો અપની આબિરત કે સિલસિલેમેં ભૂલ ચુકા હોતા હૈ ઔર ઉસકે બાઈષ ઉસકે ગુનાહોં કા કફફારા ક્રિયા જાતા હૈ." (૩)

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૨ / ૨૮૭, સુનને તિરમિઝી : ૨૩૮૮, અલ-અદબુલ મુફરદ લિલ-બુખારી : ૪૮૪, અઝઝુહદુ લિહન્નાદ : ૪૦૨, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૧૩, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૫૮, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૪૮૮

(૨) (મુરસલુન) અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૨ / ૧૨૮, મજમઉલ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૨, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૩૪૮, અત્તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૨૮૭

(૩) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૩૫૧

કાશ ! હમ ભી ઉન જેસા અજરો સવાબ પા સકતે

સચ્ચિદના જાબિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " ખૈરો આફીયતમેં રેહનેવાલે જબ કિયામત કે દિન ઉન લોગોં કે અજરો સવાબ કો દેખેંગે જો (દુનિયામેં) આઝમાઈશોં કા શિકાર હોતે રહે, તો વો યે ખ્વાહિશ કરેંગે કે કાશ ! ઉનકે ચમડોં કો કેંચીયોં સે કાટ દિયા જાતા હૈ." (૧)

ખુલાસા : દુનિયામેં ફરાખી ઔર ખૂશહાલી ઔર ખૈરો આફીયત કી ઝિંદગી ગુઝારનેવાલે લોગ જબ કિયામત કે દિન ઉન લોગોં કો બેપનાહ અજરો સવાબ ઔર બેહિસાબ ઈન્આમાત મિલતે દેખેંગે કે જો દુન્યામેં તરહ તરહ કી આઝમાઈશમેં મુબતલા ઔર તરહ તરહ કી મુસીબતોં કા શિકાર રહે, તો વો અપની ફરાખી ઔર ખૂશહાલી કી તમામતર દુન્યવી ઝિંદગી કો હેચ (કુછ નહીં) તસવ્વુર કરેંગે ઔર ખ્વાહિશ કરેંગે કે કાશ ! હમેં દુનિયામેં આસૂદગી ઔર રાહત મિલને કી બજાયે ઈતના આઝમાયા જાતા કે હમારે બદન કે ચમડોં કો કેંચીયોં સે કાટ દિયા જાતા લેકિન ઉસકે બદલે હમેં આજ કે ઈસ અજરો સવાબ સે નવાઝ દિયા જાતા તો હમેં બ-ખુશી કબૂલ હોતા.

તબ તફ ગુનાહોં કા કફફારા ઔર પાકીઝગી હોતી રેહતી હૈ

સચ્ચિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં ઉમ્મે અબ્દુલ્લાહ બિન અબી ઝિઆબ કી ઈયાદત કે લિયે

(૧)(હસનુન) સુનને તિરમિઝી : ૪૦૨, અલ-મુઅઝમુસ્સગીર લિત્તબરાની : ૨૪૧, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૮૦, મુસન્નફે લિઈબ્ને અબી શાયબહ : ૧૦૮૨૯

ગયા જબ વો બીમાર હૂઈ તો ઉન્હોને કહા : અય અબૂહુરયરહ ! મેં સચ્ચિદહ ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કી બીમારીમેં ઉનકી ઈયાદત કે લિયે ગઈ તો ઉન્હોને મેરે હાથમેં ફોડા દેખા ઓર કહા : મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના : અલ્લાહ તઆલા જબ કિસી બંદે કો આઝમાઈશમેં મુબ્તલા કરતા હૈં ઓર વો આઝમાઈશ એસી સૂરતમેં આતી હૈ કે જિસ વો નાપસંદ કરતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ આઝમાઈશ કો ઉસકે લિયે ગુનાહોં કા કફ્ફારહ ઓર પાકીઝગી કા બાઈષ બના દેતા હૈ, ઓર યે ઉસી સૂરતમેં હોતા કે બંદા ઈસ આઝમાઈશસે છુટકારે કે લિયે કિસી ગૈરુલ્લાહ કે પાસ ઘડકે ન ખાતા ફિરે યા ઉસસે ખલાસી કે લિયે કિસી ગૈરુલ્લાહ સે દુઆ ન માંગે." (૧)

ઉસકા કોઈ ગુનાહ બાકી નહીં રેહતા !

ઈમામ અબૂ મુજલઝ (રહ.) ફરમાયા કરતે થે :

"યકીનન અલ્લાહ તઆલા બંદે કો આઝમાઈશમેં મુબ્તલા કિયે રખતા હે, યહાં તક કે ઉસકા કોઈ ગુનાહ બાકી નહીં રેહતા. (૨)

ગુનાહોં સે પાકીઝગી યા મઝિફરત ઓર રહમત કા પાના

સચ્ચિદના અનસ બિન માલિક (રદિ.) સે મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

" જબ અલ્લાહ તઆલા મુસલમાન બંદે કો કિસી જિસ્માની (બદની) આઝમાઈશમેં મુબ્તલા કરતા હૈ તો (અમલ લિખનેવાલે) ફરિશ્તે સે ફરમાતા હૈ : ઉસકા તંદુરસ્તીવાલા અમલ લિખતે રહો જો યે

(૧) (ઝઈફુન) અત્તરતીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૧

(૨) (લા બઅસ બિહી) મજમઉઝ્ઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨/૩૦૨, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૩૪૮, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૨૮૬

ક્રિયા કરતા થા. ફિર અગર ઉસે શિક્ષા દે તો ઉસે (ગુનાહોં સે) ધો ડાલતા હૈ ઔર પાક કર દેતા હૈ ઔર અગર ઉસકી જાન કબ્જ કર લે તો ઉસકો બખ્શ દેતા હૈ ઔર ઉસ પર રહમ ફરમાતા હૈ." (૧)

જન્નત કે બુલંદો બાલા દરજાત કા પાના

ઈમામ હસન (રહ.) ફરમાતે હૈ :

"યકીનન બંદે કી માલી તૌર પર આઝમાઈશ કી જાતી હૈ ઔર વો સબ્ર કરતા હૈ, લેકિન ઉસકે બાઈષ વો (જન્નત કે) બલંદ દરજાત તક નહીં પહૂંચ પાતા. ઈસી તરહ ઉસે ઉસકી અવલાદ કે મુઆમલેમેં આઝમાયા જાતા હૈ ઔર વો સબ્ર કા મુઝાહિરા કરતા હૈ, લેકિન ઉસકે બાઈષ ભી વો બુલંદ દરજાત તક નહીં પહૂંચ પાતા. ફિર ઉસકે બદનમેં (કોઈ બીમારી લગા કર) ઉસકી આઝમાઈશ કી જાતી હૈ ઔર વો સબ્ર સે કામ લેતા હૈ, તો ઉસકે ઝરીયે વો (જન્નત કે) બુલંદો બાલા દરજાત તક પહૂંચ જાતા હૈ." (૨)

મોમિન સરાપા ખૈરો ભલાઈ હૈ !

સચ્ચિદના સઅદ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ(સલ.) ને ફરમાયા :

"મુસલમાન કા મુઆમલા ભી બહૂત દિલચસ્પ હૈ, અગર ઉસે ભલાઈ પહૂંચતી હૈ તો વો અલ્લાહ તઆલા કી તઅરીફ બયાન કરતા હૈ ઔર શુક્ર અદા કરતા હૈ ઔર જબ ઉસે કોઈ મુસીબત પહૂંચતી હૈ તો વો અજરો ધવાબ કી ઉમ્મીદ રખતે હૂયે સબ્ર કા મુઝાહિરા કરતા હૈ. યકીનન મુસલમાન કો હર ચીઝમેં અજર સે નવાઝા જાતા હૈ, યહાં તક કે ઉસ લુકમે કા ભી ઉસે અજર મિલતા હૈ જો વો અપને મુંહમેં ડાલતા હૈ." (૩)

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૧૪૮, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ- મુસલ્લી : ૭ / ૧૮૪, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૮૪, અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલ- મુન્ઝીરી (૨) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૩૫૧ (૩) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧ / ૧૮૨, અઝઝહદુ લિઈબ્નુલ મુબારક : ૧૧૫, મજમઉઝ્ઝઘાઈદ લિલ-હયથમી : ૭ / ૨૦૮

૩

અસ્લાફ (રહ.) કી નઝરમે આઝમાઈશો કી હકીકત

નેક લોગ ફરાખી સે ઝયાદહ આઝમાઈશમે
ખૂશ હોતે હૈ

એક સહાબીએ રસૂલ (સલ.) બયાન ફરમાતે હૈ કે :

" હમ નબીએ અકરમ (સલ.) કી ખિદમતમે હાઝિર હૂએ. આપ (સલ.) કો બુખાર થા, હમને અર્ઝ કિયા : અખ્ અખ્ (અરબ લોગ યે અલ્ફાઝ તકલીફ ઔર પરેશાની કે મૌકે પર બોલતે થે.) અય અલ્લાહ કે રસૂલ (સલ.) ! હમારે માં—બાપ આપ પર કુર્બાન હૌ ! આપ કો તો બહૂત સખ્ત બુખાર હે. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : યકીનન હમ અંબિયા કી જમાઅત પર આઝમાઈશો બઢયઢ કર આતી હૈ. હમને (તઅજજુબ સે) કહા : સુબ્હાનલ્લાહ ! આપ (સલ.) ને ફરમાયા : કયા તુમ્હે તઅજજુબ હુવા હે ? યકીનન લોગોંમે સબસે સખ્ત આઝમાઈશો અંબિયા પર ઔર (ફિર) હરબે દરજા નેક લોગોં પર આતી હૈ, હમને (ફિર તઅજજુબ સે) કહા : સુબ્હાનલ્લાહ ! તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : કયા તુમ્હે (ઈસ પર ભી) તઅજજુબ હુવા હે ? સુનો ! એક નબી તો ઝરૂરત પડને પર એક હી ચાદર ઓઢે રખતે થે ઔર ઉસકે અલાવહ ઉન્હે કુછ મુયસ્સર નહીં થા. હમને કહા : સુબ્હાનલ્લાહ ! આપ (સલ.) ને ફરમાયા : કયા તુમ્હે ઈસ પર ભી તઅજજુબ હે ? એક નબી તો એસે થે કે ઉન્હે જુવોંને હી માર ડાલા થા, હમને (ઈન્તિહાઈ તઅજજુબ સે)

કહા : સુખ્હાનલ્લાહ ! તો આપ (સલ.)ને ફરમાયા : કયા તુમ્હે (ઈસ પર ભી) તઅજજુબ હુવા હે ? વો લોગ તો આઝમાઈશ પર ઈસ તરહ ખૂશ હુવા કરતે થે જિસ તરહ તુમ આસૂદગીમે ખૂશ રહતે હો. (૧)

ખુલાસા : ગોયા બંદે કા ઈમાન કે એઅતિબાર સે જિતના દરજા બલંદ હોગા ઈતના ઉસકો આઝમાઈશ સે ગુઝરના પડતા હે. લિહાઝા જિસ તરહ આઝમાઈશ કા શિકાર હોના કમાલે ઈમાન કી અલામત હે ઈસી તરહ ફરાખી ઔર ઐશો મસ્તીમે રેહના અલ્લાહ કે મુકર્મીનમે શામિલ ન હોને કી નિશાની હે, લિહાઝા મસાઈબ ઔર તકલીફ સે મેહફૂઝ રેહનેવાલો કો અલ્લાહ સે અપને ગુનાહો કી માફી માંગના ચાહિયે કે કહી ઉસકા પરવરદિગાર ઉસસે નારાઝ તો નહી ? જૈસા કે નબીએ મુકર્મ (સલ.) ને એક બાર એક દેહાતી સે પૂછા થા કે કયા તુમ્હે કભી ઉમ્મે મલદમ (ચમડી ઔર ગોશત કે દરમ્યાન હરાત કી બીમારી) ઔર સદાઅ (સર કી તકલીફ) હૂઈ હે ? ઉસને કહા : મેંને તો ઐસા કભી મહસૂસ નહી કિયા. જબ વો વાપસ ચલા ગયા તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને સહાબા (રદિ.) કો મુખાતબ કરતે હૂયે ફરમાયા : જિસ શખ્સ કી કિસી જહન્નમી કો દેખને કી ચાહત હો તો વો ઉસે દેખ લે.

ગોયા નબીએ મુકર્મ (સલ.) ને ઉસકા બીમારી સે મહફૂઝ રેહના અલ્લાહ કી નારાઝી કી અલામત સમઝા, ઈસી લિયે યે ઈર્શાદ ફરમાયા : ઉસકા મતલબ હરગિઝ નહી હે કે અલ્લાહ તઆલા સે મસાઈબ ઔર અમ્રાઝ કી દુઆ નહી કરની ચાહિયે, બલકે મકસૂદ યે હે કે ઐશો મસ્તી ઔર ફરાખી વ લાઉબાલી કી ઝિંદગીમે ગર્ક રહને કો આફીયત સમઝને કી બજાયે અલ્લાહ તઆલા સે અપને ગુનાહો કી માફી માંગની

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૧૦૪૫, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૩ / ૩૭૨, મુસ્નદે ઈબ્ને હુમૈદ : ૮૬૦

(૨) મુસ્નદે અહમદ : ૮૩૮૫, અલ-અદબુલ મુફરદ : ૪૮૫, સુનનુલ કુબ્રા લિન્નસાઈ : ૭૩૮૧, મુસ્નદે બઝઝાર : ૭૭૮, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૧૬

ચાહિયે. ફિર જો લોગ નેક હોતે હૈં વો ફરાખી વ ખૂશહાલી સે ઝયાદહ તંગી વ મુસીબતમેં રેહના પસંદ કરતે હૈં. કયુંકે આઝમાઈશ ઉસી પર આતી હૈ જિસસે અલ્લાહ તઆલા અપના તઅલ્લુક સમજતા હૈ ઓર ઉસકી ભલાઈ ચાહતા હૈ. યુનાન્થે અલ્લાહ કે નેક બંદે હર મુસીબત ઓર તકલીફ કો એઅઝાઝ ઓર ઈન્આમ સમજતે હૂયે ખૂશી કા ઈઝહાર કરતે હૈં ઓર ઉસે અપને ગુનાહોં કી મગ્ફિરત કા સુનેહરા મૌકા સમજતે હૈં.

કબ્ર કી મિટ્ટી કી ખુરાક બનને સે બેહતર હૈ અજર કા બાઈષ બન જાયે !

ષાબિત (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

હમ ઈમામ હસન (રહ.) કે સાથ સફ્વાન બિન મહરઝ કે હાં ઉનકી ઈયાદત કરને ગયે તો ઉનકા સાહબઝાદા બાહિર નિકલા ઓર ઉસને કહા : વો પેટ કે મર્ઝમેં મુખ્તલા હૈં, આપ ઉનસે મુલાકાત નહીં કર સકતે. તો હસન (રહ.) ને ફરમાયા : (અગર ઈસ બીમારી કે બાઈષ) આજ ઉનકા ગોશત ઓર ખૂન લે લિયા જાયે ઓર ઉસકે બદલેમેં ઉન્હેં અજરો ષવાબ સે નવાઝ દિયા જાયે તો યે ઉસકે લિયે ઉસ બાત સે બેહતર હૈં કે ઉસે મિટ્ટી બા જાયે. (૧)

ખુલાસા : ઈમામ હસન (રહ.) કે કહને કા મતલબ યે થા કે અગર પેટ કી બીમારી સે આજ દુનિયામેં ઉનકા કુછ ગોશત ઓર ખૂન બરબાદ ભી હો જાતા હૈ તો યે રાઈગાં(બેકાર) નહીં જાએગા, બલકે ઈસ પર ઉન્હેં અજરો ષવાબ સે નવાઝા જાએગા, ઈસ લિયે બજાયે ઈસકે ઈસ ગોશત કો કબ્ર કી મિટ્ટી બાયે; ઉસકા યહાં આઝમાઈશમેં મુખ્તલા હોકર બરબાદ હો જાના યા કમ હો જાના ઉસસે કહીં બેહતર હૈ.

અગર હમ બીમાર ન હોતે તો હમારા અજર બી કમ હો જાતા !

અબૂ મુહમ્મદ હબીબ અલ-હિરાની બયાન કરતે હૈં કે :

"મેરી બીમારી કે દિનોંમેં ઈમામ હસન (રહ.)ને મેરી ઈયાદત કી ઓર મુઝ સે ફરમાયા : અય હબીબ ! અગર હમેં સિર્ફ ઉન્હી ઉમૂરમેં અજર સે નવાઝા જાતા જિન્હેં હમ પસંદ કરતે હૈં, તો હમારા અજર બહૂત કમ હોતા ઓર યકીનન રબ્બે કરીમ બંદે કો આઝમાતા હે જબકે વો (આઝમાઈશ કો) નાપસંદ કરતા હે, હાલાંકે અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર ઉસે અજરે અઝીમ સે નવાઝતા હે." (૧)

ખુલાસા : યા'ની અગર ઈન્સાન કો સિર્ફ ઉસકે પસંદીદહ કામો પર હી અજરો ષવાબ સે નવાઝા જાતા તો ફિર તો ઉસકા અજર બહૂત કમ હોતા, કયૂંકે ઈન્સાન તબઈ તૌર પર મુસીબતોં, તકલીફોં ઓર આઝમાઈશોં કો પસંદ નહીં કરતા, બલકે ફરાબી વ તંદુરસ્તી કી ઝિંદગી ચાહતા હે, જબકે અજરો ષવાબ તો મુસીબતોં ઓર બલાઓં કી સૂરતમેં મિલતા હે.

કિસી તકલીફ કો દૂર કરના અલ્લાહ કે લિયે કુછ મુશ્કિલ નહીં

સઈદ અત્તયમી (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રબીઅ બિન ખુથૈમ કે ભાઈ ઉનકે પાસ આયે, રબીઅ (રહ.) કો ફાલિજ હો ગયા થા ઓર ઉનકા લુઆબ ઉનકે મુંહ સે બેહતા રેહતા થા, મેં લુઆબ કો સાફ કરને લગા ઓર કેહને લગા : આપ કે એહલે ખાના (ઘરવાલોં)ને આપકી કદર નહીં કી, તો ઉન્હોંને ફરમાયા : મુઝે યે બાત

અચ્છી નહીં લગતી કે યે તકલીફ જો મેરે સાથ હૈં ઉસકો દૂર કરના અલ્લાહ પર મુશ્કિલ હો." (૧)

ખુલાસા : યા'ની અગર અલ્લાહ તઆલા ચાહતા તો મેરી તકલીફ કો દૂર કર સકતા થા, ઉસકે લિયે કત્તન કોઈ મુશ્કિલ નહીં હૈં, લેકિન અગર ઉસને ઐસા નહીં ક્રિયા તો ઉસકા મતલબ હે કે વો મેરી ભલાઈ ઐસી હાલતમેં હી દેખ રહા હૈં. લિહાઝા મેં ઉસકે ફેસલે પર રાઝી ઓર ખૂશ હૂં.

અલ્લાહ જો બેહતર સમજતા હૈં વહી કરતા હૈં

અમ્ર બિન મુરહ બયાન કરતે હૈં કે :

"રબીઅ બિન ખુષૈમ (રહ.) કો ફાલિજ થા ઓર ઉનકે મુંહ સે રાલ બેહ કર ઉનકી દાઢી પર ગિર રહી થી. ઉન્હોંને ઉસે પૂંછને કે લિયે અપના હાથ ઉઠાયા લેકિન ઉઠા ન સકે. યે દેખ કર અબૂબક બિન માર્ઝા ઉઠે ઓર ઉન્હોંને ઉસે સાફ કર દિયા. રબીઅ (રહ.) ને ઉનકી તરફ દેખા, ફિર ફરમાયા : અય અબૂબક ! અલ્લાહ કી કસમ ! મુઝે યે બાત અચ્છી નહીં લગતી કે યે તકલીફ જો મુઝ પર આઈ હૈં, ઉસે હટાના અલ્લાહ કે લિયે મુશ્કિલ કામ હો." (૨)

ખુલાસા : યા'ની અગર અલ્લાહ તઆલાને કિસી મુસીબતમેં ઈન્સાન કે લિયે ખેરો ભલાઈ ન રખી હો તો વો ઉસે દૂર કરને પર ભી કાદિર હૈં. સો અગર વો કિસી કી મુસીબત કો દૂર નહીં કરતા તો ઉસકા મતલબ યેહૈં કે અલ્લાહ તઆલા કો અભી ઉસે મઝીદ ગુનાહોં સે પાક કરના હૈં ઓર ઉસકે દરજાત કો ઓર ઝયાદા બલંદ કરના હૈં.

(૧) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨/૩૪૮, અઝઝુહદુ લિહન્નાદ : ૧ / ૨૩૧, હુલ્યતુલ અવલિયા લિઈબ્ને નુઐમ : ૨ / ૧૧૫, સિયરુ અઅલામુનુબલા લિઝહબી : ૪ / ૨૬૦

(૨) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨/૩૪૮, અઝઝુહદુ લિહન્નાદ : ૧ / ૨૩૧, હુલ્યતુલ અવલિયા લિઈબ્ને નુઐમ : ૨ / ૧૧૫, સિયરુ અઅલામુનુબલા લિઝહબી : ૪ / ૨૬૦

કયા અલ્લાહ હમ સે રુઠ ગયા ?

શબીબ બિન શયબા બયાન કરતે હૈં કે મૈંને ઈમામ હસન (રહ.) કો ફરમાતે સુના : "અસ્લાફ (રહ.) મૈં સે એક સાહબ થે, જબ કિસી સાલ ઉનકો જાની યા માલી તૌર કોઈ મુસીબત ન આતી તો વો ફરમાતે : કયા ખાત હે ? કયા અલ્લાહ હમસે રુઠ ગયા હે ? (૧)

વો કિસી સે શિકાયત નહી કરતે થે !

ઈબ્ને ઓન (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મુહમ્મદ (રહ.) જબ બીમાર હોતે થે તો કિસીસે ઉસકી શિકાયત ન કરતે, રાવી બયાન કરતે હૈં કે બા'ઝ મરતબા કહી સે કોઈ ખાત માલૂમ હો જાતી થી." (૨)

વો તકલીફ પર કરાહને કો ભી નાશુકી સમજતે થે

ઝુરીક બિન અબૂઝુરીક બયાન કરતે હૈં કે :

"ખાલિદુ રબીઈ (રહ.) કો જો ભી તકલીફ હોતી થી વો કિસી સે શિકવા (શિકાયત) નહી કરતે થે. એક મરતબા ઉન્હે "ઝાતુલ ઝમ્બ" કી બીમારી લગ ગઈ ઔર ઉન્હે ખૂનવાલી બલગમ આને લગી, તો વો ઈસ તકલીફ સે કરાહ ઉઠે, હાલાંકે વો કિસી તકલીફ પર કરાહતે નહી થે. ફિર જબ ઉન્હે ઈસ ગલતી કા એહસાસ હુવા તો ફરમાયા : યે મેરે કિસ ગુનાહ કા બદલા હે કે મૈં ઈસ તકલીફ પર કરાહને લગ ગયા હૂં જિસમેં તૂને મુઝે મુબ્તલા કિયા હે." (૩)

(૧) (હસનુન) સુનતુલ કુબરા લિલ-બયહકી : ૩ / ૩૮૩, શર્હુસ્સુન્નહ લિલ-બગવી : ૫ / ૨૨૩ (૨) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨/ ૩૮૩
(૩) (હસનુન) તફરુદ બિહીલ મુઅલ્લિફ

અલ્લાહ સે નઝદીકી કા સિલસિલા ન તોડે

અબૂ હિબ્બાન તયમી બયાન કરતે હૈં કે :

કુછ લોગ સુવૈદ બિન મધઅબા (રહ.) જો કે સચ્ચિદના અબ્દુલ્લાહ (રહિ.) કે ફઝિલ શાગિર્દોમૈં સે થે, (કી ઈયાદત કે લિયે ઉન) કી ખિદમતમૈં હાઝિર હૂયે તો ઉનસે ઉનકા બેટા કેહ રહા થા, મેરી જાન આપ પર કુર્બાન હો ! હમ આપ કો ખાને પીને કે લિયે કયા પેશ કરે ? તો ઉન્હોને કમઝોર સી અવાઝ કે સાથ જવાબ દિયા, મૌત કમર તક આ પહૂંચી હૈં ઔર લેટે લેટે અરસા ગુઝર ગયા હૈં, અલ્લાહ કી કસમ ! મુઝે નાખુન કી તરાશ કે બ—કદ્ર ભી યે ખ્વાહિશ નહીં હે કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઈસ બીમારી સે સિહતયાબ કર દે. (૧)

મૌત આયે તો મગ્ફિરત મિંદગી મિલે તો આફીયત વાલી

અબૂઝબૈદ બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં, નૌફ બિકાલી ઔર એક ઔર આદમી હઝરત અબૂ ઐયૂબ (રહિ.) કી ખિદમતમૈં હાઝિર હૂયે જબ વો બીમાર થે. તો નૌફને કહા : અય અલ્લાહ ! ઉન્હેં આફીયત સે નવાઝ ઔર શિફા અતા ફરમા, તો ઉન્હોને ફરમાયા: તુમ ઈસ તરહ મત કહો, બલકે યૂં કહો, અય અલ્લાહ! અગર તૂ ઈનકી મૌત કા વકત આ ચુકા હૈં તો ઉનકી મગ્ફિરત ફરમા ઔર ઈસ પર રહમ ફરમા ઔર અગર વકત નહીં આયા તો ઉન્હેં આફીયત સે નવાઝ ઔર શિફા અતા ફરમા ઔર ઉનકો મુઅખ્ખર કર દે." (૨)

(૧) અઝ-ઝહદુ લિઅહમદ બિન હંબલ : ૩૫૮, અઝ-ઝહદુ લિઈબ્નુલ મુબારક : ૪૬૩, ઈહયાઉલઉલૂમુદીન ગઝાલી : ૪/૩૩૮ (૨) (ઈસ્નાદુહુ લા બઅૂસ બિહી) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૧૪૮, મુસન્નફ લિઈબ્ને અબી શયબહ : ૩ / ૨૩૩, શર્હુસ્સુન્નહુ લિલ-બગવી : ૫ / ૨૪૧, મુસ્નદ અબી યઅલા અબી મુસલ્લી : ૮/૨૩૨

ઉસે કભી કોઈ આઝમાઈશ હી નહી આઈ !!

કેસ બિન અબૂ હાઝિમ બયાન કરતે હૈં કે :

હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) ને અપની બીવી કો તલાક દે દી, ફિર ઉસકે મુહાસિન ઔર ખુબીયાં બયાન કરને લગે, તો ઉનસે પૂછા ગયા : અય અબૂ સુલૈમાન ! આપને ઉસે તલાક કિસ વજહ સે દી ? તો ઉન્હોંને ફરમાયા : મૈંને ઉસકે કિસી ઐસે કામ કી વજહ સે ઉસે તલાક નહી દી કે જિસસે મુઝે પરેશાની હૂઈ હો ઔર ન હી વો મુઝસે બુરા સુલૂક કરતી થી, લેકિન ઉસે મેરે પાસ આકર કભી કોઈ આઝમાઈશ નહી આઈ." (૧)

ખુલાસા : યા'ની હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) કો ઉસકા મુસલસલ આફીયત ઔર ફરાખીમે રેહના ગોયા ભલા નહી લગા ઔર ઉસે બાઈષે ખૈર નહી સમઝા, ઈસી બિના પર ઉસે તલાક દે દી.

અલ્લાહ કી પસંદ હી મેરી પસંદ હૈ

સય્યાર બિન સલામા બયાન કરતે હૈં કે :

મૈં અબૂલ આલિયહ (રહ.) કી ઈસ મર્ઝમે ઉનકી ખિદમતમે હાઝિર હુવા જિસ મર્ઝમે ઉનકી વફાત હો ગઈ થી તો ઉન્હોંને ફરમાયા : યકીનન મુઝે ભી વહી મુઆમલા સબ સે ઝયાદા પસંદ હૈ જો અલ્લાહ તઆલા કો મહબૂબ હૈ." (૨)

ખુલાસા : યા'ની અગર અલ્લાહ તઆલા કો યે પસંદ હૈ કે વો મુઝે સિહતયાબ કર દે તો મૈં ઈસી પર ખૂશ હૂં ઔર અગર ઉસકી મરઝી હે કે મુઝે અપને પાસ બુલા લે તો મૈં તબ ભી ઉસ કે ફૈસલે પર ખૂશ હૂં.

(૧) (હસનુન) સિયરુ અઅલામિનુબલા લિઝઝહબી : ૧ / ૩૭૬

(૨) (હસનુન) સિફતુરસફવતિ લિઈબિનલ જવઝી : ૩ / ૨૧૨

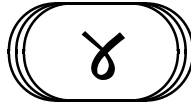
મુઝે કમઝોર કર દે, મુઝે કમઝોર કર દે

હઝરત સુફિયાન ધૌરી (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

હમ ઝુબૈદા અલયામી (રહ.) કે પાસ બેઠા કરતે થે તો હમ ઉનસે કેહતે, આપ અલ્લાહ તઆલા સે શિક્ષા કી દુઆ કરૈં, તો વો ફરમાતે: અય અલ્લાહ ! મુઝે કમઝોર કર દે, મુઝે કમઝોર કર દે. (૧)

ખુલાસા : વો ઈસ તરહ કી દુઆ અજરો ધવાબ કો હાસિલ કરને કે શોખ ઔર રગબતમેં કરતે થે કે જિતની ભી કમઝોરી આએગી ઈસી કદર મેરા અજરો ધવાબ પઢતા જાએગા.

બિમારીયો કે ફઝાઈલ ઔર મુસીબતોં વ મુશ્કિલાત કા બદલા

તકલીફ કી ઘડીયોં સે ખતાઓ કી ઘડીયોં કા ખાતિમહ

કેસ બિન ઉબાદ (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"તકલીફ કી ઘડીયાં ખતાઓ કી ઘડીયોં કો ખત્મ કર દીતી હૈં." (૧)

બુલાસા : યા'ની જિન અવકાત વ ઘડીયોં મેં ઈન્સાન પર તકલીફ, પરેશાની, મુસીબત યા કોઈ બીમારી આતી હૈ, ઉનકે બદલે મેં અલ્લાહ તઆલા ઈન અવકાત વ ઘડીયોં કો માફ ફરમા દેતા હૈ જિનમેં ઉસસે ગુનાહ સરઝદ હૂયે હોતે હૈં.

દરખ્ત કે પત્તોં કી તરહ ગુનાહ ગિરને લગતે હૈ

અલકમા (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

સય્યિદના ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કી ખિદમત મેં હાઝિર હૂયે તો આપ (સલ.) કો બુખાર હુવા પડા થા. ઉન્હોંને અપના હાથ આપ પર રખા ઔર અર્ઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! આપકો તો બહૂત હી સખ્ત બુખાર હૈ, તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : મુઝે તુમમેં સે દો આદમીયોં કે બરાબર બુખાર હોતા હૈ. મેંને અર્ઝ ક્રિયા : યે ઈસ લિયે હૈ, કયૂંકે આપકો અજર ભી દોહરા મિલતા હે ? તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા: જિસ ભી કિસી મુસલમાન કો કોઈ મુસીબત પહૂંચતી હૈ યા ઉસસે ભી છોટી તકલીફ આતી હૈ, તો અલ્લાહ

તઆલા ઉસકે ગુનાહોં કો ઈસ તરહ ઝાળ દેતા હૈ જિસ તરહ દરખ્ત અપને પત્તે ઝારતા હૈ." (૧)

સય્યિદહ આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે મૈને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના : "યકીનન બુખાર ગુનાહોં કો ઈસ તરહ ઝાળતા હૈ, જિસ તરહ દરખ્ત અપને પત્તે ઝાળતા હૈ." (૨)

સય્યિદના અસદ બિન કુર્ઝસે મરવી હૈ કે ઉન્હોંને નબી (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના : "મરીઝ કે ગુનાહ ઈસ તરહ ગિરતે હૈં જિસ તરહ દરખ્ત કે પત્તે ગિરતે હૈં. (૩)

ગુનાહ ઈસ તરહ ખત્મ જિસ તરહ લોહે કા

ઝંગ ખત્મ

સય્યિદના અ.રહમાન બિન અઝહર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : મોમિન કી મિષાલ, જબકે ઉસકો બુખાર યા તક્લીફ હો જાતી હૈ, ઈસ લોહે કી સી હૈ જો આગમે દાખિલ હોતા હૈ તો ઉસકા ઝંગ ખત્મ હો જાતા હૈ ઓર અચ્છા અચ્છા હિસ્સા બાકી રહ જાતા હૈ."

સય્યિદના આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જબ મો'મિન બીમાર હોતા હૈ તો યે (બીમારી) ઉસકો ઈસ તરહ ખાલિસ (યા'ની ગુનાહોં સે પાક) બના દેતી હૈ, જિસ તરહ આગ કી ભટ્ટી લોહે કે મેલ કુચેલ કો નિકાલ ફેંકતી હૈ." (૪)

સય્યિદહ ઉમ્મે સુલૈમ અન્સારિય્યહ (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

"મેં બીમાર હો ગઈ તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને મેરી ઈયાદત કી

(૧) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૮, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૧ (૨) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ : ૧૪ / ૬૬ (૩) મુસ્નદે અહમદ : ૪/ ૭૦, મુઅજમુલ કબીર લિતખરાની : ૨ / ૩૦૧, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલમુન્જિરી : ૪ / ૧૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૧ (૪) હસન) અલ-મુઅજમુલ અવસત લિતખરાની : ૫૩૫૧, મુઅજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૨

ઔર ફરમાયા : અય ઉમ્મે સુલૈમ ! કયા તુઝે આગ, લોહે ઔર લોહે કે ઝંગ કા પતા હૈ ? ઉન્હોંને અર્ઝ ક્રિયા : જી હાં, અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : તો ફિર ઉમ્મે સુલૈમ ખૂશ હો જા, કયું કે યકીનન અગર તૂને ઈસ તકલીફસે નજાત પાલી તો તૂ ઈસ તરહ (ગુનાહોં સે) પાક સાફ હો જાએગા જિસ તરહ કે લોહા આગ કે ઝરીયે અપને ઝંગ સે સાફ વ શફફાફ હો જાતા હૈ. (૧)

સચ્ચિદહ ફાતિમતુલ ખુઝાઈય્યહ (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

"રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને એક અન્સારી ઔરત કી ઈયાદત કી તો પૂછા : આપકી તબીઅત કેસી હૈ ? ઉસને કહા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! ખેરીયત સે હૂં, બસ મુઝે બુખાર હો ગયા હૈ. તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : સબ્ર કરો, કયું કે યે ઈન્સાન કે (ગુનાહોં કી) ગંદકી કો ઈસ તરહ ખત્મ કર દેતા હૈ જિસ તરહ આગ કી ભટ્ટી લોહે કે મેલ કુચેલ કો ખત્મ કર દેતી હૈ." (૨)

સચ્ચિદહ આઈશહ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " જબ મો'મિન બીમાર હોતા હૈ તો યે (બીમારી) ઉસે ઈસ તરહ ખાલિસ (યા'ની ગુનાહોં સે પાક ઔર સાફ) કર દેતી હૈ જિસ તરહ આગ કી ભટ્ટી લોહે કે મેલ કુચેલ કો છાંટ દેતી હૈ." (૩)

બીમારી કે બાઈષ છૂટ જાનેવાલે આ'માલ કા ષવાબ

સચ્ચિદના ઉકબા બિન આમિર અલ-જુહની (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "દિન કા જો ભી અમલ હો ઉસ પર મહર ષબત કર દી જાતી હૈ, સો જબ બંદએ મોમિન બીમાર હોતા હૈ

(૧) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ : ૩ / ૪૧૧

(૨) મુસન્નફે લિઅબ્દુર્રઝઝાક : ૨૦૩૦૬, મુઅજમુલ કબીર લિત્તખરાની : ૨૪ / ૪૦૫, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયધમી : ૨ / ૩૦૭

(૩) હસનુન) મુસ્નદુશિહાબ લિલ-કઝાઈ : ૧૪૮૬

તો ફરિશ્તે કેહતે હૈં : અય હમારે પરવરદિગાર ! તૂને અપને ફુલાં બંદે (કો બીમાર કર કે ઉસકે અમલ) કો રોક દિયા હે. તો હક તઆલા ફરમાતા હે : જબ તક વો સિહતયાબ યા ફૈત નહી હો જાતા તબ તક ઉસકે મામૂલ કે આ'માલ પર હી મહર લગાતે રહો." (૧)

સય્યિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં : જબ બંદએ મુસ્લિમ બીમાર હોતા હે તો દાએ ફરિશ્તે સે કહા જાતા હે : મેરે બંદે કે વો આ'માલ લિખતે રહો જો યે (તંદુરસ્તી મેં) કિયા કરતા થા. ઔર બાએ ફરિશ્તે સે કહા જાતા હે : મેરે બંદે કો તબ તક માફ કિયે રખો જબ તક વો મેરી બંદિશમેં કૈદ હે.

સય્યિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) કે પાસ બેઠે એક આદમીને કહા કાશ મેં બીમાર હોકર હંમેશા સાહિબે ફિરાશ રેહતા, તો સય્યિદના અબૂહુરયરહ (રદિ.)ને ફરમાયા : ઉસ બંદેને ગુનાહોં કો નાપસંદ કિયા હે." (૨)

ખુલાસા : યા'ની સય્યિદના અબૂહુરયરહ (રદિ.) ને ઉસ આદમી કે બીમારી કી ખ્વાહિશ કરને કો બુરા નહીં સમજા બલકે તઅરીફ કે અંદાઝમેં ફરમાયા કે ઉસને બીમારી કી ખ્વાહિશ ઉસ વજહ સે કી હે કે હે કે યે ગુનાહોં સે નફરત કરતા હે.

મુસલમાન પર આનેવાલી હર તકલીફ ગુનાહોં કા ફફફારહ બન જાતી હે

સય્યિદના મુઆવિયહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના :

" મો'મિન કો જો ભી કોઈ બદની (જિસ્માની) બીમારી આતી હે ઔર ઉસે તકલીફ પહૂંચતી હે તો ઉસકે બદલેમેં ઉસકે ગુનાહોં કા

(૧) (સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ : ૪ / ૧૪૬, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૧૭ / ૨૮૪, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૩૨૩૩, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૪ / ૩૪૪, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૩

(૨) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૩૩૪

કફ્ફારહ કર દિયા જાતા હૈ." (૧)

સય્યિદહ અબૂ હુરયરહ (રદિ.) ઓર સય્યિદના અબૂસઈદ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"મો'મિન કો જો ભી પરેશાની, તકલીફ, બીમારી ઓર ગમ પહૂંચતા હૈ, યહાં તક કે અગર ઉસે કોઈ રંજ પરેશાનીમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ તો અલ્લાહ પાક ઉસે ભી ઉસકે ગુનાહોં કા કફ્ફારહ બના દેતા હૈ." (૨)

સય્યિદહ આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"મુસલમાન કો જો ભી કોઈ મુસીબત પહૂંચતી હૈ, અલ્લાહ ઉસકે બદલમેં ઉસકે ગુનાહોં કો ખત્મ કર દેતા હૈ, યહાં તક કે અગર ઉસે કોઈ કાંટા ભી ચુંભ જાયે (તો તબ ભી યહી ફઝીલત હાસિલ હોતી હૈ. (૩)

સય્યિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "કિસી ભી મો'મિન કો દુનિયામેં કોઈ કાંટા હી ચુંભ જાયે યા ઉસસે ભી છોટી કોઈ તકલીફ આયે ઓર વો ઉસ પર અજર કી ઉમ્મીદ રખે, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલેમેં કિયામત કે દિન ઉસકી ખતાઓં કો માફ ફરમા દેગા. (૪)

સય્યિદના અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"મુસલમાન કો જો ભી પરેશાની, દુખ, તકલીફ ઓર ગમ પહૂંચતા હૈ, યહાં તક કે જો રંજ ઉસે પરેશાન કર દેતા હૈ, તો અલ્લાહ

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૪ / ૮૮, અલ-મુઅજ્જિદ કબીર લિત્તબરાની : ૧૮ / ૩૫૮, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૮, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૪૮૮, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૪

(૨) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૨, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૩

(૩) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૦, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૨

(૪) સહીહ મુસ્નદે અહમદ : ૨ / ૪૦૨

તઆલા ઉસકે બદલે ભી ઉસકી બુરાઈયોં કો દૂર કર દેતા હૈ." (૧)

સય્યિદના અબૂહુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : કિસી ભી મો'મિન કો દુનિયામેં કોઈ કાંટા હી ચુભ જાયે યા ઉસસે ભી છોટી કોઈ તકલીફ આયે ઔર વો ઉસ પર અજર કી ઉમ્મીદ રખે, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલેમેં ક્રિયામત કે દિન ઉસકી ખતાઓં કો માફ ફરમા દેગા." (૨)

સય્યિદના જાબિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જો ભી મો'મિન મર્દ — ઔરત ઔર મુસલમાન મર્દ — ઔરત કિસી મર્ઝ (બિમારી) કા શિકાર હોતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગુનાહોં કો ખત્મ કર દેતા હૈ. (૩)

સય્યિદના જાબિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના :

"જો મો'મિન ઔરત ઔર મુસલમાન મર્દ વ ઔરત કિસી બીમારી કા શિકાર હોતા હૈ, તો અલ્લાહ બદલેમેં ઉસકે ગુનાહોં કો માફ ફરમા દેતા હૈ." (૪)

ઉહદ પહાડ કે બરાબર ગુનાહ ભી માફ!

મુઆઝ બિન અનસ અલ જુહની (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં સય્યિદના અબૂદર્દા (રદિ.) કી બીમારી કે દિનોમેં ઉનકે પાસ ગયા તો મૈને કહા : અય અબૂદર્દા ! યકીનન હમ તો તંદુરસ્ત રેહના હી

(૧) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૧, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૩

(૨) (સહીહુન) અલ-અદબુલ મુફરદ લિલ-બુખારી : ૫૦૭

(૩) (ઈસ્નાદુહૂ લા બઅસ બિહી) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૩૮૬, મુસ્નદે અબી દાવૂદ તયાલિસી : ૧૭૭૩, અલ-અદબુલ મુફરદ લિલ-બુખારી : ૫૦૮, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૩૩૦૫

(૪) સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૨૭, મજમઉઝ્ઝઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૧

પસંદ કરતે હૈ, બીમાર હોના નહી, તો સચ્ચિદના અબૂદદા (રદિ.) ને કહા : મૈને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના : યકીનન સરકી તકલીફ ઓર અંદરુની બુખાર જિસ મોમિન કો હો જાતે હૈ તો ઉસકે ગુનાહોંમે સે રાઈ કે દાને કે બરાબર ભી કોઈ ગુનાહ નહી છોડતે, ખ્વાહ ઉસકે ગુનાહ ઉહદ પહાડ કે બરાબર હી હો. (૧)

આસ્માની બરફ કી તરહ ગુનાહોં સે પાક-સાફ

સચ્ચિદના અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"મો'મિન જબ અપની બીમારી સે સિહતમંદ વ તંદુરસ્ત હો જાતા હૈ તો વો (સફેદ તરીન) રંગ ઓર સાફ વ શફફાફ હોનેમે આસ્માન સે ગિરનેવાલી બરફ કે માનિન્દ હો જાતા હૈ." (૨)

ખુલાસા : યા'ની જિસ તરહ આસ્માનસે ગિરનેવાલી બરફ પર કિસી કિસ્મ કા દાગ વ ઢબ્બા નહી હોતા ઓર વો બિલ્કુલ સફેદ ઓર હર કિસમ કી ગંદકી સે પાક ઓર સાફ હોતી હૈ, ઈસી તરહ મો'મિન ભી મર્ઝ કે બાદ ગુનાહોં સે પાક ઓર સાફ હો જાતા હૈ ઓર ઉસ પર બુરાઈ કા કોઈ ઘબ્બા ઓર ગંદકી બાકી નહી રેહતી.

ગુનાહોં સે ઈસ તરહ સાફ, જૈસે ચાંદી

યઝીદ બિન અબી હબીબ (રહ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "સર કી તકલીફ ઓર અંદરુની બુખાર મુસલમાન

(૧) મુસ્નદે અહમદ: ૫/૧૮૫, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની: ૬૩૪, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭/૧૭૫, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૧

(૨) અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૫૧૬૬, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૦, તારીખે દમિશ્ક લિઈબ્ને અસાકિર : ૧૧ / ૩૮૭, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૩૦૩

શખ્સ સે તબ તક જુદા નહી હોતે જબ તક કે ઉસે સાફ ઓર શફફાફ યાંદી કી તરહ (ગુનાહો સે પાક) કર કે નહી છોડતે. (૧)

રાય કે દાને કે બરાબર ભી ગુનાહ બાકી નહી રેહતા !

સચ્ચિદના અબૂદદા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના :

"યકીનન સર કી તકલીફ ઓર અંદરુની બુખાર જિસ મો'મિન શખ્સ કો હો જાતે હૈં તો ઉસ પર રાય કે દાને કે બરાબર ભી કોઈ ગુનાહ નહી છોડતે, ખ્વાહ ઉસકે ગુનાહ ઉહદ પહાડ કે બરાબર હી હો. (૨)

સબ્બ ઓર શુક પર બેહતરીન બદલા લીજીયે

હઝરત અતા બિન યસાર (રદિ.) સે મરવી હૈં કે નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા :

" જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બીમારી કી વજહ સે બંદે કો આઝમાતા હૈં તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી જાનિબ દો ફરિશતે ભેજતા હૈં ઓર ફરમાતા હૈં : જાકર સુનો કે બંદા અપની ઈયાદત કે લિયે આનેવાલો સે કયા કેહતા હૈં? અગર વો અલ્લાહ કા શુક અદા કરે ઓર અચ્છે લફઝો મૈં ઉસકી સતાઈશ બયાન કરે તો ઉસકી તરફ સે યે અમલ (મુઝ તક) પહૂંચા દો. ફિર અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈં : યકીનન મેરે બંદે કે લિયે યે અજર મેરે ઝિમ્મે હૈં કે અગર મૈંને ઉસે ફૌત કર દિયા તો ઉસે

(૧) (મુરસલુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૮૪૩૧, દુર્રે મન્શુર લિસ્સિયૂતી :

૨ / ૭૦૧

(૨) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૧૮૮, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૬૩૪, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૭૫, મજમઉઝ્ઝ જવાઈદ લિલ-હયષમી : ૨ / ૩૦૧)

જન્નતમે દાખિલ કરૂંગા ઓર અગર મેને ઉસે (બિસ્તરે મર્જ સે) ઉઠા લિયા તો ઉસે બદલેમે એસા ગોશત અતા કરૂંગા જો ઉસકે ગોશત સે બેહતર હોગા ઓર એસા ખૂન જો ઉસકે ખૂન સે બેહતર હોગા, ઓર ઉસકો મર્ગિફરત સે નવાઝૂંગા." (૧)

અજર નહી બલકે ગુનાહો કા કફ્ફારહ

અબૂ મઅમ્મર અઝદી બયાન કરતે હૈં કે :

"જબ હમ સય્યિદના ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.) સે કોઈ એસી બાત સુનતે જો હમે નાગવાર ગુઝરતી તો હમ ખામોશ રેહતે, યહાં તક કે વો ખૂદ હી હમે ઉસકા ખુલાસા ફરમા દેતે. એક દિન ઉન્હોને હમસે ફરમાયા : સુનો ! યકીનન બીમારી કા અજર નહી લિખા જાતા. ઈસ બાતને હમે પરેશાન કર દિયા ઓર હમ પર બહૂત ગિરાં ગુઝરી તો (ફિર વઝાહત કરતે હૂયે) ઉન્હોને ફરમાયા : લેકિન ઉસકી વજહ સે ગુનાહો કા કફ્ફારા હો જાતા હે. તો હમે ઈસ બાતને ખૂશ કર દિયા ઓર હમે બહૂત અચ્છા લગા." (૨)

અલ્લાહ કે યહાં એક આંસૂ કી કીમત

યઝીદ બિન મયસરહ ફરમાતે હૈં કે :

"યકીનન બંદા જબ ઈસ હાલતમે કિસી મર્જમે મુબ્તલા હોતા હે કે અલ્લાહ કે હાં ઉસકી કોઈ નેકી નહી હોતી ઓર અલ્લાહ તઆલા કો ઉસકે ગુઝશ્તા ગુનાહ બિલ્કુલ પસંદ નહી હોતે. ફિર ઉસકી આંખ સે મખ્ખી કે પર કે બરાબર (આંસૂ) નિકલ આતા હે તો અલ્લાહ તઆલાને અગર ઉસે (બિસ્તરે મર્જ સે) ઉઠાના હો તો ઉઠા દેતા હે યા ઉસકી જાન

(૧) (હસનુન) અલ-મુઅત્તા : ૨ / ૮૪૦, અઝ્ઝુહદુ લિહન્નાદ : ૧ / ૨૫૧

(૨) (હસન) અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૮૪, મજમૂઝ્ઝ ઝવાઈદ

લિલ-હયશમી : ૨ / ૩૦૧

કબ્જ કરની હો તો ઉસે ઈસી હાલતમે કબ્જ કર લેતા હૈ." (૧)

ખુલાસા : અલ્લાહ તઆલા ઉસકે એક આંસૂ કી ઈતની લાજ રખતા હૈ
ઔર કદર કરતા હૈ કે ઉસે યા તો શિક્ષાબ કર દેતા હૈ, યા ફિર અપને
પાસ ખુલા લેતા હૈ, યા'ની ઉસે મઝીદ આઝમાઈશમે મુખ્તલા નહી કરતા.

દુનિયામે હી આખિરત કે અઝાબ સે ખલાસી

અબૂ સાલિહ અશઅરી (રહ.) બયાન કરે હૈ કે :

હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) ને એક બીમાર આદમી કી
ઈયાદત કી તો ઉસને કહા : યકીનન રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કા ફરમાન હૈ કે
અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : યે (બુખાર) મેરી આગ હૈ, જિસકો મેં
દુનિયામે હી અપને બંદે પર મુસલ્લત કર દેતા હૂં, તાકે ઉનકો આખિરત
કી આગ કા હિસ્સા દુનિયામે હી મિલ જાયે, (ઔર વો આખિરતમે
જહન્નમ કી આગ સે મહફૂઝ રહે સકે.)" (૨)

અબૂ રૈહાના બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા :

"બુખાર જહન્નમ કી તપિશ ઘોંકની હૈ ઔર યે (જહન્નમ કી)
આગ સે મો'મિન કા હિસ્સા હૈ." (૩)

ખુલાસા : યા'ની જિસે દુનિયામે બુખાર હોગા ઉસે આખિરતમે
ઉસકે ગુનાહ પર મિલનેવાલી સઝા ઈતની કમ કર દી જાએગી.

દુનિયામે બુખાર હોના આખિરત કી સઝા કે બરાબર હૈ

ઈમામ મુજાહિદ (રહ.) ફરમાતે હૈ :

(૧) (હસન) હુલ્યતુલ અવલિયા લિઈબ્ને નુઐમ : ૫ / ૨૪૦

(૨) (સહીહ) સુનને તિરમિઝી : ૨૦૮૮, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૩૪૮૦,

અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૪૮૬

(૩) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૧, શર્હે મુશ્કિલુલ આષાર
લિઈબ્ને અસાકિર : ૨૩ / ૧૮૮, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયષમી : ૨ / ૩૦૬

"બુખાર હર મો'મિન કા (જહન્નમ કી) આગ સે હિસ્સા હોતા હૈ.
 ફિર ઉન્હોને યે આયત પઢી : **وَإِنْ مِنْكُمْ آلَاءٌ وَارِدُهَا، كَانَ عَلَى رَبِّكَ هَتْأًا مَّقْضِيًّا**
 "તુમમે સે હર કોઈ વહાં ઝરૂર વારિદ હોનેવાલા હૈ, યે તેરે પરવરદિગાર
 કે ઝિમ્મે કતઈ ઔર ફેસલાશુદા અમ્મ હૈ." (ઔર ફરમાયા :) દુનિયામે
 બુખાર કા હોના આખિરતમે સઝા પા લેને કે હી મુતરાદિફ હૈ." (૧)

મરીઝ કો હાસિલ હોનેવાલે ચાર ઈન્આમ

યહયા બિન અબી હિશામ એક શામી શખ્સ સે બયાન કરતે હૈ કે :
 કુછ લોગોને એક મરીઝ કી ઈયાદત કી તો ઉનમે મુહાજિરીનમે સે
 એક સાહબ ભી થે, ઈન મુહાજિરીનને કહા : યકીનન મરીઝ કો ચાર
 ઈન્આમાત હાસિલ હોતે હૈ : ઉસસે કલમ કો ઉઠા લિયા જાતા હૈ.
 (યા'ની ઉસકે ગુનાહ નહી લિખે જાતે) ઉસકા અજર ઉસી અમલ કે
 માનિન્દ હી લિખા જાતા હૈ જો વો તંદુરસ્તી કી હાલતમે કિયા કરતા થા
 ઔર બીમારી ઉસકે હર જોળમે ગુનાહો કા પીછા કરતી હૈ ઔર ઉન્હે
 વહાં સે નિકાલ બાહિર કરતી હૈ. ફિર અગર તો વો ઝિન્દા રહે તો ગુનાહો
 સે બખ્શી હૂઈ ઝિંદગી ગુઝારતા હૈ ઔર અગર વો ફૈત હો જાયે તો ઐસી
 મૌત પાતા હૈ કે ઉસકી મગિફરત ફરમા દી ગઈ હોતી હૈ. રાવી કેહતે હૈ કે
 યે બાત સુનકર ઉસ બીમારને કહા : અય અલ્લાહ ! મેં હમેશા બિસ્તરે
 મર્ઝ પર હી પડા રહૂં." (૨)

મગિફરત સે નવાઝા હુવા ઔર ગુનાહોસે પાક બદન

હઝરત અબૂ ઉમામા (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જબ બંદા બીમાર હોતા હૈ તો

(૧) (ઝઈફુન) નફસીર ઈબ્ને જરીર તબરી : ૧૬ / ૧૧૧

(૨) અઝઝુહદુ લિહન્નાદ : ૧/૨૫૨

અલ્લાહ તઆલા અપને ફરિશ્તોં કો વહી ફરમાતા હૈ : અય મેરે ફરિશ્તોં ! મેંને અપને બંદે કો અપની એક કૈદમાં બંદ કર દિયા હૈ, અગર મેં ઉસકી જાન કબૂલ કરૂંગા તો ઉસે બખ્શ દૂંગા ઓર અગર મેં ઉસે તંદુરસ્ત કરૂંગા તો તબ ભી યે મગ્ફિરત સે નવાજા હુવા જિસ્મ હોગા ઓર ઉસકા કોઈ ગુનાહ બાકી નહીં રહેગા." (૧)

તંદુરસ્તી યા મૌત તક આ'માલકા સિલસિલા જારી

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.)ને ફરમાયા : " જબ બંદા અહસન અંદાજ સે ઈબાદત બજા લા રહા હો, ફિર વો બીમાર હો જાયે તો ઉસ પર મુકરર ફરિશ્તે સે કહા જાતા હૈ : ઉસકે વહી આ'માલ લિખતે રહો જો યે તંદુરસ્તી કી હાલતમેં કરતા થા, યહાં તક કે મેં ઉસે સિહતયાબ કર દૂં યા ઉસે અપને પાસ બુલા લૂં. (૨)

હયથમા (રહ.) સે મરવી હૈ કે :

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : "જબ મુસલમાન કિસી બીમારીમેં મુબ્તલા હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉન ફરિશ્તોં સે ફરમાતા હૈ જો ઉસકા અમલ લિખતે હૈં કે ઉસકે આમાલનામેં ઉસકે માનિન્દ અમલ લિખતે રહો જો યે તંદુરસ્તી કી હાલતમેં કરતા થા, યહાં તક કે મેં ઉસે શિક્ષાયાબ કર દૂં યા અપને પાસ બુલા લૂં. (૩)

એક રાત કે બુખારસે તમામ ગુનાહ માફ !

(૧) (ઝઈફુન) મુઅજમુલ કબીર લિતબરાની : ૮ / ૧૬૭, અલ- મુસ્તદક લિલ-હાકિમ : ૪ / ૩૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૨૮૧ ..(૨) (સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ : ૨ / ૨૦૩ (૩) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૨ / ૨૦૩, અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલ- મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૩

ઈમામ હસન (રહ.) મરફૂઅન બયાન કરતે હૈં : (યા'ની નબી (સલ.) ને ફરમાયા :) "યકીનન અલ્લાહ તઆલા એક રાત કે બુખાર કે બદલેમેં મો'મિન બંદે કે તમામ ગુનાહોં કા કફ્ફારહ કર દેતા હે." (૧)

ઈમામ હસન (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"સહાબએ કિરામ (રદિ.) એક રાત કે બુખાર સે ગુઝિશ્તા ગુનાહોં કે કફ્ફારે કી ઉમ્મીદ રખા કરતે થે." (૨)

અલ્લાહ હી સે શિફા કી ઉમ્મીદ રખને પર આઝમાઈશ કા બદલા

હઝરત અબૂહુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં ઉમ્મે અબ્દુલ્લાહ બિન અબી ઝિઆબ કી ઈયાદત કે લિયે ગયા જબ વો બીમાર હૂઈ, તો ઉન્હોંને કહા : અય અબૂ હુરયરહ ! મેં સચ્ચિદહ ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કી બીમારીમેં ઉનકી ઈયાદત કે લિયે ગયે તો ઉન્હોંને મેરે હાથમેં ફોળા દેખા ઓર કહા : મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના : અલ્લાહ તઆલા જબ કિસી બંદે કો આઝમાઈશમેં મુખ્તલા કરતા હે ઓર વો આઝમાઈશ એસી સૂરતમેં આતી હે કે જિસે વો નાપસંદ કરતા હે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ આઝમાઈશ કો ઉસકે લિયે ગુનાહોં કા કફ્ફારહ ઓર પાકીઝગી કા બાઈષ બના દેતા હે ઓર યે ઈસી સૂરતમેં હોતા હે કે બંદ ઈસ આઝમાઈશ સે ખલાસી કે લિયે કિસી ગૈરુલ્લાહ કે પાસ ધક્કે ન ખાતા ફિરે યા ઉસી સે ખલાસી (છુટકારા) કે લિયે કિસી ગૈરુલ્લાહ સે દુઆ ન માંગે." (૩)

(૧) (ઝઈફુન) અત્તગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૨૮૮

(૨) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૨૮૨

(૩) (ઝઈફુન) અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૧

એસી નઈ મખ્લૂક કે કોઈ ગુનાહ બાકી ન રહેગા

હઝરત અતિયહ બિન કેસ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"હઝરત કઅબ (રહ.) બીમાર હૂયે તો દમિશ્કવાલોંમેં સે કુછ લોગ ઉનકી ઈયાદત કો આયે ઔર ઉન્હોંને પૂછા : અય અબૂ ઈસ્હાક ! કેસી તબીઅત હૈ ? તો ઉન્હોંને ફરમાયા : ઈસ જિસ્મ કી ખૈરીયત કે સાથ હું જિસ કા ગુનાહોં કી વજહ સે મુવાખ્ખા (પકડ) હુવા હૈ, અગર ઉસકા પરવરદિગાર ચાહેગા તો ઉસે અઝાબ દેગા ઔર અગર ચાહેગા તોઉસ પર રહમ ફરમાએગા, ઔર અગર ઉસને ઉસે (સિહતયાબ કર કે) ઉઠા લિયા તો ઉસે એક નઈ મખ્લૂક બના દેગા, જિસમેં ઉસકા કોઈ ગુનાહ બાકી ન હોગા. (૧)

ગુઝિશ્તા ગુનાહોં કા કફ્ફારા ઔર રબ કી ખૂશનૂદી કા ઝરીઅહ

સઈદ બિન વહબ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં સય્યિદના સલમાન (રદિ.) કે સાથ કુન્દહ કી એક આદમી કી ઈયાદત કે લિયે ગયા તો હઝરત સલમાન (રદિ.) ને ફરમાયા : યકીનન મુસલમાન કી આઝમાઈશ કી જાતી હૈ ઔર વો આઝમાઈશ ઉસકે ગુઝિશ્તા ગુનાહોં કા કફ્ફારહ બન જાતી હૈ ઔર આઈન્દા કે લિયે (હક તઆલા કી) ખૂશનૂદી ચાહને કા ઝરીઅહ બન જાતી હૈ. જબકે કાફિર કી આઝમાઈશ કી જાતી હૈ તો ઉસકી મિષાલ ઊંટ કી સી હોતી હૈ કે જિસ ખોલ દિયા જાયે તો ઉસે કુછ માલૂમ નહીં હોતા કે કયૂં ખોલા ગયા હૈ ઔર બાંધ દિયા જાયે તો કુછ માલૂમ નહીં હોતા કે કયૂં બાંધા ગયા હૈ. (૨)

(૧) (ઝઈફુન) તફર્રદ બિહીલ મુઅલ્લિફ

(૨) (રિજાલુહુ પિકાતુન) મુસન્નફે લિઈબને અબી શયબહ : ૩ / ૨૩૧, અઝ્ઝુહુ લિહન્નાદ : ૧ / ૨૪૨, અલ-અદબુલ મુફરદ લિલ-બુખારી: ૪૮૩

બુખાર, આબિરત કી સઝામેં સે એક હિસ્સા હે

હઝરત અબૂ ઉમામહ(રદિ.)સે મરવી હૈ કે નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : " બુખાર જહન્નમ કી એક ધોંકની (આગ સળગાવવાની ફુકણી) હે, સો જિસ મોમિન કો બુખાર હોતા હે ઉસે (જહન્નમ કી) આગસે હિસ્સા મિલ જાતા હે." (૧)

હઝરત ઉષ્માન બિન અફફાન (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "બુખાર, કયામત કે દિન મો'મિન કા (જહન્નમ કી) આગ સે હિસ્સા બન જાએગા." (૨)

બેહતર ખૂન ઓર અચ્છી સિહત અતા કર દી જાતી હે

હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : જો ભી મુસલમાન બીમાર હોતા હે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર અપને દો ફરિશ્તે મુકરર કર દેતા હે જો તબ તક ઉસસે અલગ નહીં હોતે જબ તક કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકે મુઆમલેમેં દો બેહતર કામોં મેં સે એક ફેસલા નહીં ફરમા દેતા, યા તો વો ઉસે મૌત સે હમકિનાર કર દેતા હે યા ઉસે ઝિંદગી બખ્શ દેતા હે. ફિર જબ ઈયાદત કે લિયે આનેવાલે લોગ ઉસસે પૂછતે હૈં કે તુમહારી તબીઅત કેસી હે ? તો વો કેહતા હે : મેં અલ્લાહ કા શુક્રગુઝાર હૂં ઓર અલ્લાહ હી તઅરીફ વ સતાઈશ કે લાઈક હૈ, મેં અબ ખૂદ કો બેહતર મહસૂસ કરતા હૂં. તો ફરિશ્તે ઉસસે કેહતે હૈં : તુઝે પેહલે ખૂન સે બેહતર ખૂન કી બશારત (ખૂશખબરી) હો ઓર પેહલી સિહત સે અચ્છી સિહત

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૬૪, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૮૩, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૧, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્જિરી : ૪ / ૧૫૪, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૫

(૨) (ઝઈફુન) તારીખે દમિશક લિઈબ્ને અસાકિર : ૫૮ / ૩૧૩

મુબારક હો. લેકિન અગર વો કહે કે મેં તો બહૂત સખ્ત આઝમાઈશમેં મુબતલા હૂં, તો ફરિશ્તે ઉસસે કેહતે હૈં : તુઝે ખૂન સે બુરે ખૂન કી બશારત હો ઔર તેરી ઈસ આઝમાઈશ સે ભી લંબી આઝમાઈશ કી તુઝે મુબારક હો. (૧)

ખુલાસા : ઈન્સાન કો હર હાલમેં ખુદા તઆલા કા શુક ગુઝાર રેહના ચાહિયે, કિસી ભી સૂરતમેં અપની ઝુબાન પર નાશુકિ કે કલિમાત નહીં લાને ચાહિયે. જિસ ઝાતે મુકદ્દસને આઝમાઈશ ડાલી હૈં ઉસને તકલીફ કે ઉસ વકત સે કહીં ઝયાદહ તંદુરસ્તી ઔર ફરાગત કા વકત ભી તો અતા કિયા થા, અગર કુછ વકત કે લિયે વો અપને બંદે કો આઝમાતા હૈં તો મુહબ્બતે ઈલાહી કા ઈતના તો પાસ બંદે કો રખના ચાહિયે કેઉસકા કોઈ શિકવા ન કરે, વરના ફરિશ્તોં સે દુઆઓં કી બજાયે બદ દુઆઓં હી લેગા.

એક હી બીમારી સે તીન ફઝીલતોં કા મિલના

હઝરત યહયા બિન અબી કષીર (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને હઝરત સલમાન (રદિ.) કો ગૈર હાઝિર પાયા તો ઉનકે બારેમેં પૂછા. આપ કો બતલાયા ગયા કે વો બીમાર હૈ. યુનાન્ચે આપ (સલ.) ઉનકી ઈયાદત કે લિયે તશરીફ લાયે, ફિર ફરમાયા: અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે અજર કો બડા કરે ઔર તુમ્હે તા હયાત તુમ્હારે દીન ઔર બદન કે માલમેમેં આફીયત સે નવાઝે. યકીનન તુમ્હે ઉસ તકલીફ કી બરકત સે તીન ફઝીલતેં હાસિલ હૂઈ હૈં. એક તો યે હૈ કે તુમ્હારે પરવરદિગાર કી તરફ સે યાદ દહાની હૈ કે તુમ ઈસ તકલીફ કી વજહ સે ઉસે યાદ કર સકતે. દૂસરી યે હૈ કે યે બીમારી તુમ્હારે ગુઝિશ્તા ગુનાહોં કે ખાતમે કા બાઈષ હૈ ઔર તીસરી યે હૈ, તુમ જો ચાહો

દુઆ કરો, કયૂંકે બિલાશુબા (મુસીબત યા તકલીફમે) મુખતલા શખ્સ કી દુઆ કબૂલ હોતી હૈ." (૧)

એક સાલ કે ગુનાહોં કા કફ્ફારહ

અબ્દુલ મલિક બિન ઉમૈર બયાન કરતે હૈ કે :

સચ્ચિદના અબૂદદ્દા (રદિ.)ને ફરમાયા : "એક રાત કા બુખાર એક સાલ (કે ગુનાહોં) કા કફ્ફારહ બન જાતા હૈ." (૨)

ગુનાહ ; દરખ્ત કે પત્તો સે ભી તેઝ ગિરને લગતે હૈ

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) એક દરખ્ત કે પાસ જાકર રુક ગયે ઓર ઉસે ઝોર સે હિલાયા, યહાં તક કે જિતને અલ્લાહને ચાહે ઉસકે પત્તે ગિરે, ફિર આપ (સલ.) ને ફરમાયા : મુસીબતેં ઓર તકલીફેં મેરી ઉમ્મત કે ગુનાહોં કો મેરી નિસ્બત કે બાઈષ ઉસ દરખ્ત કે પત્તો સે ભી ઝયાદહ તેઝ ગિરા દેતે હૈ." (૩)

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) એક દરખ્ત કે પાસ તશરીફ લાયે ઓર ઉસે ઝોર સે હિલાયા, યહાં તક કે ઉસકે પત્તે ગિરને લગે, ફિર આપ (સલ.) ને ફરમાયા : મુસીબત (યા ફરમાયા કે) મુસીબતેં ઓર તકલીફેં મેરી ઉમ્મત કે ગુનાહોં કો મેરી નિસ્બત કી વજહ સે ઈસ દરખ્ત કે પત્તોં સે ભી ઝયાદા તેઝ ગિરા દેતી હૈ. (૪)

(૧) (મુન્કતેઅ) તારીખે દમિશક લિઈબ્ને અસાકિર : ૨૧ / ૪૧૭

(૨) (ઝઈફુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૨૮૩

(૩) (ઝઈફુન) અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૫

(૪) ઝઈફુન) મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયધમી : ૨ / ૩૦૧

ત્રીન દિન તક બીમાર રેહનેવાલે શખ્સ કી ફઝીલત

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) બીમાર હૂયે તો ઉનકી ઈયાદત કે લિયે એક આદમી આયા, વો ઉનકે પાસ આકર ઠેહરા ઔર કહા : અય અબૂ હમ્ઝહ ! અગર મેરા ઘર દૂર ન હોતા તો મેં રોઝાના આપ કી ખિદમતમેં હાઝિર હોતા ઔર આપકો સલામ કરતા. હઝરત અનસ (રદિ.) અપને બિસ્તર પર સીધે લેટે હૂયે થે ઔર ઉનકે ચેહરે પર કપડે કા ટુકડા યા રૂમાલ થા, ઉન્હોંને ઉસે અપને ચેહરે સે હટાયા, ફિર સીધે હોકર બેઠ ગયે ઔર કહા : સુનો ! મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના : જો શખ્સ કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કરતા હૈ વો તબ તક રહમતમેં દાખિલ રેહતા હૈ જબ તક કે ઉસકે પાસ પહૂંચ નહીં જાતા, ફિર જબ ઉસકે પાસ (પહૂંચ કર) બેઠ જાતા હૈ તો રહમત ઉસે ઢાંપ લેતી હૈ. હઝરત અનસ (રદિ.)ને બયાન કિયા કે જબ નબી (સલ.) ને યે ફરમાયા તો મેંને અર્ઝ કિયા : યે તો મરીઝ કી ઈયાદત કરનેવાલે કી ફઝીલત હો ગઈ. મરીઝ કે લિયે કયા અજર હૈ ? આપ (સલ.) ને ફરમાયા : જબ બંદા ત્રીન દિન તક બીમાર રેહતા હૈ તો વો ગુનાહોં સે ઈસ તરહ નિકલ જાતા હૈ જૈસે વો ઉસ દિન (ગુનાહોં સે પાક) થા જિસ દિન ઉસકી માંને ઉસે જનમ દિયા થા. (૧)

મરીઝ કી દુઆ રદ નહીં કી જાતી

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.)ને ફરમાયા : "મરીઝ કી દુઆ કો રદ નહીં કિયા જાતા, યહાં તક કે વો સિહતયાબ હો જાયે. (૨)

(૧) (ઝઈફુન) અલ-મુઅજ્જમુસ્સગીર લિત્તબરાની : ૫૧૯

(૨) (ઝઈફુન) શોઅબુલ ઈમામ લિલ-બયહકી : ૭/૨૧૦

લાચાર શખ્સ કી દુઆ કો અલ્લાહ કબૂલ ફરમાતા હૈ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબી સાલિહ બયાન કરતે હૈ કે :

"જબ મેં બીમાર થા તો ઈમામ તાવુસ (રહ.) મેરે પાસ તશરીફ લાયે. મેંને ગુઝારિશ કી : અય અબ્દુર્રહમાન ! મેરે લિયે દુઆ ફરમા દીજિયે, તો ઉન્હોંને ફરમાયા : આપ ખૂદ હી અપને લિયે દુઆ કીજિયે, કયૂંકે અલ્લાહ તઆલા સે જબ કોઈ લાચાર શખ્સ દુઆ કરતા હૈ તો વો કબૂલ ફરમાતા હૈ. (૩)

અગર બંદએ મોમિન કો બીમારી કે અજરો ષવાબ કા પતા ચલ જાયે તો !

હઝરત ઈબ્ને મસ્ઉદ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"મેં રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કે સાથ બેઠા હુવા થા કે આપ મુસ્કુરા પડે. હમને અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! કૌન સી બાત આપ કે મુસ્કુરાને કી વજહ બની ? તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : બીમારી કી વજહ સે મોમિન કે રોને ઘોને પર તઅજજુબ હોતા હૈ, હલાંકે અગર ઉસે માલૂમ હો જાયે કે ઈસ બીમારી પર ઉસે કિસ કદર અજરો ષવાબ મિલેગા તો વો ઈસ બાત કો પસંદ કરેગા કે વો મરતે દમ તક બીમારી મેં હી મુખ્તલા રહે. ફિર આપ (સલ.) દૂસરી મરતબા મુસ્કુરાયે ઔર અપના સર મુબારક આસ્માન કી તરફ ઉઠાયા. હમ અર્ઝ ગુઝાર હૂયે : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! અબ આપ કિસ બાત સે મુસ્કુરા દિયે ? ઔર આપને અપના સર મુબારક ભી આસ્માન કી તરફ ઉઠાયા હૈ. (ઈસ કી

ક્યા વજહ હૈ?) તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : મુઝે વો દો ફરિશ્તે બહૂત ભલે લગે જો આસ્માન સે ઉતરે ઓર એક મો'મિન બંદે કો ઉસકી નમાઝવાલી જગહમે તલાશ કરને લગે જહાં વો નમાઝ પઢા કરતા થા, લેકિન ઉન્હે વો નહી મિલા, યુનાન્યે વો અલ્લાહ તઆલા કી તરફ (આસ્માનોમેં) ચઢ ગયે ઓર ઉન્હોને જાકર કહા : અય પરવરદિગાર ! તેરા જો ફુલાં બંદા હૈ, હમ ઉસકે રાત — દિન કે ઈતને ઈતને આ'માલ લિખા કરતે હૈ લેકિન આજ હમને ઉસે દેખા કે તૂને ઉસે (બીમાર કર કે) અપને જાલમેં બંદ કર દિયા હૈ, લિહાઝા હમ ઉસ કા કોઈ અમલ લિખ ન પાયે. તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : મેરે બંદે કે વો આ'માલ લિખતે રહો જો વો રાત — દિનમેં ક્યા કરતા થા ઓર ઉસકા કુછ ભી અજર કમ ન કરના. જો મેંને ઉસે (બીમાર કી વજહ સે) રોક રખા હૈ, ઉસકા અજર દેના મેરે ઝિમ્મે હૈ ઓર જો વો અમલ ક્રિયા કરતા થા, ઉસકે અજર કા ભી વો હકદાર હૈ." (૧)

બીમારી કી હાલતમેં ઉન આ'માલ કા અજર લિખા જાતા હૈ, જો બંદા તંદુરસ્તીમેં કરતા હો

સચ્ચિદના અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"જબ મો'મિન બીમાર હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તોં સે ફરમાતા હૈ : મેરે બંધનમેં કેદ મેરે ઈસ બંદે કી વહી આ'માલ લિખતે રહો જો યે અપની સિહત કે દિનોમેં ક્રિયા કરતા થા. (૨)

(૧) (ઝઈફુન) અલ—મુઅજમુલ અવસત લિતબરાની : ૨૩૧૭, મુસ્નદ અત્તાયાલિસી : ૩૪૭, મુસ્નદે બઝઝાર : ૫ / ૧૬૭, શોઅબુલ ઈમાન લિલ—બયહકી : ૭ / ૧૮૫, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ—મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ—હયષમી : ૨ / ૩૦૪, હુલ્યતુલ અવલિયા લિઅબી નુઝૈમ : ૪ / ૨૬૬)

(૨) (રિજાલુદ્દુ રિજાલુન સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ : ૨/ ૧૫૮, સુનને દારમી : ૨૮૮૦, મુસ્તદરક લિલ—હાકિમ : ૧ / ૪૮૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ—હયષમી : ૨ / ૩૦૩

સચ્ચિદના હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "દુનિયાવાલોંમેંસે જબ કિસી બંદે કી આઝમાઈશ કી જાતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તરફ દો ફરિશ્તોં કો ભેજતા હૈ ઓર ફરમાતા હૈ, મેરે બંદે કે પાસ જાવો, અગર વો અચ્છી બાત કહે ઓર ઈયાદત કરનેવાલોં સે મેરા કોઈ શિકવા ન કરે તો મેં ઉસકો એસે ગોશ્તમેં બદલ દૂંગા જો ઉસકે ગોશ્ત સે બેહતર હોગા ઓર (ઉસકે બદનમે) એસા ખૂન (ચારી કર) દૂંગા જો ઉસકે ખૂન સે બેહતર હોગા, ફિર અગર મેંને ઉસકી જાન કબ્જ કર લી તો મેં ઉસકે લિયે જન્નત વાજિબ કર દૂંગા ઓર અગર ઉસે (બીમાર કી) ઈસ કેદ સે આઝાદ કર દિયા જિસમેં વો બંદા થા, તો ઉસકા અમલ જારી રહેગા. (યા'ની વો બીમારી કી હાલતમેં અમલ નહીં ભી કર રહા હો તો ઉસકો અમલ કા ષવાબ મિલતા રેહતા હૈ.)"(૧)

અબૂ ઈમરાન અલજૌની (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"જબ મુસલમાન બંદા બીમાર હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા બાઈ જાનિબ કે ફરિશ્તોં સે ફરમાતા હૈ, મેરે બંદે કા કોઈ ગુનાહ મત લિખના, ઓર દાઈ જાનિબ કે ફરિશ્તોં સે ફરમાતા હૈ : યે અપની સિહત કે આલમમેં જો સબ સે અચ્છા અમલ કરતા થા, ઉસી કે માનિન્દ અમલ લિખતે રહો." (૨)

એક રાત કે બુખાર સે ગુનાહોં કા સફાયા

હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : જિસ શખ્સ કો એક રાત કા બુખાર હો ઓર વો સબ્ર કા મુઝાહિરા કરે ઓર અલ્લાહ કે ઈસ ફેસલે પર રાઝી

(૧) (ઝઈફુન) સુનને કુબરા લિલ-બયહકી : ૩ / ૩૭૫, મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૫૦૦

(૨) મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૬૬૩૮, અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૭, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૪

હો, તો વો ગુનાહોં સે ઈસ તરહ નિકલ જાતા હૈ જિસ તરહ વો ઉસ રોઝ (ગુનાહોં સે પાક વ સાફ) થા, જિસ રોઝ ઉસકી માંને ઉસે જનમ દિયા થા. (૧)

બીમારી કી ઘડીયોં સે ગુનાહોં કી ઘડીયોં કા ખાત્મા

હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (ર.દિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને એક અન્સારી શખ્સ કી ઈયાદત કી તો ઉસ પર ઝુક ગયે ઔર ઉસકા હાલ ચાલ પૂછા તો ઉસને કહા : અય અલ્લાહ કે નબી ! સાત રાતોં સે ન તો મેરી આંખ લગી હૈ ઔર ન હી કોઈ મુઝ સે મિલને આયા હે. તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : મેરે ભાઈ ! સબ્ર કરો, મેરે ભાઈ ! સબ્ર કરો, તુમ ગુનાહોં સે ઈસી તરહ નિકલ આયે હો જિસ તરહ ઉનમેં દાખિલ હૂયે થે. રાવી બયાન કરતે હૈં કે ફિર રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : બીમાર કી ઘડીયાં ગુનાહોં કી ઘડીયોં કો ખત્મ કર દેતી હૈ. (૨)

મરીઝ કે લિયે તીન અઝીમ ઈન્આમ

ઈમામ ઝહાક (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"અગર કુર્આન કી કિરાઅત ન કરની હોતી તો મેરી યે ખ્વાહિશ હોતી કે મેં સાહિબે ફિરાશ રેહતા (યા'ની બીમાર હોકર બિસ્તર પર હી પડા રેહતા) ઉસકી વજહ યે હે કે મરીઝ સે ગુનાહ કો ઉઠા લિયા જાતા હે, ઉસકે નામએ આ'માલમેં વહી આ'માલ લિખે જાતે હૈં જો વો તંદુરસ્તીમેં કરતા થા ઔર ઉસકી બુરાઈયોં કા કફ્ફારહ કર દિયા જાતા હૈ." (૩)

(૧) (ઝઈફુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૭

(૨) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૮૧

(૩) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૬૬૩૭, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુઝીરી : ૪ / ૧૪૭, મજમૂઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૪

ખુલાસા : હઝરત ઈમામ (રહ.) ને કુર્આન કે સાથ વાલિહાના અકીદત કે બાઈષ એસા ફરમાયા, ઉન્હે કુર્આન કે સાથ મુહબ્બત ઈતની થી કે અગર ઉન્હે કિરાઅત છૂટ જાને કા અંદેશા ન હોતા તો વો સાહિબે ફિરાશ રેહના પસંદ ફરમાતે, ઈસ લિયે કે બીમાર શખ્સ કે લિયે અલ્લાહ તઆલાને બહૂત ઈન્આમાત વ ઈનાયાત રખ છોડી હૈં.

દરજાત કી બુલંદી ઓર ગુનાહો કી માફી

હઝરત આઈશા (રદિ.) (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "મો'મિન કો કાંટા ચુભને કી યા ઉસસે ભી કમ મુસીબત આતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલેમે ઉસકા એક દરજા બુલંદ ફરમા દેતા હૈ ઓર ઉસકા એક ગુનાહ માફ ફરમા દેતા હૈ." (૧)

ગુનાહ એસે ગિરને લગતે હૈ જેસે દરખ્ત કે પત્તે

હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મેં રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કી ખિદમતમે હાઝિર હુવા તો આપ કો બુખાર ચઢા હુવા થા. મેંને આપ પર અપના હાથ રખા, તો અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (સલ.) ! આપ કો તો બહૂત હી સખ્ત બુખાર હૈ. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : હાં, મુઝે તુમસે દો આદમિયોં કે બરાબર બુખાર હોતા હૈ. સુનો ! જો ભી મો'મિન બંદા બીમાર હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગુનાહોં કો ઈસ તરહ ગિરાતા હૈ, જિસ તરહ દરખ્ત અપને પત્તે ગિરાતા હૈ." (૨)

(૧) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૦, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૨

(૨) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૭, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૧

જિસ્માની તકલીફ ગુનાહો કા કફ્ફારહ બન જાતી હે

હઝરત અબૂબુર્દહ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

મેં હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કે પાસ થા, ઓર તબીબ ઉનકી કમર પર નિકલે હૂયે ફોડે કા ઈલાજ કર રહા થા, તો વો (દર્દ કી વજહ સે) તડપ રહે થે. મેંને ઉનસે કહા : અગર હમારા કોઈ નવજવાન એસે કરતા તો હમે ઉસ પર ગુસ્સા આતા. તો ઉન્હોંને કહા : મુઝે યે બાત અચ્છી નહી લગેગી કે મુઝે દર્દ મહસૂસ ન હો, કયૂંકે મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના : કિસી ભી મુસલમાન કો કોઈ જિસ્માની (બદની) તકલીફ પહૂંચે તો વો ઉસકે ગુનાહો કા કફ્ફારહ બન જાતી હે. (૧)

મોમિનકી બુરાઈયો કા બદલા દુનિયામેં હી !

હઝરત આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

"મેંને અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! યકીનન મેં ખૂબ જાનતી હૂં કે કુઆને કરીમમેં કૌન સી આયત સબસે સખ્ત હૈ. આપ (સલ.) ને પૂછા : અય આઈશા ! કૌનસી આયત ? મેંને અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! વો યે આયત હૈ : **مَنْ يَعْصِلْ سَوْءًا يُجْزِ بِهِ** "જો શખ્સ બુરાઈ કરેગા, ઉસે ઉસકા બદલા દિયા જાએગા." તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : મો'મિન બંદે કો જો કોઈ મુસીબત આતી હૈ, યહાં તક કે અગર કાંટા ભી ચુભતા હૈ, તો યે બદલા હી હૈ. (૨)

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૪ / ૮૮, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૧૮ / ૩૫૮, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૮, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૪૮૮, અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૪, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયધમી : ૨ / ૩૦૧

(૨) (ઈસ્નાદુહુ લા બઅ્સ બિહી) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૨૧૮, મુસ્નદે અબી દાવૂદ અત્તયાલિસી : ૧૫૮૪, સુનને તિરમિઝી : ૨૮૮૧

ખુલાસા : યા'ની અલ્લાહ તઆલા મોમિન કી બુરાઈયોં કા બદલા મસાઈબ ઔર તકલીફ કી સૂરતમેં હી દે દેતા હૈ તાક વો અપને પ્યારે બંદે કો આખિરતમેં આઝબ સે મહફૂઝ રખ સકે.

બદન કમઝોર હુવા તો મગ્ફિરત ભી મિલ ગઈ

અમ્મ બિન શરીફ બયાન કરતે હૈં કે :

"રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : જો ભી મો'મિન બીમાર હોતા હૈ, યહાં તક કે વો બીમારી ઉસે કમઝોર કર દે, તો ઉસકી બખ્શિશ ફરમા દી જાતી હૈ. (૧)

છોટી સી તકલીફ સે ભી ગુનાહ માફ

હઝરત આઈશા (રદિ.) સે મરવી હૈ કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : " જિસ ભી મુસલમાન કો કાંટા ચુભ જાયે યા ઉસસે ભી છોટી તકલીફ હો, તો વો ઉસકે ગુનાહોં કા કફ્ફરહ બન જાતી હૈ." (૨)

રગ ફડકને કી તકલીફ પર ભી ઈતના અજરો પવાબ

હઝરત આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " મો'મિન કી કોઈ રગ ભી ફડકતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલે ભી ઉસકે લિયે નેકી લિખ દેતા હૈ, ઉસકી એક બુરાઈ કમ કર દેતા હૈ ઔર ઉસકા એક ગુનાહ મિટા દેતા હૈ. (૩)

(૧) (મુરસલુન) મુસ્નદે ફિરદૌસ લિદ્યલમી : ૪ / ૨૭

(૨) સહીહ બુખારી : ૫૬૪૦, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૨

(૩) (હસનુન) અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૨૪૬૦, અલ મુસ્તદરક ►

છોટી સે છોટી પરેશાની ભી ગુનાહો કે કફ્ફારે કા ઝરીઅહ

હઝરત સય્યિદના અબૂબક સિદ્દીક (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે :

"અલ્લાહ તઆલા (હર કિસમ કી તકલીફ ઓર પરેશાની કે બદલેમેં) મુસલમાનો કે ગુનાહો કા કફ્ફારહ ફરમાતા રેહતા હૈ, યહાં તક કે કોઈ તકલીફ હો જાના, ઉસકે જૂતે કા તસ્મા ટૂટ જાના ઓર ઉસકા સામાન ગુમ હો જાના જિસે આદમીને અપની આસ્તીનમેં રખા હૈ, ફિર ગભરા કર તલાશ કરતે તો ઉસે અપને પેહલૂમેં હી મિલ જાયે." (૧)

બીમારી કે આખરી લમ્હે તક અમલ લિખા જાતા હૈ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમૈર બયાન કરતે હૈં કે :

એક આદમીને હઝરત આઈશા (રદિ.) સે કહા : મુઝે પતા ચલા હૈ કે આપ ફરમાતી હૈં : જબ મુસલમાન બીમાર હોતા હૈ તો ઉસકે લિયે વો અમલ લિખા જાતા હૈ જો ઉસને અપની બીમારી કે આખરી દિનોમેં કિયા. તો ઉન્હોને ફરમાયા : ઈસ તરહ નહી હૈ, બલકે મૈને તો યે કહા હૈ કે ઉસકી બીમારી કે આખરી તમ્હે તક ઉસકે નામએ આ'માલમેં ઉસકા બેહતરીન અમલ લિખા જાતા હૈ. (૨)

◀ લિલ-હાકિમ : ૧ / ૪૮૮, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૬, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૪

(૧) (રિજાલુહૂ ષિકાતુન) મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૬૬૩૮, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૪

(૨) (રિજાલુહૂ સિકાતુન) અઝઝુહદુ લિઅહમદ બિન હમ્બલ : ૧૩૬, દુરુલ મન્ધૂર લિસ્સિયૂતી : ૨ / ૭૦૦, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તખરાની : ૧ / ૫૩૪

સબસે ફઝીલતવાલે અમલ કા અજર મિલતા રેહતા હૈ

સચ્ચિદના અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા જિસ ભી મુસલમાન કી જિસ્માની તૌર પર આઝમાઈશ કી જાતી હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઉસકી બીમારી કે દૌરાન ઉસકે નામએ આ'માલમેં સબસે ઝયાદા ફઝીલતવાલા વો અમલ લિખ દેતા હૈ જો વો તંદુરસ્તીમેં ક્રિયા કરતા થા." (૧)

અગર તુમ સબ્ર કરો તો જન્નત મિલેગી !

હઝરત અતા બિન અબી રિબાહ (રહ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને મુઝસે કહા : કયા મેં તુમ્હે જન્નતી ઔરત ન દિખાવૂં ? મેંને અર્ઝ ક્રિયા : કયૂં નહીં, તો ઉન્હોંને કહા : યે સિયાહફામ ઔરત નબી (સલ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હૂઈ ઔર કહા : મુઝે મિરગી (વાઈ) કા દૌરહ પડતા હૈ ઔર મેં બેપદા હો જાતી હૂં, લિહાઝા મેરે લિયે અલ્લાહ તઆલા સે (શિક્ષા કી) દુઆ ફરમા દીજિયે. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : અગર તુમ સબ્ર કર લો તો તુમ્હે જન્નત મિલેગી ઔર અગર તુમ ચાહતી હો તો મેં અલ્લાહ સે દુઆ કર દેતા હૂં, વો તુઝે શિક્ષા અતા ફરમા દેગા. તો ઉસને કહા : મેં બેપદા હો જાતી હૂં, બસ આપ અલ્લાહ તઆલા સે યે દુઆ ફરમા દીજિયે કે મેં બેપદા ન હૂં, તો આપ (સલ.) ને ઉસકે લિયે દુઆ ફરમા દી." (૨)

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૧૪૮, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૪૨૩૩, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૮૪, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ- મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૮, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૪, (૨) સહીહ બુખારી : ૫૬૫૨, સહીહ મુસ્લિમ: ૨૫૭૬

ગુનાહ એક ભી ન લિખા જાયે ઔર નેકી દસ ગુના લિખી જાયે

હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) સે મરવી હે કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : જો ભી બંદા કિસી મર્ઝમે મુખ્તલા હોતા હે તો અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તે કો હુકમ ફરમાતા હે કે યે જો ભી કોઈ બુરા અમલ કરે તો વો ઉસે ન લિખે ઔર જો વો નેક અમલ કરે ઉસે (એક નેકી કે બજાયે) દસ નેકીયાં લિખે, મઝીદ વો બીમારી કે દિનોમે ઉસકે વો આ'માલ ભી લિખતા રહે જો વો તંદુરસ્તી કી હાલતમે કિયા કરતા થા, અગરયે અબ ઉસને વો આ'માલ ન ભી કિયે હો." (૧)

બદન કે હર જોડ કો અજરો ષવાબ મિલતા હૈ

હઝરત અતા બિન અબી રબાહ (રહ.) બયાન કરતે હૈ કે :

હઝરત અબૂહુરયરહ (રદિ.) ને ફરમાયા : "ઈસ બુખાર સે ઝયાદા મુઝે કોઈ બીમારી પસંદ નહી હે, કયૂંકે યે હર જોડમે દાખિલ હો જાતા હૈ ઔર બિલાશુબા અલ્લાહ હર જોડ કો ઉસકે હિસ્સે કા અજરો ષવાબ ઈનાયત ફરમાતા હે. (૨)

ઉસે અલ્લાહ તઆલા યાદ રખતા હૈ

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ખુબૈબ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને અપને સહાબા (રદિ.) સે ફરમાયા : "કયા તુમ પસંદ કરતે હો કે તુમહે કોઈ મર્ઝ ન લગે ? સહાબા (રદિ.) ને

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૬૬૭૬, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્જિરી : ૪ / ૧૪૭, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયષમી : ૨/૩૦૪

(૨) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨/૨૮૫, અલ-મુસન્ફ લિઈબ્ને અબી શયબહ : ૩ / ૨૩૨

અર્ઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! કસમ બ—ખુદા હમ આફીયતમે રેહના હી પસંદ કરતે હૈં. તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : તુમમેં સે કિસી શખ્સ કી ભલાઈ ઉસમેં નહીં હૈ કે ઉસે અલ્લાહ તઆલા યાદ ન કરે. " (૧)

ખુલાસા : ગોયા જિસ શખ્સ કો અલ્લાહ તઆલા કિસી મર્ઝમેં મુબ્તલા કરતા હૈ વો અલ્લાહ કે ઉન ખાસ લોગોમેં શુમાર હોતા હૈ, જિન્હે અલ્લાહ તઆલા યાદ રખતા હૈ, યકીનન યે બહૂત બડે એઝાઝ કી બાત હૈ. ઓર અલ્લાહ કે યાદ કર્દા લોગોમેં શામિલ ન હોનેકી ખ્વાહિશ રખના બિલાશુબા ખેરો ભલાઈ સે મહરૂમી હૈ.

બુખાર, ગુનાહો સે પાકીઝગી કા બાઈષ

હઝરત જાબિર બયાન કરતે હૈં કે :

"બુખાર નબી (સલ.) કે પાસ આયા તો આપ (સલ.) ને પૂછા : તુમ કૌન હો ? ઉસને કહા : મેં ઉમ્મે મિલદમ (યા'ની બુખાર) હૂં, આપ (સલ.) ને ફરમાયા : કુબાવાલોં કે પાસ જા રહે હો ? ઉસને કહા : જી, હાં, આપ (સલ.) ને ફરમાયા : યુનાન્યે વો ઉસકે પાસ ચલા આયા. જબ ઉન્હે બુખાર હો ગયા ઓર ઉન્હોંને ઉસકી શિદત મહસૂસ કી તો આપ (સલ.) સે શિકાયત કરતે હૂયે અર્ઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! હમેં તો બુખાર હો ગયા હૈ, તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : અગર તુમ ચાહો તો મેં અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કર દેતા હૂં, વો તુમ્હારા બુખાર ઉતાર દેગા ઓર અગર ચાહો તો (સબ્ર કરો, કયૂંકે) યે તુમ્હારે (ગુનાહોં સે) પાકીઝગી કા બાઈષ બન જાએગા, તો ઉન્હોંને કહા : ફિર તો યે હમારે ગુનાહોં કી પાકીઝગી કા બાઈષ હી બન જાયે." (૨)

(૧) (ઈસ્નાદુહૂ લયૂસ બિલ—કવી) અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલમુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૬

(૨) (હસનુન લિગયરિહી) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૩૧૬, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ મુસલ્લી : ૧૮૯૨, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૩૫, અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ લિલ—મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૫૩, મુસ્નદે અબ્દ બિન હુમૈદ : ૧૦૨૩, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ—હયથમી : ૨ / ૩૦૬

અલ્લાહ અપને બંદે કો બીમારિયો કે ઝરીયે આઝમાતા હે

હઝરત મુહમ્મદ બિન જુબૈર (રહ.) સે મરવી હે કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : "યકીનન અલ્લાહ તઆલા બીમારી કે ઝરીયે અપને બંદે કો આઝમાતા હે, યહાં તક કે ઉસકી વજહ સે ઉસકે તમામ ગુનાહોં કો ખત્મ કર દેતા હે." (૧)

ઉસકા ગુનાહ મત લિખના

અબૂ ઈમરાન (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"જબ મરીઝ (તકલીફ કી વજહ સે) રોતા ધોતા હે તો ગુનેહગાર હોતા હે, એસી સૂરતમેં જો ફરિશ્તા દાઈ તરફ (યા'ની ષવાબ લિખને પર) મુકરર હોતા હે વો બાઈ જાનિબ મુકરર ફરિશ્તે સે કેહતા હે. (ઉસકા ગુનાહ) મત લિખના." (૨)

ગુનાહોં કી માફી યા એઝાઝ ઓર ઈકરામ કા હાસિલ હોના

હઝરત બરીદહ અસ્લમી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મેંને નબી (સલ.) કો ફરમાતે સુના : " મુસલમાનોંમેં સે જિસ ભી શખ્સ કો કોઈ મુસીબત આતી હે, યા ઉસસે ભી છોટી કોઈ તકલીફ યા'ની કાંટા ભી યુભતા હે તો વો (તકલીફ) ઝરૂર ઈન દો બાતોંમેં સે કિસી એક કી વજહ સે આઈ હોતી હે. : (૧) યા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકા કોઈ એસા ગુનાહ બખ્શના યાહ રહા હોતા હે જો ઉસ જૈસી તકલીફ સે હી ઉસે

(૧) (હસનુન, લિકિન્નહૂ મુસલુન) અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૨ / ૧૨૯, મજમુઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૨, મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૩૪૮, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૨૯૭

(૨) (રિજાલુહૂ ષિકાતુન) તફરૂદ બિહીલ મુઅલ્લિફ

હાસિલ હો સકતા થા." (૩)

બીમારી કે દિન : ગુનાહો કી માફી કા મોસમે ફિઝા (પત્તે ગિરને) જેસા હોતા હૈ

મુહમ્મદ બિન અફલહ (રહ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) કા ઘર ઝુલહુલૈફામે થા, જબ જુમ્હે કા દિન આતા થા તો વો આકર મદીનામે એક બુઢિયા કે હાં ગુસલ કરતે ઔર જુમ્હા કી તૈયારી કરતે ઔર (ઉસ બુઢિયા સે) પૂછા કરતે : અય ઉમ્મે ફુલાં ! આપકા કયા હાલ હૈ ? એક બાર ઉસને કહા: અલ્લાહ કી કસમ ! મેં ખૂદ કો બહૂત તકલીફમે પાતી હૂં. તો હઝરત અબૂ હુરયરહ (રદિ.) ને ફરમાયા : કયા મેં તુમ્હે ઉસકે જેસા ન બનાઉ ? ઉસને પૂછા : ઉસકે જેસા કયા હૈ ? તો આપને ફરમાયા : કયા આપને દેખા નહીં કે જબ મોસમે બહાર આતા હૈ તો કિસ તરહ ઈસ મોસમમે દરખ્ત શિગુફતા ઔર તરોતાઝહ ઔર સરસબ્જો શાદાબ હો જાતે હૈ, લેકિન જબ ખિઝાં કા મોસમ આતા હૈ તો હવાએ ચલતી હૈ ઔર કિસ તરહ મોસમ ખુશક હો જાતા હૈ ઔર પત્તે ગિરને લગતે હૈ તો ઉસ ઔરતને કહા : કયૂં નહીં (બિલ્કુલ એસે હી હોતા હૈ.) તો આપ(સલ.) ને ફરમાયા : ઈસી તરહ તકલીફ ભી ગુનાહોં કો ગિરા દેતી હૈ." (૧)

અઝાબસે નજાત કે સાથ ઉમ્મીદો ખોફ કા બદલા

હઝરત ઉબૈદ બિન ઉમૈર (રહ.) બયાન કરતે હૈ કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને એક મરીઝ કી ઈયાદત કી ઔર ફરમાયા : બદનમે જો ભી રગ હોતી હૈ, ઈન્સાન જબ ઉસસે કોઈ તકલીફ મહસૂસ કરતા હૈ તો ઉસકે પરવરદિગાર કી તરફ સે ઉસકે પાસ (૧) (ઝઈફુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૩, અત્તરવીખ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૩ (૨) (હસનુન) તફરદ બિહીલ મુઅલ્લિફ

એક આનેવાલા આતા હૈ (યા'ની ફરિશ્તા) ઔર વો ઉસે ખૂશખબરી દેતા હૈ કે ઉસ (તકલીફ) કે બાદ ઉસ પર (આખિરત કા) અઝાબ નહીં હોગા. ઔર નબી (સલ.) અપને સહાબએ કિરામ (રદિ.)મેં સે એક આદમી કે પાસ તશરીફ લાવે, જો કે બીમાર થે, તો આપ (સલ.) ને પૂછા : કેસી તબીઅત હૈ તુમ્હારી ? ઉન્હોંને કહા : મેં (રહમતે ખુદાવંદી સે) ઉમ્મીદ ભી લગાવે હૂયે હૂં ઔર (અઝાબે ઈલાહી સે) ડર ભી રહા હૂં. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : ઈસ ઝાત કી કસમ જિસ કે હાથમેં મેરી જાન હૈ ! ઈસ હાલત કે અંદર જિસ શખ્સમેં યે દોનો ખસ્લતે જમા હો જાઓ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે વો (ઈન્આમાત વ દરજાત) અતા ફરમા દેતા હૈ, જિસકી ઉસને ઉમ્મીદ લગાઈ હોતી હૈ ઔર ઉસે ઉસ (અઝાબ) સે મહફૂઝ કર લેતા હૈ, જિસસે વો ડર રહા હોતા હૈ." (૧)

બીમારી ઔર સફર કી સૂરતમેં અલ્લાહ તઆલા કા ઈન્આમ

હઝરત અબૂ મૂસા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જબ બંદા બીમાર હો જાતા હૈ, યા સફરમેં હોતા હૈં, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ કે લિયે ઈતના હી અજરો ધવાબ લિખ દેતા હૈ, જિતને વો ઈકામત ઔર તંદુરસ્તી કી હાલતમેં અમલ કરતા હૈ. (૨)

ગુનાહો કી માફી કે સાત દરજાત કી બુલંદી

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મોમિન કા સર દર્દ હો, યા ઉસે કોઈ કાંટા ચુભ જાયે, યા કોઈ ભી ચીઝ ઉસે તકલીફ પહુંચાયે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલેમેં

(૧) (રિજાલુહૂ પિકાતુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૨ / ૫

(૨) સહીહ બુખારી : ૨૮૮૬

કિયામત કે દિન એક દરજા બુલંદ ફરમાદેગા ઓર ઉસી કે બદલેમેં ઉસકે ગુનાહોં કો મિટા દેગા." (૧)

એક દરજા બુલંદ એક ગુનાહ માફ

હઝરત આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "મોમિન કો જબ ભી કોઈ કાંટા યુભતા હૈ યા ઉસસે ભી હલકી કોઈ તકલીફ પહૂંચતી હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે બદલેમેં ઉસકા એક દરજા બુલંદ ફરમા દેતા હૈ, ઓર એક ગુનાહ માફ કર દેતા હૈ. (૨)

અલ્લાહ કા તકરુબ આખિરત કી યાદ ઓર ગુનાહોં કા કફફારહ

હઝરત ઈમામ હસન (રહ.) ને દર્દ ઓર તકલીફ કા તઝકિરા કરતે હૂયે ફરમાયા : "સુનો ! અલ્લાહ કી કસમ ! મુસલમાન કે વો અય્યામ જો ઉસકે લિયે ખૂશી કા બાઈષ હો સકતે હૈં વો અય્યામ હૈં જિનમેં ઉસકે લિયે અલ્લાહ તઆલા કા કુર્બ હાસિલ કરને કા સામાન હો ઓર ઉનમેં ઉસે ઉસ ચીઝ કી યાદ દિલાઈ જાતી હૈ જિસે વો અપની આખિરત કે સિલસિલેમેં ભૂલ ચુકા હોતા હૈ ઓર ઉસકે બાઈષ ઉસકે ગુનાહોં કા કફફારા કિયા જાતા હૈ. (૩)

બિસ્તર સે ઉઠા તો ગુનાહોં સે પાક !

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"જો શખ્સ મર્ઝ કી વજહ સે (બિસ્તરે મર્ઝ પર) ગિરા દિયા જાતા

(૧) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૬૮, અત્તરગીબ વ ત્તરહીબ

લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૫૧

(૨) સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૨

(૩) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૩૫૧

હે, ઉસે ઉસકે બાઈષ (ગુનાહોં સે) પાક હાલતમે ઉઠાયા જાતા હે. (૧)

બીમારી ; ગુનાહોં કા કફ્કારહ ભી ઓર દર્સે નસીહત ભી !

સચ્ચિદના આમિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

મેં જંગી ઈલાકેમેં થા કે ઝંડે ઓર નિશાનાત બુલંદ કિયે ગયે, મેંને પૂછા : યે કયા હે ? તો બતલાયા ગયા કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) તશરીફ લે આયે હૈં, સો મેં ભી આપ (સલ.) કે પાસ હાઝિર હુવા ઓર આપ કે પાસ બેઠ ગયા. આપ એક દરખ્ત કે સાયેમેં થે. આપ કે લિયે ચાદર બિછાઈ ગઈ થી ઓર આપ (સલ.) ઉસ પર તશરીફ ફરમા થે. ઈર્દગિર્દ સહાબએ કિરામ (રદિ.) થે. સહાબાને બીમારીયોં કા ઝિક્ર કિયા તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : યકીનન જબ બંદએ મોમિન કો કોઈ બીમારી લગતી હે, ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉસે ઉસ બીમારી સે આફીયત દે દેતા હે, તો વો ઉસકે ગુઝિશ્તા ગુનાહોં કા કફ્કારહ બન જાતી હે ઓર આઈન્દા કી ઝિંદગી કે લિયે નસીહત કા સબબ બન જાતી હે ઓર જબ મુનાફિક બીમાર હોતા હે ઓર ફિર આફીયત પાતા હે તો ઉસકી મિષાલ ઉસ ઊંટ કી સી હોતી હે જિસે ઉસકે માલિકને બાંધા હો ઓર ફિર ખોલ દિયા હો. ઉસે ન તો યે માલૂમ હોતા હે કે બાંધા કયૂં થા ? ઓર ન યે પતા હોતા હે કે ખોલા કયૂં હે ? એક આદમીને કહા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! બીમારીયોં સે કયા મુરાદ હે ? તો આપ (સલ.) ને પૂછા : કયા તુઝે કોઈ બીમારી નહીં લગી ? ઉસને કહા : નહીં, તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : હમારે પાસ સે ઉઠ જા, તૂ હમમેં સે નહીં હે. (૨)

(૧) (રિજાલુદ્દૂ પિકાતુન) અલ-મુઅજ્જમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૮૭, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૭ / ૧૮૦, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૫૨, મજમઉલ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૨, તારીખે દમિશ્ક લિ-ઈબ્ને અસાકિર : ૨૦ / ૭૬

(૨) (ઝઈફુન) સુનને અબી દાવૂદ : ૩૦૮૮, શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૫ / ૪૨૧, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્ઝિરી : ૪ / ૧૪૮

૫

બીમાર કે અહકામ વ ફઝાઈલ

બીમાર કો બુરા ભલા મત કહો

સય્યિદના જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ઉમ્મે સાઈબ યા ઉમ્મે મુસય્યિબ કે પાસ તશરીફ લાવે તો વો કપકપા રહી થી, આપ (સલ.) ને પૂછા : તુમ્હે કયા હુવા હૈ ? કપકપા કયૂં રહી હો ? ઉન્હોંને કહા : બુખાર આયા હૈ : અલ્લાહ ઉસકો બે બરકત કર દે. આપ (સલ.) ને ફરમાયા : બુખાર કો બુરા ભલા મત કહો, કયૂંકે યે બની આદમ કે ગુનાહોં કો ઈસ તરહ ખત્મ કર દેતા હૈ જિસ તરહ આગ કી ભટ્ટી લોહે કે મેલ કુચેલ કો ખત્મ કર દેતી હૈ. (૧)

બુખાર હોને પર ખુશી કા ઈઝહાર નહી કરના ચાહિયે

સય્યિદના સઅદ (રદિ.) કી આઝાદ કરદહ બાદી ઉમ્મે તારિક બયાન કરતી હૈ કે : "મેં રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કે પાસ બેઠી હૂઈ થી કે ઉસી દૌરાન બુખાર આયા ઔર ઉસને દરવાઝે પર દસ્તક દી. આપ (સલ.) ને પૂછા : કૌન હો ? ઉસને કહા : મેં ઉમ્મે મિલદમ (યા'ની) બુખાર હૂં. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : હમ ન તો તુઝે ખૂશ આમદેદ કહુંગે ઔર ન હી હમ તેરે અપને હૈં. (૧)

ખુલાસા : નબીએ કરીમ (સલ.) ને બુખાર કી આમદ પર ચંદાં ખૂશી કા

(૧) સહીહ મુસ્લિમ : ૨૫૭૫

ઈઝહાર નહીં ક્રિયા. યહાં યે બાત મલહૂઝ રહે કે તકલીફ વ મુસીબત આને પર સખ્ર કા મુઝાહિરા ન કરને, નાશુકી કી ઝુબાન ઈસ્તિઅમાલ કરને ઔર આહો બુકા ઔર પરેશાની કા ઈઝહાર કરને કી મઝમ્મત કા યે મતલબ કતઈ નહીં હે કે ઈન્સાન યે ખ્વાહિશ કરને લગે કે ઉસ પર મુસીબતે ઔર આઝમાઈશેં ટૂટ પડે, બલકે શરીઅતને આઝમાઈશ કી ખ્વાહિશ કરને સે મના ફરમાયા હૈ. અલબત્તા અગર બ-રઝાએ ઈલાહી કિસી પર કોઈ તકલીફ યા મુસીબત આન પડતી હૈ તો ફિર ઉસે હિમ્મત ઔર સખ્ર સે બરદાશત કરના ચાહિયે ઔર ઉસે ગુનાહોં કી પાકીઝગી કા બાઈષ સમઝતે હૂયે અલ્લાહ તઆલા સે અજર કી ઉમ્મીદ રખની ચાહિયે. યે બિલાશુબા ફઝીલતવાલા અમલ હૈ, લેકિન આઝમાઈશ ઔર મુસીબત કી આરઝૂ કરના કતઅન મમદૂહ પસંદીદા નહીં હૈ." (૧)

મરીઝ કે પાસ ઉસકી પસંદ કી બાતે કરે

ઈમરાન બિન હુદૈર બયાન કરતે હૈં કે :

અબૂ મિજલઝ (રહ) ફરમાતે થે : મરીઝ સે વહી બાતે કરો જો ઉસે અચ્છી લગતી હોં. રાવી બયાન કરતે હૈં કે મુઝે તાઉન કા મર્ઝ લાહિક થા તો વો મેરે પાસ આયા કરતે ઔર ફરમાતે : આજ કે દિન કો ઝિન્દોંમેં શુમાર કીજિયે ઔર જો ઉસસે ઉપ હો જાયે ઉસે ભી ઉન્હી મેં શુમાર કર લેના. રાવી કેહતે હૈં કે મેં ઈસ બાતસે ખૂશ હો જાતા.(૨)

ખુલાસા : પસંદ કી બાતોં સે સિર્ફ વો બાતે મુરાદ હૈં જિનમેં કોઈ શરઈ કબાહત ન હો, લેકિન અગર મરીઝ કા દિલ ગૈર શરઈ યા ગૈર અખ્લાકી બાતે કરને કો ચાહે તો ઐસી સૂરતમેં ઉસ કા સાથ દેના કતઅન જાઈઝ નહીં.

(૧)(રિજાલુહૂ પિકાતુન) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૩૭૮, અલ-મુઅજ્જલ કબીર લિતબરાની : ૨૫ / ૧૪૪, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિ-હયથમી : ૨ / ૩૦૬

(૨) (રિજાલુહૂ પિકાતુન) (શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૧ / ૪૨૬

મરીઝ કો ખાને પીને પર મજબૂર ન કરે

હઝરત ઉકબા બિન આમિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "તુમ અપને મરીઝો કો ખાને પીને પર મજબૂર મત કરો, કયૂંકે બિલાશુબા ઉન્હેં અલ્લાહ તઆલા બિલાતા ઓર પિલાતા હૈ." (૧)

મરીઝ સે કિસી ચીઝ કા પરહેઝ ન કરાએ

હઝરત આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

"મેં બીમાર હો ગઈ તો મેરે ઘરવાલે મુઝે હર ચીઝ, યહાં તક કે પાની સે ભી પરહેઝ કરાતે થે, એક રાત મુઝે પ્યાસ લગી, મેરે પાસ કોઈ ભી નહીં થા, મેં લટકતે હૂયે મશકીઝે કે કરીબ હૂઈ ઓર થોડા સા પાની પી લિયા. પાની પી કર મેં બડી હૂઈ તો અચ્છી ભલી હો ગઈ, મેં સમઝ ગઈ કે યે પાની પીના હી મેરે બદન કી સિહત કા બાઈષ બના હૈ. સચ્ચિદહ આઈશા (રદિ.) ફરમાયા કરતી થી : બીમાર કો કિસી ચીઝ સે પરહેઝ ન કરાવો. (૨)

મરીઝ કી યાહત કા ખ્યાલ રખના ચાહિયે

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મેંને હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના :

"અગર તુમ્હારે મરીઝ કા કિસી ચીઝ કો દિલ ચાહે તો ઉસે મના

(૧) (ઝઈફુન) સુનને તિરમિઝી : ૨૦૪૦, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૩૪૪૪, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૧૭ / ૨૯૩, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૬૨૭૮, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૧૭૪૧, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૫૦૧ (૨) (લા બઅસ બિહી) અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૪ / ૪૦૮

મત કરો, કયૂંકે શાયદ અલ્લાહ તઆલાને ઉસમેં ઉસ ચીઝ કી ચાહત ડાલી હો તાકે વો ઉસ ચીઝમેં ઉસકે લિયે શિક્ષા રખ દે." (૧)

મરીઝ કૌન સી દુઆ પઢે

હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) એક આદમી કે પાસ તશરીફ લાયે જો કે બીમાર થે, તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : યે દુઆ પઢો :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ تَعْجِيلَ عَافِيَّتِكَ، أَوْ صَبْرَكَ عَلَى بَلَائِكَ أَوْ خُرُوجًا
مِنَ الدُّنْيَا إِلَى رَحْمَتِكَ

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક તઅજીલ આફિયતિક અવ્ સબરક અલા બલાઈક અવ્ ખુરુજમ્ મિનદ્ દુન્યા ઈલા રહ્મતિક"

"અય અલ્લાહ ! મેં તુઝસે જલ્દ શિક્ષા હોને યા તેરી આઝમાઈશ પર સબ્ર કરને યા દુન્યાસે તેરી રહમત કી જાનિબ રવાના હોને કા સવાલ કરતા હૂં. (૨)

મરીઝ કો હાલતે બીમારીમેં યે દુઆ પઢની ચાહિયે

(૧) હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો દુઆ સિખલાઈ ઓર રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને સચ્ચિદના અખૂદરયરહ (રદિ.) કો સિખલાઈ : જબ વો બીમાર થે, ફરમાયા : જબ તૂ કિસી બીમારીમેં મુબતલા હો જાયે તો યે દુઆ પઢા કર :

(૧) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી: ૧૧ / ૪૩૬

(૨) (ઝઈફુન) ઈહયાઉલ ઉલૂમુદીન લિલ-ગઝાલી : ૧ / ૫૧૮, અશિહાબુ લિલ-કઝાઈ : ૧૪૭૦

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَدُّ يُحْيِي وَيُمِيتُ
وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ وَسُبْحَانَ رَبِّ الْعِبَادِ وَرَبِّ الْبِلَادِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا
طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا أَجْلًا لِلَّهِ وَكَبِيرِيَّاهُ
وَقُدْرَتِهِ وَعَظَمَتِهِ بِكُلِّ حَالٍ، اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ كَتَبْتَ عَلَىَّ فِيهِ الْمَوْتَ
فَاغْفِرْ لِي وَآخِرَ جَنَّتِي مِنْ ذُنُوبِي وَأَسْكِنْنِي فِيهِ الْمَوْتَ فَاغْفِرْ لِي وَآخِرَ جَنَّتِي
مِنْ ذُنُوبِي وَأَسْكِنْنِي جَنَّةَ عَدْنٍ -

લા ઈલાહ ઈલ્લાહુ વહદુ લા શરીક લહુ લહુલ મુલ્કુ વ
લહુલ હમ્દુ, યુહયી વ યુમીતુ, વહુવ હય્યુન લા યમૂતુ વ
સુબ્હાન રબ્બિલ ઈબાદિ વ રબ્બિલ બિલાદિ વહમ્દુલિલ્લાહિ
કધીરન્ તસ્યિબમ મુબારકન ફીહી અલા કુલ્લિ હાલ, અલ્લાહુ
અકબર કબીરન, ઈજલાલન લિલ્લાહિ વ કિબ્રિયાઈહી વ
કુદરતિહી વ અઝ્મતિહી બિકુલ્લિ હાલ, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ કુન્ત
કતબ્ત અલય્ય ફીહિલ મોત ફગિફર લી વ અખિરજની મિન
ઝનૂબી વ અસ્કિન્ની જન્નત અદ્ન.

તર્જમા : અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, વો યકતા હૈ, ઉસકા કોઈ
શરીક નહીં, ઉસી કી બાદશાહત હૈ ઓર ઉસી કે લાઈક તમામતર
તઅરીફત હૈં, વહી ઝિન્દા કરતા ઓર મોત દેતા હૈ, વો હમેશા ઝિન્દા
રેહનેવાલી ઝાત હૈ, ઉસે કભી મોત નહીં આએગી. વો ઝાત બહૂત પાક હૈ
જો બંદોકા પરવરદિગાર હૈ ઓર બિલાદ કા રબ હૈ. તમામ તઅરીફે
અલ્લાહ તઆલા હી કો સજાવાર હૈં, બહૂત ઝયાદહ, પાકીઝા ઓર બા
બરકત હર હાલમે. અલ્લાહ સબસે બડા હૈં. અલ્લાહ તઆલા કી શાન વ
અઝમત કા ઈકરાર કરતે હૂયે, ઉસકી કિબ્રિયાઈ ઓર કુદરત વ અઝમત

કો માનતે હૂયે હર હાલતમે, અય અલ્લાહ ! અગર તૂને ઈસ બીમારીમે મેરી મૌત લિખી હે તો મુઝે બખ્શ દે, મુઝે ગુનાહોં સે નિકાલ લે ઔર મુઝે જન્નતે અદનમે જગહ અતા ફરમા દે. (૧)

કિસી ભી તકલીફમે મુબાન સે શિકાયત ન કરે

હઝરત ઈમામ મઅરૂફ (રહ.) ફરમાતે હે કે :

"યકીનન અલ્લાહ તઆલા અપને મોમિન બંદે કો બીમારિયો ઔર તકલીફોં સે આઝમાતા હે તો વો અપને સાથીયોં સે શિકવે કરતા હે, તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હે : મેરી ઈઝઝત ઔર મેરે જલાલ કી કસમ ! મેને તુઝે ઈન તકલીફ કે સાથ સિફ ઈસ લિયે આઝમાયા થા, તાકે તુઝે ગુનાહોં સે ધો સફૂં. લિહાઝા તૂ મેરે શિકવે મત કર. (૨)

જો બંદા અલ્લાહ કા શિકવા નહી કરતા ઉસકા ઈન્આમ

હઝરત સય્યિદના અબૂહુરયરહ (રદિ.) સે મરવી હે કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : એહલે દુન્યામેં સે જબ કિસી બંદે કી આઝમાઈશ કી જાતી હે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તરફ દો ફરિશ્તોં કો ભેજતા હે ઔર ફરમાતા હે : મેરે બંદે કે પાસ જાવો, ગર વો અચ્છી બાત કહે ઔર ઈયાદત કરનેવાલોં સે મેરા કોઈ શિકવા ન કરે તો મેં ઉસકો એસે ગોશ્તમેં બદલ દૂંગા જો ઉસકે ગોશ્ત સે બેહતર હોગા ઔર (ઉસકે બદનમેં) એસા ખૂન (જારી કર) દૂંગા જો ઉસકે ખૂન સે બેહતર હોગા, ફિર અગર મેને ઉસકી જાન કબ્જ કર લી તો મેં ઉસકે લિયે

(૧) અત્તરગીબ ફીદ દુઆઈ : ૧૨૨, અલ-ઉમ્દતુ મિનલ ફવાઈદિ વલ-આષારિ રિસાહા : ૧ / ૧૨૩

(૨) (ફીહી મિન લમ અઅરિફૂ) તફરૂદ બિહીલ મુઅલ્લિફ

જન્નત વાજિબ કર દૂંગા ઓર અગર ઉસે (બીમારી કી) ઉસ કૈદ સે આઝાદ કર દિયા જિસમેં વો બંદ થા, તો ઉસકા અમલ જારી રહેગા (યા'ની વો બીમારી કી હાલતમેં અમલ નહીં ભી કર રહા હો તો ઉસકો અમલ કા ષવાબ મિલતા રેહતા હૈ." (૧)

બીમારીમેં તીન દિન કે સબ્રસે સારે ગુનાહ માફ

ગાલિબ અલ-ક્તાન (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

" નબીએ (સલ.) ઝીન્નુખામા (રદિ.) કે પાસ તશરીફ લાવે ઓર વો બીમાર થે, તો આપ (સલ.) ને પૂછા : કિતને દિનો સે બીમાર હો ? ઉન્હોંને કહા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ (સલ.) ! સાત દિન સે. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : (દો કામોમેં સે કિસી એક કો) ઈખ્તિયાર કરો, અગર તુમ ચાહો તો મેં અલ્લાહ સે દુઆ કરતા હૂં વો તુમ્હેં સિહતયાબ કર દેગા ઓર અગર તુમ ચાહો તો તીન દિન તક સબ્ર કરો, ઉસસે તુમ ગુનાહોં સે ઉસ દિન કી તરહ નિકલ જાવોંગે જિસ દિન તુમ્હારી માંને તુમ્હેં જનમ દિયા થા, તો ઉન્હોંને કહા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! મેં સબ્ર હી કરતા હૂં. (૨)

બીમારી કા કિસીસે ચર્ચા ન કરને કા અજર

સઈદ બિન અબ્દુલ જબ્બાર મરફૂઅન રિવાયત કરતે હૈં :

(યા'ની નબી (સલ.)ને ફરમાયા: "જિસ શખ્સને ઉસ રોઝ બુખાર કો છુપાયા (યા'ની કિસી સે તઝકિરહ ન કરે) જિસ દિન ઉસે બુખાર હુવા હો તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે ગુનાહોં સે ઈસ તરહ નિકાલ લેતા હૈ જૈસે વો ઉસ દિન (ગુનાહોં સે પાક સાફ) થા જિસ દિન ઉસકી માંને ઉસે જનમ દિયા થા, અલ્લાહ ઉસકે લિયે જહન્નમ સે બરાઅત લિખ દેતા હે

(૧) (ઝઈફુન) સુનનુલ કુબ્રા લિલ-બયહકી : ૩ / ૩૭૫, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૫૦૦ (૨) (મુરસલુન) તફર્રદ બિહીલ મુઅલ્લિફ

और उसके उयूब की ईसी तरह परदापोशी इरमाता हैं जिस तरह उसने दुन्यामें अल्लाह तआला की आजमाईश को छुपाया था. (१)

ત્રીન દિન તક અપની તકલીફ છુપાયે રખને કા ઈન્આમ

ઈમામ હસન બસરી (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"જો શખ્સ કિસી આઝમાઈશમેં મુખ્તલા કિયા જાતા હૈ ઔર વો ત્રીન દિન તક ઉસે છુપાયે રખતા હૈ. (યા'ની) કિસી સે શિકવા — શિકાયત નહીં કરતા, તો અલ્લાહ તઆલા ઈસ વજહ સે ઉસે ઈન્આમમેં અપની રહમત સે નવાઝતા હૈ." (૨)

બીમારી કી હાલતમેં આબિરત કા ખ્યાલ

હઝરત ષાબિત (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"હમ સચ્ચિદના રબીઅહ બિન હારિષ (રદિ.) કી ઈયાદત કે લિયે હાઝિર હૂયે જબકે ઉનકી તબીઅત બહૂત ગિરાં હો ચુકી થી, તો ઉન્હોંને ફરમાયા : યકીનન જો શખ્સ મેરે જૈસી ઈસ હાલતમેં હોતા હૈ ઉસકે દિલમેં આબિરત કા ખ્યાલ ભર જાતા હૈ ઔર ઉસકી નઝરમેં દુનિયા મખ્ખી સે ભી છોટી હો જાતી હૈ. (૩)

ખુલાસા: બીમાર કો ચાહિયે કે વો બીમારી કે દિનોંમેં અપને દિમાગ કો દુન્યવી ઝંજટ સે આઝાદ કર કે ફક્ત આબિરત કી તરફ મુતવજ્જેહ કર લે ઔર ઈન દિનોં કો ગનીમત સમઝતે હૂયે ફરાઈઝ વ નવાફિલ કી અદાયગી યા સદકા વ ખૈરાત કે ઝરીયે યા જિસ તરહ ભી મુશ્કિન હો

(૧) (ઝઈફુન) શર્હુ મુશ્કિલુલ આષાર લિત્તહાવી : ૩ / ૪૮

(૨) શુઅબુલ ઈમાન લિલ—બયહકી : ૧૨ / ૩૭૮

(૩) (રિજાલુહૂ ષિકાતુન) તફર્રદ બિહીલ મુઅલિફ

રજાએ ઈલાહી કો હાસિલ કરને કો ચકીની બનાના ચાહિયે, ઓર અપની આબિરત કો સંવારને કે આ'માલ કા ઝયાદા સે ઝયાદા એહતિમામ કરના ચાહિયે.

તંદુરસ્તી કે બાદ નેક અમલ કે ઝરીયે શુક્ર અદા કરના

હઝરત સય્યિદના ખવાત બિન જુબૈર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

એક દફા મૈં બીમાર હો ગયા તો (તંદુરસ્ત હોને કે બાદ જબ) મૈં રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કી ખિદમતમૈં હાઝિર હુવા તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : અય ખવાત ! તુમ્હારા બદન તંદુરસ્ત હો ગયા હૈ, મૈંને અર્જ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! આપકા બદન મુબારક ભી તંદુરસ્ત હૈ, ફિર આપ (સલ.) ને ફરમાયા : જો તુમને અલ્લાહ તઆલા સે વઅદા કિયા થા ઉસકો પૂરા કરો. મૈંને ગુઝારિશ કી, અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! મૈંને તો અલ્લાહ તઆલા સે કોઈ વઅદા નહીં કિયા થા. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : હર મરીઝ બીમાર હો કર અપને આપ સે કોઈ અચ્છાઈ કી બાત કરતા હૈ. (યા'ની દિલમૈં કિસી નેક કામ કા ઈરાદા કરતા હૈ.) લિહાઝા તુમ ભી અલ્લાહ તઆલા સે વો વઅદા પૂરા કરો જો ઉસસે કિયા થા." (૧)

(૧) (ઝઈફુન) અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૩ / ૪૬૭, અલ-કામિલુ લિઈબ્ને અદી : ૬ / ૧૪૬

બા'ઝ અમ્રાઝ કે ઇલાજ

**તમામ તકલીફ કે લિયે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કા
તાલીમ ફરમાયા હુવા દમ**

હઝરત સય્યિદના ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

" રસૂલુલ્લાહ (સલ.) હમૈં તમામ તકલીફ સે (ઈફકાકે) કે લિયે યે
(દમ) સિખાયા કરતે થે :

بِسْمِ اللَّهِ الْكَبِيرِ أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ مِنْ كُلِّ عِرْقٍ نَعَّارٍ وَمِنْ حَرِّ النَّارِ

બિસ્મિલ્લાહિલ કબીરિ અઉઝૂબિલ્લાહિલ્ અઝીમિ મિન કુલ્લિ ઈરકિન
નઅર્આરિવ વ મિન હરિન્નનારિ

અલ્લાહ કે નામ સે જો બહૂત બડા હે, મૈં ઈસ ખૂન બહાનેવાલી
રગ સે ઔર જહન્નમ કી આગ સે અઝમતવાલે અલ્લાહ કી પનાહમૈં
આતા હું. (૧)

જિલ્લઈલ (અલૈ.) કા તા'લીમ ક્રિયા હુવા દમ

હઝરત ઉબાદહ બિન સામિત (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મૈં નબી (સલ.) કી ખિદમતમૈં હાઝિર હુવા તો આપ તકલીફમૈં
મુખ્તલા થે. ઉસ તકલીફ કી શિદત ઈતની ઝયાદા થી કે બસ અલ્લાહ કી

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧ / ૩૦૦, સુનને તિરમિઝી : ૨૦૭૫, સુનને ઈબ્ને
માજહ : ૩૫૨૬, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૧૧ / ૨૨૪, અલ-મુસ્તદરક
લિલ-હાકિમ : ૪ / ૪૫૮, મુસ્નદે અબ્દ બિન હુમૈદ : ૫૮૪

કો હાલ માલૂમ થા. ફિર મેં શામ કે વકત આપ (સલ.) કી ખિદમતમે હાઝિર હુવા તો અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! મેં જબ સુબહ આપ કે પાસ આયા થા તો આપ બહૂત સખ્ત તકલીફમેં મુબ્તલા થે, જિસકા હાલ અલ્લાહ હી જાનતા થા. લેકિન અબ શામ કો હાઝિર હુવા હું તો અલ્લાહ તઆલાને આપકો સિહતયાબ કર દિયા હે, તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને મુઝે એક દમ કિયા હે. અય ઉબાદહ ! કયા મેં વો દમ તુમહે ભી ન સિખલા દૂં ? મેંને અર્ઝ કિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ(સલ.)! કયું નહી, તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : (વો દમ યે હૈ)

بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ وَلِلَّهِ يَشْفِيكَ مِنْ حَسَدٍ كُلِّ حَاسِدٍ وَعَيْنِ اللَّهِ
يَشْفِيكَ

બિસ્મિલ્લાહિ અર્કીક વલ્લાહુ યશફીક મિન હસદિ કુલ્લિ

હાસિદિન વ અયનિલ્લાહુ યશફીક

તર્જમા : અલ્લાહ કે નામ કે સાથ મેં તુઝે દમ કરતા હું, અલ્લાહ તુઝે હર હસદ કરનેવાલે કે હસદ સે ઔર હર બુરી નઝર સે શિફા અતા ફરમાએ, અલ્લાહ તઆલા હી તુઝે શિફા દેગા."

બુખાર કો પાની કે સાથ ઠંડા કર લિયા કરો

સય્યિદહ આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે : રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "યકીનન બુખાર જહન્નમ કી ભાપ કે અષર સે હોતા હૈં, લિહાઝા તુમ ઉસે પાનીસે ઠંડા કર લિયા કરો. (ર)

સય્યિદના ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "યકીનન બુખાર જહન્નમ કી ભાપ કે અષર સે

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૩૨૩, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૩૫૨૭, સુનનુલ કુબ્રા લિન્નસાઈ : ૮૪૨, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન

(૨) સહીહ બુખારી : ૩૨૬૩, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૨૧૦

હોતા હૈં, લિહાઝા તુમ ઉસે પાનીસે ઠંડા કર લિયા કરો. (૧)

સય્યિદના ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો બુખાર કા તઝકિરહ કરતે હૂયે ફરમાતે હૂયે સુના : "જબ તુમ કુછ બુખાર મહસૂસ કરો તો ઉસે પાની કે સાથ ઠંડા કર લિયા કરો, કયૂંકે યે જહન્નમ કી તપિશમૈં સે હી કુછ હોતા હૈં." (૨)

હઝરત ફાતિમા બિન્તે મુન્ઝિર બયાન કરતી હૈં કે :

"જબ કિસી ઔરત કો બુખાર હો જાતા તો સય્યિદહ અસ્મા બિન્તે અબી બક્ર (રદિ.) પાની મંગવા કર ઉસકે ગરેબાનમૈં ડાલતી ઔર ફરમાતી : યકીનન રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને હમૈં હુકમ ફરમાયા કે હમ ઉસે પાની કે સાથ ઠંડા કરૈં." (૩)

સય્યિદના રાફેઅ બિન ખદીજ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના : " બુખાર જહન્નમ કી ભાપ કે અષર સે હોતા હૈ, લિહાઝા ઉસે પાની કે સાથ ઠંડા કર દિયા કરો." (૪)

સય્યિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "બુખાર જહન્નમ કે ભાપ કે અષર સે હોતા હૈ, લિહાઝા ઉસે પાની સાથે બુઝા દિયા કરો. (૫)

સય્યિદના અબૂ જમરહ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

સય્યિદના ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને મુઝે (હાઝિર હોને કા) મુરાસલા લિખા, તો મૈં કુછ દિન ઉનકી ખિદમતમૈં હાઝિર ન હો સકતા, તો ઉન્હોંને પૂછા : તુમ્હે કિસ કામને રોક લિયા થા ? મૈંને અર્ઝ કિયા : બુખાર હો ગયા થા, તો ઉન્હોંને કહા : રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કા ફરમાન હૈ કે બુખાર જહન્નમ કી ભાપ કે અષર સે હોતા હૈ, લિહાઝા ઉસે આબે ઝમઝમ કે સાથ ઠંડા કર લિયા કરો. (૬)

(૧) સહીહ મુસ્લિમ : ૨૨૦૮

(૨) સહીહ મુસ્લિમ : ૧૭૩૨

(૩) સહીહ બુખારી : ૫૭૨૪ (૪) સહીહ બુખારી : ૩૨૬૨, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૨૧૨

(૫) (હસનુન) સહીહ બુખારી : ૫૩૮૧,

(૬) સહીહ બુખારી : ૩૨૬૧

સચ્ચિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : બુખાર જહન્નમ કી એક ઘોન્કી હૈ, ઉસે ઠંડે પાની કે ઝરીયે ખૂદ સે દૂર કર દિયા કરો. (૧)

સચ્ચિદહ આઈશહ (રદિ.) સે મરવી હૈ કે : રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : યકીનન બુખાર જહન્નમ કી ભાપ કે અધર સે હોતા હૈ, લિહાઝા તુમ ઉસે પાની કે સાથ બુઝા દિયા કરો. (૨)

સપ્ત સે સપ્ત બુખાર સે શિફાયાબી કા નુસ્ખા

સચ્ચિદના ષવબાન (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે નબી (સલ.) ને ફરમાયા : જબ તુમમેં સે કિસી કો બુખાર આ જાયે..... ઔર યકીનન બુખાર (જહન્નમ કી) આગ કા એક ટુકડા હૈ.... તો ઉસે ચાહિયે કે વો ઉસે પાની કે સાથ ખત્મ કર દે. વો બેહતી હૂઈ નહર પર જાયે, ઔર જિસ પાની કા બહાવ હો ઉસ તરફ મુંહ કર લે ઔર યે કલિમાત પઢે :

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ اشْفِ عُنْداكَ وَصَدِّقْ رَسُولُكَ

બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુમ્મશિફ અબ્દક વ સદ્દિક્ રસૂલક

તર્જમા : અલ્લાહ કે નામ કે સાથ, અય અલ્લાહ ! અપને બંદે કો શિફા અતા ફરમા ઔર અપને રસૂલ (સલ.) (કી બાત) કો સચ કર દિખા. (૩)

દિલ કી તાકત ઔર બીમારી કે ખાતમે કા ઈલાજ ગિઝા કે સાથ

સચ્ચિદહ આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈ કે :

(૧) સુનને ઈબ્ને માજહ : ૩૪૭૫ (૨) સહીહ બુખારી : ૩૨૬૩, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૨૧૦ (૩) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૮૧ , સુનને તિરમિઝી : ૨૦૮૪, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૨ / ૧૦૨

"રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કે ઘરવાલોંમેં સે જબ કિસી કો બુખાર હો જાતા તો આપ (સલ.) "હસાઅ" તૈયાર કરને કા હુકમ દેતે. જબ વો તૈયાર હો જાતા તો આપ (સલ.) ઉન્હે હુકમ ફરમાતે કે ઉસમેં સે કુછ મલ લો, ઔર ફરમાતે : ઉસસે ગમઝદહ ઈન્સાન કે દિલ કો સહારા મિલતા હૈ ઔર બીમાર કે દિલ સે રંજ કો ઈસ તરહ દૂર કર દેતા હૈ જિસ તરહ તુમમેં સે કોઈ ઔરત પાની કે સાથ અપને ચેહરે સે મેલ કુચેલ કો દૂર કરતી હૈ (૧)

ખુલાસા : "હસાઅ" અરબ કા એક ખાના હોતા થા, જો આટે, પાની ઔર રોગન સે તૈયાર કિયા જાતા થા, ઉસમેં કભી શીરીની મિલાઈ જાતી થી ઔર કભી ઉસમેં શહદ ડાલ લિયા જાતા થા. હમારે હાં ઉસે " હરીરહ" કહા જાતા હૈ.

ઈસ દુઆ કી બરકત સે બુખાર ઉતર ગયા

હઝરત અબૂ ગરસાન ઉબાદહ (રદિ.) ફરમાતે હૈ કે મુઝે નેશાપુરમેં બુખાર હો ગયા ઔર મુઝે રાત — દિન બુખાર હી રેહને લગા તો મેંને યે દુઆ પઢી :

اللَّهُمَّ كُلِّمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ نِعْمَةً قَلَّ عِنْدَهَا شُكْرِيَّ وَكُلِّمَا ابْتَلَيْتَنِي بِبَلِيَّةٍ قَلَّ عِنْدَهَا صَبْرِيَّ، فَيَا مَنْ قَلَّ شُكْرِيَّ عِنْدَ نِعْمَتِهِ فَلَمْ يَخْذُلْنِي، وَيَا مَنْ قَلَّ عِنْدَ بَلَايِهِ صَبْرِيَّ فَلَمْ يُعَاقِبْنِي، وَيَا مَنْ رَأَى عَلَى الْبِعَاصِي فَلَمْ يَفْضَحْنِي الْكُشْفُ ضَرِيَّ

અલ્લાહુમ્મ કુલ્લમા અન્અમ્ત અલય્ય નિઅમતન કલ્લ ઈન્દના

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૩૨, સુનને તિરમિઝી : ૨૦૩૯, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૩૪૪૫, સુનનુલ કુબ્રા લિન્નસાઈ : ૭૫૭૩, અલ—મુસ્તદરક લિલ—હાકિમ : ૪ / ૧૩૧

શુકી વ ફુલ્લમા ઈબ્તલાયતની બિ-બલિય્યતિન કલ્લ ઈન્દહા સબ્હી, ફયા મન્ કલ્લ શુકી ઈન્દ નિઅમતિહી ફલમ્ યખ્મુલ્ની, વ યા મન્ કલ્લ ઈન્દ બલાઈહી સબ્હી ફલમ્ યુઆકિબ્ની, વ યા મન્ રઆની અલય્યલ્ મઆસી ફલમ્ યફ્ઝહની અફ્શિફ ઝર્રી.

તર્જમા : અય અલ્લાહ ! જબ ભી તૂને મુઝે કોઈ નેઅમત અતા ફરમાઈ, તો મેંને ઉસ નેઅમત કે મિલને પર બહૂત કમ હી શુક અદા કિયા ઔર જબ ભી તૂને મુઝે કોઈ આઝમાઈશમે મુબ્તલા કિયા, તો મેંને ઈસ આઝમાઈશ કે આને પર કમ હી સબ્ર કા મુઝાહરા કિયા. અય વો ઝાત કે જિસ કી નેઅમત લેને પર બહૂત કમ શુક અદા કિયા જાયે તો ફિર ભી વો મુઝે રુસ્વા ન કરે ! અય વો ઝાત કે જિસ કી આઝમાઈશ આને પર બહૂત કમ સબ્ર કિયા જાયે તો ફિર ભી વો મુઝ પર ઈતાબ ન ફરમાએ ! ઔર અય વો ઝાત કે જો મુઝે નાફરમાનિયાં કરતા દેખ કર ભી રુસ્વા ન કરે ! મેરી તકલીફ કો ખત્મ કર દે. ઈસ દુઆ કી બરકત સે મેરા બુખાર ઉતર ગયા. (૧)

બદન કે કિસી ભી હિસ્સેમે તકલીફ કા દમ

મુહમ્મદ બિન સાલિમ બયાન કરતે હૈં કે મુઝ સે ષાબિત (રહ.) ને કહા : " અય મુહમ્મદ ! જબ તુઝે તકલીફ હો તો અપના હાથ ઉસ જગહ પર રખો જહાં તકલીફ હો રહી હો, ફિર યે દુઆ પઢો :

بِسْمِ اللَّهِ أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ مِنْ وَجَعٍ هَذَا
 બિસ્મિલ્લાહિ અઉઝુ બિઈઝતિલ્લાહિ વ કુદરતિહી મિન શર્િ મા
 અજિદુ મિન્ વજઈ હાઝા

તર્જમા : અલ્લાહ કે નામ કે સાથ, મેં ઉસ શર સે જો મેં અપની ઈસ તકલીફ સે મહસૂસ કર રહા હૂં અલ્લાહ કી ઈઝતત કી પનાહમે આતા હૂં.

ਫਿਰ ਅਪਨਾ ਢਾਥ ਉਠਾ ਲੋ ਔਰ ਦੋ ਭਾਰਭੁ ਤਾਕ ਅਦਦ (ਅੇਕੀ ਸੰਘਾ) ਮੇਂ ਐਸਾ ਕਰੋ. ਸਥਿਧਨਾ ਅਨਸ ਬਿਨ ਮਾਲਿਕ (ਰਹਿ.) ਭਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇ ਧੇ ਦਮ ਰਸੂਲੁਲਾਹ (ਸਲ.) ਨੇ ਭਤਲਾਯਾ ਥਾ." (੧)

ਭਯੋ ਕੋ ਕਿਨ ਅਵਲਾਹੁ ਕੇ ਸਾਥ ਪਨਾਹੁ ਦੇਨੀ ਯਾਹਿਏ

ਸਥਿਧਨਾ ਈਭਨੇ ਅਭਾਸ (ਰਹਿ.) ਭਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇ :

ਰਸੂਲੁਲਾਹ (ਸਲ.) ਸਥਿਧਨਾ ਭਸਨ ਵ ਭੁਸੈਨ (ਰਹਿ.) ਕੋ (ਅਵਲਾਹੁ ਤਆਲਾ ਕੀ) ਪਨਾਹੁਮੇਂ ਦਿਯਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਔਰ ਫ਼ਰਮਾਏ : ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਭਾਭਾ ਭਯਰਤ ਈਭਾਈਮ (ਅਲੈ.) (ਅਪਨੇ ਸਾਭਭਾਭਗਾਨ) ਭਯਰਤ ਈਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਔਰ ਭਯਰਤ ਈਸ਼ਾਕ (ਅਲੈ.) ਕੋ ਈਨ ਕਲਿਮਾਤ ਕੇ ਸਾਥ ਪਨਾਹੁ ਦਿਯਾ ਕਰਤੇ ਥੇ.

أَعِيذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ غِيْنٍ لَآمَةٍ

ਓਫ਼ਿਯੁਕੁਮਾ ਭਿਕਲਿਮਾਤਿਲਾਹਿ ਤਾਮਮਾਤਿ ਮਿਨ ਕੁਲਿਲਿ ਸਥਤਾਨਿਨ
ਵ ਹਾਮਮਤਿਨ ਵ ਮਿਨ ਕੁਲਿਲਿ ਅਥਨਿਨ ਲਾਮਮਤਿਨ

ਤਰ੍ਹਮਾ : "ਮੇਂ ਤੁਮ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਅਵਲਾਹੁ ਕੇ ਕਾਮਿਲ ਕਲਿਮਾਤ ਕੀ ਪਨਾਹੁਮੇਂ ਦੇਤਾ ਭੂੰ ਕੇ ਭਰ ਸਥਤਾਨ, ਭਰ ਮੂਜੀ (ਤਕਲੀਫ਼ ਦੇਨੇਵਾਲੀ) ਘੀਯ ਔਰ ਭਰ ਭਦਨਯਰ ਕੇ ਸਰ ਸੇ ਮਭਫ਼ੂਲ ਰਭੋ. (੨)

ਭਯਰਤ ਅ.ਰਭਮਾਨ ਬਿਨ ਔਫ਼ (ਰਹਿ.) ਭਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੇ :

ਰਸੂਲੁਲਾਹ (ਸਲ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਯਾ : "ਕਯਾ ਮੇਂ ਤੁਮ੍ਹੇਂ ਪਨਾਹੁ ਕੀ ਐਕੁ ਫ਼ੁਆ ਨ ਸਿਭਾਵੂੰ ? ਮੇਰੇ ਵਾਲਿਦ ਭਯਰਤ ਈਭਾਈਮ (ਅਲੈ.) ਅਪਨੇ ਸਾਭਭਾਭੋਂ ਈਸ਼ਾਕ ਔਰ ਈਸਮਾਈਲ (ਅਲੈ.) ਕੋ ਉਨ੍ਹੀ ਕੇ ਸਾਥ ਪਨਾਹੁ ਦਿਯਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਔਰ ਮੇਂ ਭੀ ਭਸਨ ਵ ਭੁਸੈਨ (ਰਹਿ.) ਕੋ ਉਨ੍ਹੀ ਕੇ ਸਾਥ ਭੀ (ਅਵਲਾਹੁ ਕੀ) ਪਨਾਹੁਮੇਂ ਦੇਤਾ ਭੂੰ. ਮੇਂਨੇ ਅਰ੍ਹ ਕ੍ਰਿਯਾ : ਕਯੂੰ ਨਈਂ ! ਤੋ ਆਪ

(੧) (ਭਸਨੁਨ) ਸੁਨਨੇ ਤਿਰਮਿਜੀ : ੩੫੮੮, ਅਲ—ਮੁਸਤਫ਼ਰਕ ਲਿਲ ਛਾਕਿਮ : ੪ / ੨੪੪

(੨) (ਭਸਨੁਨ) ਸੁਨਨੇ ਅਭੀ ਫਾਵੂਦ : ੪੭੩੭, ਸੁਨਨੇ ਤਿਰਮਿਜੀ : ੨੦੬੦, ਸੁਨਨੇ ਈਭਨੇ ਮਾਯਭ : ੩੫੨੫, ਮੁਸਨਫ਼ੇ ਅਭਮਫ਼ : ੪ / ੨੦, ਮੁਸਨਫ਼ੇ ਲਿਈਭਨੇ ਅਭੀ ਸਥਭਭ : ੮/੪੮

(સલ.) ને ફરમાયા : યે દુઆ પઢા કરો :

حَسْبِيَ اللَّهُ وَكَفَى، سَمِعَ اللَّهُ دَعَائِي أَلَسْتُ بِرَأْمٍ رَمِي

હરિબયલ્લાહુ વ કફા સમિઅલ્લાહુ દાઈયન લિમન્ દઆ

લિઅમ્મિ મા વરાઅ અમ્મિલ્લાહિ લિરામિન રમા.

તર્જમા : મુઝે અલ્લાહ કી કાફી હૈ ઓર વહી કિફાયત કરેગા, અલ્લાહ તઆલાને ઉસ શખ્સ કી દુઆ કો સુન લિયા જિસને ઉસે કિસી ઝરૂરત કે લિયે પુકારા, અલ્લાહ તઆલા કે સિવા કોઈ મુશ્કિલાત હલ નહીં કર સકતા." (૧)

અલ્લાહ કી પનાહમેં આને કે બેહતરીન કલિમાત

હઝરત સય્યિદના ઉસ્માન બિન અફફાન (રદિ.૧ બયાન કરતે હૈં :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) મેરે પાસ તશરીફ લાયે જબ મેં બીમાર થા ઓર આપ (સલ.) ને ફરમાયા :

أَعِيذُكَ بِاللَّهِ الْوَاحِدِ الصَّادِقِ الَّذِي لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا

أَحَدٌ مِنْ شَرِّ مَا تَجِدُ

ઉઈઝુક બિલ્લાહિલ અહદિસ્સમદિલ્લાહી લમ્ યલિદ વલ્ યૂલદ્

વ લમ્ યકુલ્ લહ્ કુકુપન અહદુન મિન્ શરિ મા તજિદુ

તર્જમા : મેં તુઝે ઈસ ચીઝ કે શર સે, જો તૂ મહસૂસ કર રહા હૈ, ઉસ અલ્લાહ કી પનાહમેં દેતા હૂં, જો યકતા વ બે નિયાઝ હૈ, ન ઉસને કિસી કો જનમ દિયા હૈ ઓર ન હી ઉસે જનમ દિયા ગયા હૈ, ઓર ન હી ઉસકા કોઈ કારસાઝ હૈ."

આપ (સલ.) ને સાત મરતબા યે કલિમાત કહે, ફિર જબ આપને ઉઠને કા ઈરાદહ કિયા તો ફરમાયા : અય ઉખ્માન ! ઈન કલિમાત કે સાથ

(૧) અત્તમ્હીદુ લિઈબ્ને અબ્દુલ બર : ૨૪ / ૪૪૨

પનાહ માંગા કરો, કયૂંકે મેંને ઉસસે બેહતર કલિમાત કે સાથ પનાહ નહી માંગી." (૧)

યે કલિમાત હર બીમાર કી દવા હૈ

સચ્ચિદના ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

નબી (સલ.) ને ફરમાયા : યે કલિમાત હર બીમારી કી દવા હૈ :

أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ وَأَسْأَلُهُ كُلَّهَا عَامَّةً مِنْ شَرِّ السَّامَةِ
وَالْهَامَةِ وَشَرِّ الْعَيْنِ اللَّامَةِ، وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ وَمِنْ شَرِّ أَبِي
قَتَرَةٍ وَمَا وَكَدَ

અઉઝૂ બિકલિમાતિલ્લાહિ તામ્મતિ વ અસ્માઈહિ કુલ્લિહા
આમ્મતિન મિન શરિસ્સામ્મતિ વલ હામ્મતિ વ શર્લ અય્નિલ
લામ્મતિ, વ મિન્ શરિ હાસિદિન ઈઝા હસદ, વ મિન શરિ
અબી કતરત વ મા વલદ

તર્જમા : મેં અલ્લાહ તઆલા કે કામિલ કલિમાત ઔર ઉસકે તમામ
આમ અસ્મા કે સાથ હર ઝહર, મૂઝી ચીઝ ઔર નઝરે બદ કે શર સે,
હર હાસિદ કે શર સે જો હસન કરતા હૈ ઔર ઈફલાસ વ તંગદસ્તી કે
શર સે પનાહ માંગતા હૂં. "

તેંતીસ ફરિશ્તે અપને પરવરદિગાર કે પાસ આયે ઔર કહા :
હમારી ઝમીન મેં બીમારિયાં ફૂટ પડી હૈં, તો રબ્બે તઆલાને ફરમાયા :
અપની ઝમીન કી મિટ્ટી પકડો ઔર ઉસે અપની તકલીફ કી જગહ પર
લગા લો, યે મુહમ્મદ (સલ.) કા દમ હૈ. જો શખ્સ ઉસકો માલ કમાને કા

(૧) (ઝઈફુન) અમલુલ યવ્મિ વલ્લયૂલતિન લિઈબ્નિ સુન્ની : ૫૫૩, અદ્દઅવાતુલ
કબીર લિલ-બયહકી : ૫૨૫, તારીખે બગદાદ લિલ-બતીબ : ૧૩/ ૨૮૬,
અલ-કામિલ લિઈબ્ને અદી : ૨ / ૩૮૨

ઝરીઅહ બના લે યા કિસી કો બતાને સે ગુરેઝ કરે તો વો કભી ફલાહ નહીં પાએગા." (૧)

ફોડે ઓર ફુન્સીયો કા ઇલાજ

સચ્ચિદહ અસ્મા બિન્તે અબીબક (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

'મેરે ગરદનમે ફોડે ફુન્સીયાં નિકલ આએ, મેંને ઉસકા તઝકિરા સચ્ચિદહ આઈશા (રદિ.) સે કિયા ઓર કહા : મેરે લિયે નબી (સલ.) સે (ઉસકા કોઈ ઇલાજ) દરયાફત ફરમાઈયે : યુનાન્યે ઉન્હોંને આપ (સલ.) સે પૂછા તો આપને ફરમાયા : અપના હાથ ઉસ પર રખો ઓર તીન મરતબા યે દુઆ પઢો :

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ أَذْهَبْ عَنِّي شَرَّ مَا أَجِدُ وَفُحْشَةَ بَدْعُوَّةِ نَبِيِّكَ الطَّيِّبِ
الْبُبَارِكِ الْبَكِيْنِ عِنْدَكَ بِسْمِ اللَّهِ

બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુમ્મ અઝ્હિબ્ અન્ની શર્ મા અજિદુ વ ફુહ્શહૂ બિ-દઅવતિ નબિચ્ચિકત્તચ્ચિબિલ મુબારકિલ મકીનિ
ઇન્દક બિસ્મિલ્લાહિ

"અલ્લાહ કે નામ કે સાથ, અય અલ્લાહ ! જો મેં તકલીફ મહસૂસ કર રહા હૂં, ઉસકો ઓર ઉસકી ગલાઝત કો મુઝ સે દૂર લે જા, અપને નબી કી પાકીઝા ઓર બા-બરકત દુઆ કે સાથ, જો તેરે હાં રુખેવાલા હે, અલ્લાહ કે નામ કે સાથ."

યુનાન્યે મેંને એસા હી કિયા તો ઉનકી સોઝિશ ઉતર ગઈ. અબૂલ ફઝલ (રહ.) ફરમાતે હે : મેંને જિસ કિસી ભી એસે મરીઝ પર યે દુઆ પઢી જિસ કી મૌત કા વકત ન આયા હો, તો અલ્લાહ કે હુકમ સે વો

(૧) (ઝઈફુન) અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની : ૬૦૯૨, મુસ્નદે અબી યઅલા
અલ-મુસલ્લી : ૨૪૧૬, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયષમી : ૫ / ૧૧૦

સિહતયાબ હો ગયા (૧)

નબી(સલ.) કી એક ઝવજએ મુતહહરા બયાન કરતી હૈં કે :

નબી (સલ.) મેરે પાસ તશરીફ લાયે ઓર આપકી દો ઊંગલિયોં કે દરમિયાન ફુન્સી નિકલી હૂઈ થી. આપ (સલ.) ને પૂછા : કયા ઝરીરહ હૈં ? તો મેંને કહા નહીં, તો આપ(સલ.) ને ઉસે ઊંગલી પર રખા ઓર ફરમાયા :

اللَّهُمَّ مَكْبَرُ الصَّغِيرِ وَمُطْفِئُ الْكَبِيرِ أَطْفِئْهَا عَنِّي

અલ્લાહુમ્મ મુકબ્બિર સસગીરિ વ મુત્ફિઅલ કબીરિ અત્ફઅહા અન્ની

"અય અલ્લાહ ! છોટે કો બળા કરનેવાલે ઓર બળે કો ખત્મ કરનેવાલે ! મેરી ઈસ ફુન્સી કો ખત્મ કર દે." તો વો ફુન્સી ખત્મ હો ગઈ.(૨)

ખુલાસા : ઝરીરહ એક સુફૂફ હોતા હૈ, જો જખ્મ પર લગાયા જાતા હૈ.

દાઢ કી તકલીફ કા દમ

રબીઅહ બિન કુલષુમ બયાન કરતે હૈં કે :

હમ ઈમામ હસન (રદિ.) કે પાસ હાઝિર હૂયે, ઉન્હૈં દાઢ કી તકલીફ થી ઓર વો ફરમા રહે થે " રબ્બિ ઈન્ની મસ્સનિયદ્ દુર્દુ વ અન્ત અરહમુર્આહિમીન" મુઝે તકલીફ આ પહૂંચી હે ઓર તૂ હી સબસે રહમ કરનેવાલા હૈ." (૩)

મુઅવ્વઝાત કા દમ

હઝરત સય્યિદહ આઈશહ (રદિ.) કે બયાન કરતી હૈં કે :

આપ (સલ.) જબ બીમાર હોતે થે તો મુઅવ્વઝાત પઢ કર ખૂદ પર ફૂંક માર લેતે થે." (૪)

(૧) અદ્દુઆ લિત્તબરાની : ૧૧૩૫, તારીખે દમિશક લિઈબ્ને અસાકિર: ૫૦/ ૭૨

(૨) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૩૮૦, સુનનુલ કુબ્રા લિન્નસાઈ : ૧૦૮૭૦,

મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૪ / ૨૩૦, મજમઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૫ / ૮૫

(૩) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૩૮૩

(૪) સહીહ બુખારી : ૪૪૩૮, સહીહ મુસ્લિમ : ૨૧૮૨

ખુલાસા : મુઅવ્વઝાત સે મુરાદ કુઆને કરીમ કી આખરી તીન સૂરતે (સૂરએ ઈબ્લાસ, સૂરએ ફલક ઓર સૂરએ નાસ) હૈં. સૂરએ ઈબ્લાસમેં અગરયે પનાહ વગૈરહ કે અલ્ફાઝ કી સરાહત નહીં હૈ. લેકિન અલ્લાહ તઆલા કી સિફાત પર મુશ્તમિલ હોને કી વજહ સે ઉસે ભી મઅવ્વઝ કા દરજા હાસિલ હૈ.

કામિલ શિફાયાબી કા દમ

હઝરત સય્યિદહ આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

"મેં નબી (સલ.) કો (અલ્લાહ કી) પનાહમેં દિયા કરતી થી. જબ આપ કો વો મર્ઝ લાહિક હુવા જિસમેં આપ રહલત ફરમા ગયે થે, તો મેં (આપ (સલ.) કે પાસ) ગઈ ઓર ઈસી તરહ કરને ગલી જેસે કિયા કરતી થી, તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : મુઝસે અપના હાથ ઉઠા લો. કયૂંકે યે દુઆ મુઝે એક ખાસ મુદત તક હી ફાયદા દે સકતી થી.

أَذْهَبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ بِيَدِكَ الشِّفَاءُ لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ أَشْفِ شِفَاءً
(لَا يُغَادِرُ سَقْبًا) (૧)

અઝહિબિન્નાસ રબ્બન્નાસિ બયદિકશિફાઉ લા શાફિય ઈલ્લા

અન્તશિફ શિફાઅન લા યુગાદિરુ સકમન્

તર્જમા : અય લોગોં કે પરવરદિગાર ! તકલીફ કો ખત્મ કર દે, તેરે હી હાથમેં શિફા હૈ, તેરે અલાવહ કોઈ શિફા દેનેવાલા નહીં, એસી શિફા અતા ફરમા કે જો બીમારી કા નામો નિશાન તક ન છોડે."

ખુલાસા : આપ (સલ.) કે ઈસ ફરમાન કે " યે દુઆ મુઝે એક ખાસ મુદત તક હી ફાયદા દે સકતી થી" કા મતલબ યે હૈ કે આપ (સલ.) કો માલૂમ હો ગયા થા કે અબ આપકી વફાત કા વકત કરીબ આ યુકા હૈ, ઈસ લિયે ફરમાયા કે અબ યે દુઆ ભી મુઝે ફાયદા નહીં દેગી. વરના યે

દુઆ આપ કી નઝરમેં કામિલ શિફાયાબી કા દમ થી.

હઝરત સય્યિદના અલી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

નબી (સલ.) જબ કિસી મરીઝ કે પાસ તશરીફ લાતે તો ઉસે ઉન્હી (ઉપર દર્જ) જેસે કલિમાત કે સાથ હી (અલ્લાહ કી) પનાહમેં દેતે થે. (૧)

જલે હૂયે કા દમ

સય્યિદના મુહંમદ બિના હાતિબ (રદિ.) બયાન કરતે હે કે :

મેરી પીઠ જલ ગઈ તો મેરે વાલિદહ મુઝે નબી (સલ.) કે પાસ લે ગઈ, આપ (સલ.) યે કલિમાત પઢ કર દમ કર કે ફૂંક મારને લગે :

أَذْهَبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ، وَاشْفِ وَأَنْتَ خَيْرُ شَافٍ

અઝહિબિલ બઅૂસ રબ્બન્નાસિ, વશફિ વ અન્ત ખયરુ શાફિન
અય લોગો કે પરવરદિગાર ! તકલીફ કો ખત્મ કર દે ઔર શિફા
અતા ફરમા દે. શિફાદેનેવાલી તૂ હી બેહતરીન ઝાત હે."

શોઅબા (રહ.) કેહતે હૈં : મુઝે શક હૈં કે રાવીને યે અલ્ફાઝ ભી
બયાન કિયે થે :

—શિફાઅન લા યુગાદિરુ સકમન شِفَاءٌ لَا يُعَادِرُ سَقَمًا

ઐસી શિફા અતા ફરમા કે જો બીમારી કા નામો નિશાન તક ન
છોડે. (૨)

અલ્લાહ ઉસકી બીમારીમેં કમી ફરમા દેતા હૈ

હઝરત સય્યિદના અલી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે હઝરત
રસૂલુલ્લાહ(સલ.) ને ઉનકી ઈયાદત કી તો ફરમાયા: "જિસ મરીઝ કી
મૌત કા વકત ન આયા હો, વો ઈન કલિમાત કે સાથ (અલ્લાહકી) પનાહ
માંગે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસસે ઈફાકા ફરમા દેતા હૈ.

(૧) (ઈસ્નાદુહૂ લયૂસ બિકવી) મુસ્નદે બઝઝાર: ૩ / ૮૦, મુસ્નદે અબ્દ બિન હુમૈદ: ૬૬)

(૨) (હસનુન) મસ્નદે અહમદ: ૩ / ૪૧૮, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન: ૨૮૭૭, ►

أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ

અસ્અલુલ્લાહલ અઝીમિ રબ્બલ અર્શિલ અઝીમિ અન યશ્ફિક

"મો અઝમત વાલે અલ્લાહ સે સવાલ કરતા હું જો કે અર્શો અઝીમ કા રબ હે, કે વો તુઝે શિફા અતા ફરમા દે."

ઈન કલિમાત કો સાત મરતબા પઢે ઓર બાર બાર પઢ કર ખૂદ પર દમ કરતા રહે." (૧)

અય અલ્લાહ! હમ સે ઈસ અઝાબ કો દૂર કર દે

નાફેઅ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે જબ સય્યિદના ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) કો કોઈ તકલીફ યા મુસીબત પહોંચતી તો વો યે દુઆ ફરમાતે :

اللَّهُمَّ اكْشِفْ عَنَّا الرِّجْزَ الْأَلِيمَ اللَّهُمَّ اكْشِفْ عَنَّا الرِّجْزَ الْأَلِيمَ

"અય અલ્લાહ ! ઈસ અઝાબ કો હમ સે દૂર કર દે." (૨)

નબી (સલ.) મરીઝ કે લિયે કિસ તરહ દુઆ ફરમાતે થે ?

સય્યિદના અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે નબી (સલ.) જબ કિસી મરીઝ કે લિયે દુઆ કરતે તો યું ફરમાતે :

أَذْهَبِ الْبَأْسَ رَبَّ النَّاسِ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ

અઝ્હબિલ બાઅ્સ રબ્બન્નાસિ વશ્ફિ અન્તશ્શાફી લા શાફિય ઈલ્લા અન્ત

અય લોગોં કે પરવરદિગાર ! તકલીફ કો ખત્મ કર દે ઓર શિફા અતા ફરમા દે, તૂ હી શિફા દેનેવાલા હે, તેરે સિવા કોઈ શિફાયાબ નહીં કર

◀ મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ: ૪/૭૦, મજમૂઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી: ૫/૧૧૩, અલ્આહાદિ વલમધાની લિઈબ્ને અબી આસિમ: ૩૨૦૫ (૧) અદ દુઆઉ લિત્તબરાની : ૧૧૧૩ (૨) મુસ્નદે બઝઝાર : ૧ / ૩૬, મજમૂઝ ઝવાઈદ લિલહયથમી: ૨/૩૦૬

સકતા. (૧)

શિક્ષાયાબ હોને કી દુઆ

હજજાજ બિન ફરાફિસહ બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " જો ભી મરીઝ (યે દુઆ) પઢેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસે શિક્ષા અતા ફરમા દેગા.

سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّسِ الرَّحْمَنِ الدِّيَّانِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ،
مُسْكِنُ الْعُرُوقِ الضَّارِيَةِ، وَمُنِيْمُ الْعُيُونِ السَّاهِرَةِ سَكِّنْ عُرُوقِ
الضَّارِيَةِ وَنَوْمَ عَيْنِي السَّاهِرَةِ لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاءُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ

સુબ્હાનલ્ મલિકિલ કુદુસિ રહમાનિલ મલિકિદ્ દય્યાનિ, લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત, મુસકિનલ ઉરુકિઝ ઝારિયતિ, વ મુનીમલ ઉયૂનિ સ્સાહિરતિ સકિન્ ઉરુકીઝ ઝારિયતિ, વ નવ્વિમ્ અયૂનીસ્સાહિરત ઈલ્લા શિક્ષાઉલ્લાહિ અઝઝ વજલ્લ તર્જમા : "પાક હૈ વો ઝાત જો બાદશાહ હૈ, બહૂત પાક હૈ, નિહાયત રહમવાલા હૈ, બાદશાહ હૈ ઔર જઝા દેનેવાલા હૈ, તેરે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહી, અય તકલીફમેં મુખ્તલા રગોં કો સુકૂન દેનેવાલે ઔર બે ખ્વાબ આંખોં કો નીદ દેનેવાલે ! મેરી તકલીફ કી મારી રગોં કો સુકૂન દે દે ઔર મેરી નીદ સે મહરૂમ આંખ કો સુલા દે."

મર્ઝ સે ભી ખલાસી ઔર જહન્ન સે ભી આઝાદી

હઝરત સય્યિદના અબૂહુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "અય અબૂહુરયરહ (રદિ.) ! કયા મેં તુમ્હે એક એસા કામ ન બતાઉ જો હક હૈ ? જો શખ્સ અપની બીમારી કે બાદ (બિસ્તરે મર્ઝ પર) લેટને કે પેહલે હી વકતમેં વો કલિમાત પઢ લેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉનકી બરકત સે ઉસે જહન્નમ સે

(૧) સહીહ બુખારી : ૫૭૪૨

નજાત દે દેગા. મેંને અઝ કયા : કયૂં નહી, મેરે માં-બાપ આપ પર કુર્બાન હો (ઝરૂર બતલાઈયે.) તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા : જબ તમ યે કલિમાત અપની બીમારીમેં (બિસ્તરે મઝ પર) લેટને કે પેહલે હી વક્તમેં પઢોંગે તો અલ્લાહ તઆલા તુમ્હે જહન્નમ સે આઝાદ ફરમા દેગા.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، سُبْحَانَ رَبِّ الْعِبَادِ
وَالْبِلَادِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ، اللَّهُ أَكْبَرُ
كَبِيرًا كَبِيرًا رَبَّنَا وَجَلَّ لَهُ وَقْدَرَتُهُ بِكُلِّ مَكَانٍ، اللَّهُمَّ إِنْ أَنْتَ
أَمْرَضْتَنِي لَتَقْبِضْ رُوحِي فِي مَرَضِي هَذَا فَاجْعَلْ رُوحِي فِي أَرْوَاحِ مَنْ
سَبَقَتْ لَهُ مِنَّا الْحُسْنَى، وَبَاعِدْنِي مِنَ النَّارِ كَمَا بَاعَدْتَ أَوْلِيكَ الَّذِينَ
سَبَقَتْ لَهُمُ مِنَّا الْحُسْنَى

લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ યુહ્યી વ યુમીતુ વ હુવ હય્યુન લા
યમૂતુ, સુબ્હાન રઠિબલ ઈબ્રાદિ વલ-બિલાદિ વલ્હમ્દુલિલ્લાહિ
કધીરન તથ્યિબમ મુબારકન ફીહી અલા કુલ્લિ હાલિન,
અલ્લાહ અકબર કબીરન, કિફ્રિયાઉ રઠિબના વ જલાલુહૂ વ
કુદરતુહૂ બિકુલ્લિ મકાનિન. અલ્લાહુમ્મ ઈન અન્ત અમરઝત્ની
લિતક્રિમિઝ રહી ફી મરઝી હઝા ફજઅલ્ રહી ફી અરવાહિ
મન સબકત લહૂ મિન્નલ હુસ્ના, વ બાઈદની મિનન્નારિ કમા
બાઅદત ઉલાઈકલ્લાઝીન સબકત લહુમ મિન્નલ હુસ્ના."

તર્જમા : અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહી, વહી ઝિન્દહ કરતા ઓર
મૌત દેતા હે, વો હમેશા ઝિન્દા રેહનેવાલી ઝાત હે, ઉસે કભી મૌત નહી
આએગી. વો ઝાત બહૂત પાક હે જો બંદો કા પરવરદિગાર હે, ઓર
બિલાદ કા રબ હે, તમામ તઅરીફે અલ્લાહ તઆલા હી કો સઝાવાર હે,
બહૂત ઝયાદહ, પાકીઝહ ઓર બા-બરકત હર હાલમેં, અલ્લાહ સબ સે

બડા હૈ. હમારે રબ કી કિબ્રિયાઈ, ઉસકા જલાલો અઝમત ઓર ઉસકી કુદરત હર જગહ મૌજૂદ હૈ. અય અલ્લાહ ! અગર તૂને મુઝે ઈસ લિયે બીમાર કિયા હૈ કે ઈસ બીમારીમેં તૂ મેરી રૂહ કબ્જ કરે તો મેરી રૂહ કો ઉન અરવાહમેં શામિલ ફરમાના જિન કી નેકી હમસે સબકત લે ગઈ હૈ ઓર મુઝે જહન્નમ સે ઈસી તરહ દૂર રખના જિસ તરહ તૂને ઉન લોગોં કો રખા હૈ જિન કી નેકી હમસે સબકત લે ગઈ હૈ."

આપ (સલ.) ને ફરમાયા : યે દુઆ પઢને કે બાદ અગર મૌત આ જાતી હૈ તો તૂ અલ્લાહ તઆલા કી રઝામંદી વ ખૂશનૂદી ઓર જન્નત કી તરફ ગામઝન હો જાએગા ઓર અગર તુઝ સે ગુનાહ સરઝદ હૂયે હો તો અલ્લાહ તઆલા તુઝે માફ ફરમા દેગા. (૧)

૭

ઈયાદત કે અહકામ વ ફઝાઈલ

રઝાએ ઈલાહી કી તલાશમેં ઈયાદત કી ફઝીલત

હઝરત સય્યિદના અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના :

" જિસ શખ્સને રઝાએ ઈલાહી કી તલાશમેં, અલ્લાહ કે વઅદે કો પૂરા કરતે હૂયે ઔર અલ્લાહ કે હાં મૌજૂદ અજરો ઈન્આમ કે હુસૂલ કા શોખ રખતે હૂયે કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કી તો ઉસ પર સત્તર હઝાર ફરિશ્તે મુકર્રર કર દિયે જાતે હૈં જો ઉસે તબ તક રહમત કી દુઆએ દેતે રેહતે હૈં જબ તક કે વો અપને ઘરમેં દાખિલ નહીં હોતા. (૧)

વો જન્નત કે બાગાતમેં ટહલતા હૈ

સય્યિદના ષવબાન (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"યકીનન જબ આદમી અપને (મુસલમાન) ભાઈ કી ઈયાદત કરતા હૈ તો જબ તક વાપસ નહીં આ જાતા તબ તક જન્નત કે બાગાતમેં હી રેહતા હૈ. (૧)

હઝરત સય્યિદના અલી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

મૈને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે હૂયે સુના હૈં કે જબ કોઈ શખ્સ અપને (મુસલમાન) ભાઈ કી ઈયાદત કરને આતા હૈ તો વો (મરીઝ કે પાસ આકર) બેઠ જાને તક જન્નત કે બાગાતમેં ચલતા આતા હૈ. ઔર જબ વો બેઠ જાતા હૈ તો રહમત ઉસ પર સાયા ફગન હો જાતી

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ: ૧/૧૩૮, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તબરાની: ૩૨૪

(૨) સહીહ મુસ્લિમ ૨૫૬૮

હે, ફિર અગર વો સુબહ કો (ઈયાદત કે લિયે) આયા હો તો શામ તક સત્તર (૭૦) ફરિશ્તે ઉસકે હકમે રહમત કી દુઆએ કરતે રેહતે હૈં ઓર અગર વો શામ કો આયા હો તો સુબહ તક સત્તર ફરિશ્તે ઉસકે લિયે દુઆએ કરતે રેહતે હૈં." (૧)

આપને જન્નતમે ઘર બના લિયા

સય્યિદના અબૂ હુરયરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જો શખ્સ કિસી બીમાર કી ઈયાદત કરતા હે યા કિસી (મુસલમાન) ભાઈ સે અલ્લાહ કી રજા કી ખાતિર મિલને જાતા હે, તો આસ્માન સે એક ફરિશ્તા યે આવાઝ લગાતા હે કે તૂ ભી પાક (ઓર અચ્છા) હે ઓર તેરા ચલના ભી અચ્છા હે ઓર તૂને જન્નતમે ઘર બના લિયા હે." (૨)

૭૦ હઝાર ફરિશ્તે ઉસકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં

સય્યિદના અબૂ સઈદ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જબ આદમી ફકત રજાએ ઈલાહી કી ખાતિર કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કરતા હે તો ઉસકે સાથ ૭૦ હઝાર ફરિશ્તે ચલ પડતે હૈં જો ઉસકે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં ઓર વો રહમતમે દાખિલ રેહતા હે, યહાં તક કે જબ ઉસકે પાસ પહૂંચ જાતા હે તો ઉસ રહમતમે ડૂબ જાતા હે." (૩)

અબ્દુલ્લાહ બિન નાફેઅ બયાન કરતે હૈં કે :

(૧) (સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧ / ૧૩૮, સુનને અબી દાવૂદ : ૩૧૦, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૧૪૪૪૨, મુસ્નદે બઝઝાર : ૬૨૦

(૨) (હસન) મુસ્નદે અહમદ : ૨ / ૩૪૪, સુનને તિરમિઝી : ૨૦૦૮, સુનને ઈબ્ને માજહ : ૧૪૪૩, અલ-અદબુલ મુફરદ લિલ-બુખારી : ૩૪૫, મુસ્નદે અબ્દ બિન હમીદ : ૧૪૫૧, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૬૧

(૩) (ઝઈફ) અલ-લિસાનુલ મીઝાન : ૩ / ૧૬

"ઈમામ હસન (રદિ.) બીમાર હૂયે તો હઝરત અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) ઉનકી ઈયાદત કે લિયે આયે, તો હઝરત અલી (રીદ.) ને ઉનસે કહા : હમારે દિલમેં જો આપકે બારેમેં નારાઝગી હૈ વો હમેં ઈસ બાતસે નહી રોક સક્તી કે હમ આપસે વો હદીષ બયાન કરેં જો હમને સુની હૈ (વો યે હે કે) જો શખ્સ કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કરતા હૈ તો ૭૦ હઝાર ફરિશ્તે ઉસકે પીછે જાતે હૈ ઓર વો તમામ ઉસકે લિયે અસ્તગફાર કરતે હૈ. અગર વો સુબહ કો (ઈયાદત કે લિયે) ગયા હો તો શામ તક ઓર અગર વો શામ કો ગયા હો તો સુબહ તક વો મગ્ફિરત કી દુઆઓ કરતે રેહતે હૈ ઓર ઉસકે લિયે જન્નતમેં એક બાગ તૈયાર કર દિયા જાતા હૈ." (૧)

૭૦ હઝાર ફરિશ્તે રહમત કી દુઆઓ કરતે હૈ

અબ્દુલ્લાહ બિન યસાર બયાન કરતે હૈ કે :

અમ્ર બિન હુરૈષ (રદિ.) ઈમામ હસન બિન અલી બિન અબી તાલિબ (રદિ.) કી ઈયાદત કે લિયે આયે તો હઝરત અલી (રદિ.) ને કહા : અય અમ્ર ! તું તો આપ હસન કી ઈયાદત કે લિયે આયે હૈ, લેકિન દિલમેં જો કુછ છુપા રખા હૈ ઉસકા કયા હોગા ? તો અમ્ર (રદિ.) ને કહા : અય અલી ! હાં, લેકિન આપ મેરે દિલ કે રબ નહી હૈ કે જિસ તરહ ચાહે ઉસે તસરુફ કરના શુરૂ કર દે, તો હઝરત અલી (રદિ.) ને કહા : લેકિન ઉસકે બાવજૂદ હમ આપસે નસીહત કી બાત કેહને સે નહી રુકેંગે, મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.)! કો ફરમાતે સુના : જો ભી મુસલમાન કિસી મુસલમાન કી ઈયાદત કરતા હૈ અલ્લાહ ઉસ કે લિયે ૭૦ હઝાર ફરિશ્તે મુકર્રર ફરમા દેતા હૈ જો શામ તક ઉનકે હર લખ્ડેમેં ઉસકે લિયે રહમત કી દુઆઓ કરતે રેહતે હૈ ઓર અગર વો શામ કો ઈયાદત કરે તો સુબહ તક રાત કી હર ઘડીમેં ઉસકે લિયે દુઆઓ કરતે રેહતે હૈ." (૨)

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧ / ૮૭, સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૫૮, મજમઉઝ્ઝવાઈદ લિલ-હયધમી : ૩ / ૩૧

(૨) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧ / ૧૩૮, મુસ્નદે બઝઝાર : ૬૨૦

ઝરા સે વકત કી ઈયાદત, સાલભર કા અજરો ધવાબ

સચ્ચિદના અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જો શખ્સ કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કરતા હૈં ઓર એક ઘડી ઉસકે પાસ બેઠતા હૈં તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે એક સાલ કે આ'માલ જારી ફરમા દેતા હૈં જિસમેં ઉસને પલક ઝપકને કે બરાબર ભી ના ફરમાની નહીં કી હોતી." (૧)

વો રહમતે ઈલાહીમેં ગૌતાઝન હો જાતા હૈં!

હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "જો શખ્સ કિસી બીમાર કી ઈયાદત કરને આતા હૈં, તો વો મુસલસલ રહમતમેં દાખિલ રેહતા હૈં, યહાં તક કે વો (મરીઝ કે પાસ આકર) બેઠ જાયે, ફિર જબ વો બેઠ જાતા હૈં તો વો રહમતમેં ડૂબકી લગાનેવાલા હોતા હૈં." (૨)

હઝરત અબૂઉમામહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " મરીઝ કી ઈયાદત કરનેવાલા રહમતમેં ગૌતાઝન રેહતા હૈં ઓર ઈયાદત તબ મુકમ્મલ હોતી હૈં કે આદમી અપના હાથ મરીઝ કી જાનિબ બળહાએ." (૩)

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) કો ફરમાતે સુના :

"યકીનન મરીઝ કી ઈયાદત કે લિયે જાનેવાલા રહમતમેં દાખિલ રેહતા હૈં ઓર જબ (મરીઝ કે પાસ જાકર) બેઠ જાતા હૈં તો રહમતમેં ગૌતાઝન હો જાતા હૈં." (૪)

(૧) (ઝઈફુન) અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્જિરી : ૪ / ૧૬૫, હુલ્યતુલ અવલિયા લિઅબી નુઝૈમ : ૮ / ૧૬૧... (૨) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૩૦૪, મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૫૦૧, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુન્જિરી : ૪ / ૧૬૬, મજમઉઝ્ઝ જવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૨૯૭.... (૩) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૫૯, સુનને તિરમિઝી : ૨૭૩૧, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૨૧૧ (૪) (ઝઈફુન) જવાઈદુ હયથમી લિલ-હારિઃ : ૨૫૨

હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " જો શખ્સ મરીઝ કી ઈયાદત કે લિયે જાતા હૈ, વો રહમતમે દાખિલ હો જાતા હૈ ઔર જબ વો બેઠ જાતા હૈ તો ફિર વો રહમતમે ઠહર હી જાતા હૈ." (૧)

મરીઝ કી ઈયાદત ઔર તંદુરસ્ત સે મુલાકાત

હઝરત બક બિન અબ્દુલ્લાહ અલ-મુઝની (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"મરીઝ કી ઈયાદત કી જાયે ઔર તંદુરસ્ત સે મુલાકાત કી જાયે." (૨)

ખુલાસા : યા'ની સિફ કિસી કે બીમાર હોને કી સૂરતમે હી ઉસકે પાસ ન જાયા જાયે બલકે તંદુરસ્તીમે ભી મુસલમાન ભાઈ કી મુલાકાત કે લિયે જાને કા એહતિમામ રખના ચાહિયે. ઉસસે ન સિફ ઉસકી મુહબ્બત હાસિલ હોતી હૈ બલકે અલ્લાહ તઆલા ભી ખૂશ હોતા હૈ.

સાલમે એક બાર ઈયાદત ઝરૂર કરની ચાહિયે

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) સે મરવી હૈ કે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા : "સાલમે એક મરતબા બીમાર કી ઈયાદત લાઝમી કી જાયે, લેકિન અગર તુમ ઝયાદહ મરતબા કરો તો યે નફલ નેકી હૈ." (૩)

ખુલાસા: યા'ની કમસે કમ સાલભરમે એક બાર કિસી મરીઝ કી ઈયાદત લાઝમ — ઝરૂર કરની ચાહિયે, લેકિન ઝયાદહ કી કોઈ કૈદ નહી, જિતના ઝયાદા કોઈ ઉસ પર અમલ કરેગા ઈતના હી ઝયાદહ વો અજર કમાએગા, ઈયાદત કી તરગીબ ઈસ લિયે હૈ તાકે ઈન્સાન કો અલ્લાહ તઆલા કી ઉસે દી હૂઈ અઝીમ નેઅમત સિહત કી કદર ઔર એહમિયત કા અંદાઝહ હોતા રહે.

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૩ / ૪૬૦, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિતખરાની : ૧૮/૧૦૨, અત્તરગીબ વ તરહીબ લિલ-મુઝીરી : ૪ / ૧૬૬, મજમઉઝ્ઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૨૮૭

(૨) (હસનુન) હુલ્યતુલ અવલિયા લિઅબી નુઝૈમ : ૨/૨૨૭, અત્તબકાતુ લિઈબને સઅદ : ૭/૨૧૧

(૩) (ઝઈફુન) અલ મુઅજમુલ કબીર લિતખરાની : ૧૧/૨૫૮, મુસ્નદે બઝઝાર : ૧ / ૩૬૮, મજમઉઝ્ઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૨૮૬

વકફે કે સાથ ઈયાદત કરની યાહિયે

હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : " એક દિન કે વકફે કે સાથ ઈયાદત કરો ઔર ચાર દિન કે બાદ જાવો, સિવાયે ઈસ સૂરતમે કે મરીઝ કી હાલત ઝયાદહ ખરાબ હો. (૧)

મરીઝ કી ઈયાદત તીન દિન કે બાદ કી જાયે

હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે : "નબી (સલ.) બીમાર કી ઈયાદત તીન દિન કે બાદ હી ફરમાયા કરતે થે." (૨)

નોઅમાન બિન અબૂ ઈયાશ અઝ્ઝરકી (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"મરીઝ કી ઈયાદત તીન દિન કે બાદ કરની યાહિયે. (૩)

બેહતરીન ઈયાદત વો હૈ જો મુખ્તસર હો

સઈદ બિન મુસયિબ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "સબસે ઝયાદહ ફઝીલતવાલી ઈયાદત વો હૈ જિસમેં (ઈયાદત કરનેવાલા) જલ્દ ઉઠ પડે" (૪)

હઝરત તાઉસ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે "બેહતરીન ઈયાદત વો હૈ જો બહૂત હી મુખ્તસર હો." (૫)

ઈમામ તાઉસ (રહ.) ફરમાતે હૈં :

"અફઝલ ઈયાદત વો હોતી હૈ જો મુખ્તસર વકત કે લિયે હો. (૬)

(૧) (ઝઈફુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૬ / ૫૪૨ (૨) (ઝઈફુન) સુનને ઈબ્ને માજહ : ૧૪૩૭, અલ-મુઅજમુલ અવસત લિત્તખરાની : ૩૬૪૨, અલ-કામિલ લિઈબ્ને અદી : ૬/૩૧૭ (૩) અઝ્ઝુહદુ લિલ-હન્નાઃ : ૧ / ૨૨૮, મકાસિદુલ હસનહ લિલ-સખાવી : ૨૮૩ (૪) (મુરસલુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૧ / ૪૩૧ (૫) (હસનુન લિશવાહિદિહી : મુસન્નફ અ. અઝઝાક : ૩ / ૫૮૪ (૬) (હસનુન લિગયૂરિહી) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૧/૪૩૩, મુસન્નફ લિ-અબ્દિર્ઝઝાક : ૩ / ૫૮૪

ਮੁਲਾਸਾ : ਏ ਈਸ ਸੂਰਤਮੇਂ ਏ ਕੇ ਜਘ ਮਰੀਯ ਕੀ ਤਘੀਅਤ ਯਯਾਦੁ ਖਰਾਘ ਓ ਔਰ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਜਮਾ ਓਨਾ ਉਸਕੇ ਲਿਏ ਗਿਰਾਂ ਗੁਯਰ ਰਛਾ ਓ, ਯਾ ਕਿਸੀ ਕਾ ਯਯਾਦੁ ਏਰ ਤਕ ਘੇਠੇ ਰੇਛਨਾ ਉਸਕੇ ਲਿਏ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਾ ਘਾਈਘ ਓ, ਲੇਕਿਨ ਅਗਰ ਘੀਮਾਰ ਕਾ ਫਿਲ ਯਾਦੁ ਰਛਾ ਓ ਕੇ ਉਸਕੇ ਪਾਸ ਘੇਠ ਕਰ ਘਾਟੇ ਕੀ ਜਾਏਂ ਤੋ ਫਿਰ ਯਯਾਦੁ ਏਰ ਤਕ ਘੇਠਨੇਮੇਂ ਕੋਈ ਝੜ ਨਈ ਏ.

ਯੜੀ ਨਈ ਕੇ ਯਯਾਦੁ ਏਰ ਤਕ ਈਯਾਦੁਤ ਕੀ ਜਾਏ

ਝਯਰਤ ਅਨਸ ਘਿਨ ਮਾਲਿਕ (ਰਫ਼ਿ.) ਘਯਾਨ ਕਰਤੇ ਏ ਕੇ :

ਰਸੂਲੁਲਾਹ (ਸਲ.) ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਯਾ : ਉਂਟਨੀ ਕਾ ਦੂਧ ਫ਼ੋਛਨੇ ਕੇ ਘ—ਕਦਰ (ਮਰੀਯ ਕੇ ਪਾਸ ਘੇਠਨਾ) ਘੀ ਈਯਾਦੁਤ ਈ ਓਟੀ ਏ. (੧)

ਮੁਲਾਸਾ : ਯਾ'ਨੀ ਯੜੀ ਨਈ ਏ ਕੇ ਆਪ ਮਰੀਯ ਕੇ ਪਾਸ ਘੰਟੋਂ ਘੇਠੇਂ ਤੋ ਈ ਈਯਾਦੁਤ ਕਾ ਫ਼ਰੀਯਾ ਅਦਾ ਓਤਾ ਏ ਘਲਕੇ ਮੁਘਤਸਰ ਸਾ ਵਕਤ ਘੇਠਨਾ ਘੀ ਈਯਾਦੁਤ ਈ ਸੁਮਾਰ ਓਟੀ ਏ. ਲਿਛਾਯਾ ਜਿਤਨਾ ਘੀ ਓ ਸਕੇ ਈਯਾਦੁਤ ਕਾ ਅਓਤਿਮਾਮ ਕਰਨਾ ਯਾਛਿਏ ਤਾਕੇ ਏ ਅਘਲਾਕੀ ਫ਼ਰੀਯਾ ਘੀ ਅਦਾ ਓ ਸਕੇ ਔਰ ਈਯਾਦੁਤ ਕਾ ਫ਼ੇਰੋਂ ਅਜਰੋ ਘਵਾਘ ਘੀ ਛਾਸਿਲ ਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ.

ਯਯਾਦੁ ਏਰ ਤਕ ਮਰੀਯ ਕੇ ਪਾਸ ਨ ਘੇਠਾ ਜਾਏ

ਈਮਾਮ ਸਅਘੀ (ਰਛ.) ਫ਼ਰਮਾਏ ਏ :

"(ਲੰਘੀ) ਈਯਾਦੁਤੇ ਮਰੀਯ ਕੇ ਘਰਵਾਲੋਂ ਪਰ ਉਨਕੇ ਮਰੀਯ ਸੇ ਘੀ ਯਯਾਦੁ ਗਿਰਾਂ ਓ ਜਾਟੀ ਏ, ਲੋਗ ਘੇ—ਵਕਤ ਈਯਾਦੁਤ ਕੇ ਲਿਏ ਆਟੇ ਏ ਔਰ ਲੰਘੀ ਏਰ ਤਕ ਘੇਠੇ ਰੇਛਤੇ ਏ." (੨)

ਅਘੂਲ ਆਲਿਯਛ (ਰਛ.) ਘਯਾਨ ਕਰਤੇ ਏ ਕੇ :

"ਗਾਲਿਘ ਅਲ—ਕੁਤਾਨ (ਰਛ.) ਉਨਕੀ ਈਯਾਦੁਤ ਕੇ ਲਿਏ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਲਾਏ ਔਰ ਕੁਝ ਈ ਏਰ ਠੇਝਰੇ ਔਰ ਫਿਰ ਉਠ ਘਘੇ ਝੂਏ ਤੋ ਅਘੂਲ ਆਲਿਯਛ (ਰਛ.) ਨੇ ਕਛਾ : ਅਰਘ ਕਿਤਨੇ ਸ਼ਫ਼ੀਕ ਏ, ਮਰੀਯ ਕੇ ਪਾਸ ਘੇਠੇ ਨਈ ਰੇਛਤੇ,

(੧) (ਯਓਫ਼ੁਨ) ਸ਼ੋਅਘੂਲ ਈਮਾਨ ਲਿਲ—ਘਯਛਕੀ : ੬ / ੫੪੩ (੨) (ਯਓਫ਼ੁਨ)

ਮੁਸਨਨਕੇ ਅਘਦੁਰੁਯਾਕ : ੩ / ੫੮੪

ક્યૂંકે મરીઝ કો અયાનક કોઈ હાજત પેશ આ જાતી હૈ, લેકિન વો અપને પાસ બેઠે હૂયે લોગોં સે શરમાતા રેહતા હૈ." (૧)

હર તકલીફમે ઈયાદત કી જા સકતી હૈ

હઝરત ઝૈદ બિન અરકમ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"મુઝે આશૂબે ચશ્મ કા મર્ઝ લાહિક હો ગયા તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને મેરી ઈયાદત ફરમાઈ. (૨)

ઈયાદત કે કુછ લવાઝિમાત (જરૂરી બાતૈ)

હઝરત અબૂ ઉમામ બાહિલી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : તુમમેં સે કિસી કા અપને મરીઝ ભાઈ કી ઈયાદત કરના ઈસ તરહ મુકમ્મલ હોતા હૈ કે વો અપના હાથ ઉસ પર રખે ઔર ઉસસે પૂછે : સુબહ કેસી રહી ? શામ કેસી રહી ? (૩)

હઝરત અબૂઉમામા (રદિ.) સે મરવી હૈં કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) ને ફરમાયા : મરીઝ કી ઈયાદત તક મુકમ્મલ હોતી હૈ કે તુમમેં સે કોઈ અપના હાથ ઉસકી પેશાની પર યા ઉસકે હાથ પર રખે ઔર ઉસસે પૂછે કે ઉસકા કયા હાલ હૈ ? ઔર તુમહારા આપસમેં સલામ મુસાફહા કે સાથ પૂરા હોતા હૈ." (૪)

હઝરત અબૂઉમામા (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : મરીઝ કી ઈયાદત કરનેવાલા રહમતમેં ગૌતાઝન રેહતા હૈ ઔર ઈયાદત તબ મુકમ્મલ હોતી હૈ કે આદમી અપના હાથ મરીઝ કી જાનિબ બખ્શાએ." (૫)

હઝરત અતા (રહ.) ફરમાતે હૈં :

(૧) (હસનુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૧/ ૪૩૨ (૨) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૪ / ૩૭૫, મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧/ ૪૮૨ (૩) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૫૮, સુનને તિરમિઝી : ૨૭૩૧, અલ- મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૨૧૧ (૪) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૫૮, સુનને તિરમિઝી : ૨૭૩૧, અલ- મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૨૧૧ (૫) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૫ / ૨૫૮, સુનને તિરમિઝી : ૨૭૩૧, અલ- મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૮ / ૨૧૧

"કામિલ ઈયાદત કા યે ભી જુઝવ હૈ કે આપ અપના હાથ મરીઝ પર રખો. (૧)

મરીઝ કી ઈયાદત કે વકત કૌનસી દુઆ પઘ્લી જાયે ?

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈ કે :

"નબીએ કરીમ (સલ.) એક દેહાતી કી ઈયાદત કે લિયે ઉસકે પાસ તશરીફ લે ગયે ઔર ફરમાયા : ગભરાને કી ખાત નહી હૈ, અગર અલ્લાહને ચાહા તો યે બીમારી (તુમ્હારે ગુનાહોં સે) પાકીઝગી કા બાઈષ બન જાએગી. તો ઉસ દેહાતીને કહા : આપ કેહતે હૈ કે યે બીમારી ગુનાહોં સે પાકીઝગી કા બાઈષ બન જાએગી ? હરગિઝ નહી, બલકે યે તો એક સખ્ત બુખાર હૈ જો બુદ્દે (આદમી) કો અપની સખ્ત લપેટમેં લિયે હુયે હૈ ઔર ઉસે કબ્રો દિખા કર છોડેગા, તો રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : હાં, અબ એસા હી હોગા." (૨)

ખુલાસા: ઈસ હદીષે મુબારકામેં પેહલે તો મરીઝ કી ઈયાદત કે વકત કી દુઆ તા'લીમ ફરમાઈ ગઈ હૈ. નબીએ કરીમ (સલ.) કી આદતે મુબારકા થી કે જબ ભી આપ કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કે લિયે તશરીફ લે જાતે તો ઉસે યૂં દુઆ દેતે "લા બઅસ તહૂરન ઈન્શાઅલ્લાહુ" લિહાઝા મરીઝ કી ઈયાદત કે વકત ઈસ સુન્નતે મુબારકા કા ખાસ તૌર પર એહતિમામ કરના ચાહિયે.

દૂસરા ઈસ રિવાયત સે યે ધાબિત હો રહા હૈ કે નાશુકિ કી ઝુબાન નહી બોલની ચાહિયે, બલકે સખ્ત તકલીફમેં ભી સબ્ર કા મુઝાહરા કરતે હૂયે અલ્લાહ કા શુક ઔર ઉસકે ફેસલે પર રઝામંદી કા ઈઝહાર કરના ચાહિયે.

હઝરત સય્યિદહ આઈશા (રદિ.) બયાન ફરમાતી હૈ ?

"રસૂલુલ્લાહ (સલ.) જબ મરીઝ કે પાસ તશરીફ લાતે તો ઉસકે

(૧) (રિજાલુહૂ ષિકાતુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૧ / ૪૨૪

(૨) સહીહ બુખારી : ૩૬૧૬

લિયે યૂં દુઆ ફરમાતે :

أَذْهَبِ الْبَأْسَ رَبِّ النَّاسِ، وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ
شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقْبًا

અઝ્હિબિલ્ બઅસ રબબન્નાસિ, વશિફ, અન્તશશાફી લા
શિફાઅ ઈલ્લા શિફાઉક શિફાઅન લા યુગાદિરુ સકમન.

તર્જમા : અય લોગોં કે પરવરદિગાર ! તકલીફ કો ખત્મ કર દે,
ઔર શિફા અતા ફરમા દે, તૂ હી શિફા દેનેવાલા હૈ, તેરી શિફા કે
અલાવહ કોઈ શિફા નહી હૈ, ઐસી શિફા અતા ફરમા કે જો બીમારી કા
નામો નિશાન તક ન છોડે. " (૧)

હઝરત અલી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

નબીએ કરીમ (સલ.) જબ કિસી મરીઝ કે પાસ તશરીફ લાતે તો અપના
દાયાં હાથ મુબારક ઉસકે રુખ્સાર પર રખતે ઔર યે (દુઆ) ફરમાતે :

أَذْهَبِ الْبَأْسَ رَبِّ النَّاسِ، وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا يُغَادِرُ سَقْبًا

અઝ્હિબિલ્ બઅસ રબબન્નાસિ, વશિફ, અન્તશશાફી
શિફાઅન લા યુગાદિરુ સકમન.

તર્જમા : અય લોગોં કે પરવરદિગાર ! તકલીફ કો ખત્મ કર દે,
ઔર શિફા અતા ફરમા દે, તૂ હી શિફા દેનેવાલા હૈ, ઐસી શિફા અતા
ફરમા કે જો બીમારી કા નામો નિશાન તક ન છોડે. " (૨)

હઝરત અનસ(રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે હઝરત સય્યિદહ ફાતિમા
(રદિ.) અપને વાલિદે ગિરામી (સલ.) કો યે દમ ક્રિયા કરતી થી :

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ أَذْهَبِ الْبَأْسَ رَبِّ النَّاسِ وَاشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ
إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُغَادِرُ سَقْبًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ-

(૧) સહીહ બુખારી : ૫૩૫૧, સહીહ બુખારી : ૨૧૮૧

(૨) (ઝઈફુન) મસ્નદે બઝઝાર : ૩ / ૮૦, મુસ્નદે અબ્દ બિન હુમૈદ : ૬૬

બિસ્મિલ્લાહિ વ બિલ્લાહિ અઝ્હિબિલ્ બઅસ રબબન્નાસિ,
વશિફ, અન્તશ્શાફી લા શિફાઅ ઇલ્લા શિફાઉક શિફાઅન લા

યુગાદિરુ સકમન યા અરહરાહિમીન

તર્જમા : અલ્લાહ કે નામ કે સાથ ઔર અલ્લાહ કી તૌફીક સે (મેં દમ કરતી હૂં) અય લોગોં કે પરવરદિગાર ! તકલીફ કો ખત્મ કર દે, ઔર શિફા અતા ફરમા દે, તૂ હી શિફા દેનેવાલા હૈ, તેરી શિફા કે અલાવહ કોઈ શિફા નહીં હૈ, ઐસી શિફા અતા ફરમા કે જો બીમારી કા નામો નિશાન તક ન છોડે. અય અરહમુર્રાહિમીન ! "

હઝરત સય્યિદહ ફાતિમા (રદિ.) (યે કલિમાત પઢ કર) ફૂંક મારા કરતી થી, થૂંક નહીં લગાતી થી. (૧)

હઝરત અલી (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

"રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને હઝરત સઅદ (રદિ.) કે બીમાર હોને પર ઉનકી ઇયાદત કી, ફિર ઉનકે લિયે (યું) દુઆ ફરમાઈ :

اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُ ابْأَسَ رَبِّ النَّاسِ مَلِكِ النَّاسِ، أَنْتَ الشَّافِي لَا شَافِيَ إِلَّا أَنْتَ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَأْتِيكَ مِنْ كُلِّ حَسَدٍّ أَوْ عَيْنٍ،
اللَّهُمَّ أَصْحِ قَلْبَهُ وَجَسَدَهُ، وَاشْفِ سَقَمَهُ، وَاجِبُ دَعْوَتِهِ

અલ્લાહુમ્મ અઝ્હિબ્ અન્હૂલ બઅસ રબબન્નાસિ મલિકન્નાસિ,
અન્તશ્શાફી લા શાફિય ઇલ્લા અન્ત, અર્કીક મિન કુલ્લિ શય્ઈન
યઅતીક મિન્ કુલ્લિ હસદિન્ અવ્ અયનિન, અલ્લાહુમ્મ અશ્ફિ

કલ્બહૂ વ જિસ્મહૂ, વશિફ સકમહૂ, વ અજિબ્ દઅવતહૂ

તર્જમા : અય અલ્લાહ ! ઈસ કી તકલીફ કો ખત્મ કર દે, અય લોગોં કે પરવરદિગાર ! અય લોગોં કે માલિક ! તૂ હી શિફા દેનેવાલા હૈ, તેરે સિવા કોઈ શિફા નહીં દે સકતા. (અય મરીઝ !) મેં તુઝે હસદ યા નઝરે બદ

(૧) (ઝઈફુન) અલ-કામિલુ લિઈબ્ની અદી : ૬ / ૬૪

જૈસી હર ઉસ ચીઝ સે દમ કરતા હૂં જો ભી તેરે પાસ આયે. અય અલ્લાહ ! ઈસ કે દિલ ઓર બદન કો તંદુરસ્ત કર દે, ઈસકી બીમારી કો શિક્ષા સે ખત્મ કર દે ઓર ઈસ કી દુઆ કો કબૂલીયત સે નવાઝ" (૧)

હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) એક આદમી કી ઈયાદત કી ગર્ઝ સે ઉસકે પાસ તશરીફ લાયે તો વો કરાહને કી સી આવાઝે નિકાલ રહા થા, તો

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : તુમ યે દુઆ કયૂં નહીં કરતે ?

رَبَّنَا اتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

તર્જમા : અય હમારે પરવરદિગાર ! હમ્ને દુન્યામ્ને ભી અચ્છા અતા ફરમા ઓર આખિરતમ્ને ભી અચ્છાઈ સે નવાઝ ઓર હમ્ને આગ કે અઝાબ સે બચા. (૧)

સય્યિદના ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "આદમી જબ કિસી ઐસે મરીઝ કે પાસ બેઠે ઓર તીન યા સાત મરતબા યે પઢે, તો ઉસે શિક્ષાબ ન કર દિયા જાતા હે.

أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيَنِي

અસ્અલુલ્લાહલ્ અઝીમ રબ્બલ અર્શિલ અઝીમ, અન યશ્ફિયહૂ

તર્જમા: મેં અલ્લાહ સે, કે જો બડી અઝમતવાલા હૈં ઓર અર્શે અઝીમ કા પરવરદિગાર હૈં, સવાલ કરતા હૂં કે વો ઉસે શિક્ષા અતા ફરમા દે (૨)

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : જબ આદમી મરીઝ કી ઈયાદત કરને આયે તો ઉસે યે કલિમાત કેહને ચાહિયે,

- (૧) (હસનુન) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ ફ ૧૧ / ૭૮ (૨) સહીહ મુસ્લિમ : ૨૬૮૮
(૩) (સહીહુન) મુસ્નદે અહમદ : ૧ / ૨૩૮, સુનને અબી દાવૂદ : ૩૧૦૬, સુનને તિરમિઝી : ૨૦૮૩, અલ-અદબુલ મુફરદ લિલ-બુખારી : ૧૧ / ૪૪૮, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ મુસલ્લી : ૨૪૩૦. સહીહ ઈબ્ને હિબ્બાન : ૨૮૭૫, સુનને કુબરા લિન્નસાઈ : ૧૦૮૮૨

اَللّٰهُمَّ اَشْفِ عَبْدَكَ يَنْكَالَكَ عَدُوًّا اَوْ يَشِيْءُ لَكَ اِلٰى صَلَاةٍ

અલ્લાહુમ્મશિફી અબ્દક ચન્કઅ લક અદુવ્વન અવ ચમ્શી લક
ઈલા સલાતિન

અય અલ્લાહ ! અપને બંદે કો શિફા સે નવાઝ દે, તાકે યે તેરે દુશ્મન
કો મૌત કે ઘાટ ઉતાર સકે ઓર તેરે લિયે નમાઝ પઢને જા સકે." (૧)

હઝરત સલમાન (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સલ.)ને
મેરી ઈયાદત કી તો ફરમાયા :

شَفَى اللهُ سَقَمَكَ، وَغَفَرَ ذَنْبَكَ، وَعَافَاكَ فِي دِينِكَ وَجَسَدِكَ اِلٰى مُدَّةٍ اَجَلَكَ

શફુલ્લાહુ સકમક, વ ગફર ઝમ્બિક, વ આફાક ફી દીનક વ

જસદિક ઈલા મુદતિ અજલિક

તર્જમા : અલ્લાહ તઆલા તેરી બીમારી કો શિફા દે, તેરે ગુનાહ માફ
ફરમાએ ઓર તેરે બદન વ જિસ્મમેં તા હયાત આફીયત દે. (૨)

હઝરત અબૂ ઝુબૈદ (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

મેં, નૌફ બિકાલી બનૂ આમિર કા એક શખ્સ ઓર એક ઓર
આદમી હઝરત અબૂ અય્યૂબ (રદિ.) કી ઈયાદત કે લિયે હાઝિર હૂયે
ઓર હમને કહા : અય અલ્લાહ ! ઉન્હેં આફીયત સે નવાઝ ઓર શિફા
અતા ફરમા, તો ઉન્હોંને ફરમાયા : તુમ યૂં કહો : અય અલ્લાહ ! અગર
ઉનકી મૌત કા વકત આ ચુકા હે તો ઉનકી મગિફરત ફરમા ઓર ઉસ પર
રહમ ફરમા, ઓર અગર ઉસકા વકત નહીં આયા તો ઉસે આફીયત સે
નવાઝ ઓર શિફા અતા ફરમા." (૩)

(૧) (હસનુન) મુસ્નદે અહમદ : ૨/૧૭૨, સુનને અબી દાવૂદ : ૩૧૦૭ સહીહ ઈબ્ને
હિબ્બાન : ૩૪૪, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૧ / ૪૮૫ (૨) (ઝઈફુન) અલ
મુઅજ્જમુલ કબીર લિતબરાની : ૬ / ૨૪૦, મુસ્તદરક લિલ- હાકિમ : ૧ / ૭૩૪,
તારીખે દમિશક લિઈબ્ને અસાકિર : ૨૧ / ૪૧૭ (૩) (ઈસ્નાદુહૂ લા બઅૂસ બિહી)
મુસ્નદે અહમદ : ૩/૧૪૮, મુસ્નન્ફ ઈબ્ને અબી શયબહ : ૩ / ૨૩૩, શર્હુસ્સુન્નહ
લિલ-બગવી : ૫ / ૨૪૧, મુસ્નદે અબી યઅલા અલ-મુસલ્લી : ૭ / ૨૩૨

દીગર ઉમૂર કા બયાન

મદીને કી વબા કે મુતઅલ્લિક નબી (સલ.)

કા ખ્વાબ

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે મરવી હૈં કે :

નબી (સલ.) ને ફરમાયા : "મેંને ખ્વાબમેં એક સિયાહ ફામ ઔરત દેખી, જિસકે બાલ પરાગંદહ થે ઔર ઉસસે બહૂત બદબૂ આ રહી થી, વો મદીના સે નિકલી ઔર જાકર મહીઅહ મકામ પર ઠહર ગઈ. મેંને ઉસ ખ્વાબ કી તા'બીર યે કી હૈં કે મદીના કી વબા કો અલ્લાહ તઆલા મહીઅહ કી તરફ મુન્તકિલ કર દેગા. (૧)

મુસીબતેં ઔર તકલીફો કા સબબ ગુનાહ હી હોતે હૈં !

ઈમામ હસન (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

હઝરત ઈમરાન બિન હુસૈન (રદિ.) કો બદન કી કિસી તકલીફમેં મુબ્તલા કર દિયા ગયા તો ઉન્હોંને ફરમાયા : મેં સમજતા હૂં કે યે તકલીફ કિસી એક ગુનાહ કી વહજ સે હી આઈ હૈં, જબકે અલ્લાહ તઆલા જિન ગુનાહોં કો માફ ફરમા દેતા હ, વો ઉસસે કહી ઝયાદહ હૈં ઔર ઉન્હોંને યે આયત પઞ્હી :

وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ

તર્જમા : ઔર તુમ્હે જો ભી મુસીબત પહૂંચતી હૈં વો તુમ્હારે હી હાથોં

(૧) સહીહ બુખારી : ૭૦૩૮

કી કમાઈ હોતી હૈ. (યા'ની તુમહારે ગુનાહોં કા હી નતીજા હોતી હૈ) ઓર અલ્લાહ તઆલા બહૂત સારોં કો તો માફ ફરમા દેતા હૈ. (૧)

બુરે આ'માલ કે બદલે સે કયા મુરાદ હૈ ?

હઝરત આઈશા (રદિ.) બયાન કરતી હૈં કે :

મેંને અર્ઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! યકીનન મેં ખૂબ જાનતી હૂં કે કુઆને કરીમમેં કૌનસી આયત સબસે સખ્ત હૈ. આપ(સલ.) ને પૂછા : અય આઈશા ! કૌન સી આયત હૈ ? મેંને અર્ઝ ક્રિયા : અય અલ્લાહ કે રસૂલ ! વો યે આયત હૈ : **مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ** તર્જમા : જો શખ્સ બુરાઈ કરેગા, ઉસે ઉસકા બદલા દિયા જાએગા. તો આપ (સલ.) ને ફરમાયા મોમિન બંદે કો જો કોઈ મુસીબત આતી હૈ, યહાં તક કે અગર કાંટા ભી ચુભતા હૈ, તો યે બદલા હી હૈ." (૨)

હઝરત ઉમય્યહ બયાન કરતી હૈ કે :

ઉન્હોંને સચ્ચિદહ આઈશા (રદિ.) સે ઈસ આયત કે મુતઅલ્લિક પુછા :

إِنْ تَبَدُّوْا مَآلِيْ أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْا يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللهُ

તર્જમા : અગર તુમ ઈસ ચીઝ કો ઝાહિર કરો જો તુમહારે દિલોંમેં હૈ, યા ઉસે છુપાયે રખો (અલ્લાહ તઆલા તુમસે ઉસકા હિસાબ લેગા.) ઓર ઈસ આયત : **مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ** "તર્જમા : જો શખ્સ કોઈ બુરા અમલ કરેગા, ઉસે ઉસમા બદલા દિયા જાએગા." કે બારેમેં સવાલ ક્રિયા તો હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ફરમાયા : જબસે મેંને રસૂલુલ્લાહ (સલ.) સે (ઉસકે બારેમેં) સવાલ ક્રિયા તબ સે કિસીને મુઝસે નહીં પૂછા, રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને મુઝસે ફરમાયા થા, અય આઈશા ! ઉસસે મુરાદ

(૧) (સહીહુન) શોઅબુલ ઈમાન લિલ-બયહકી : ૧૨ / ૨૫૨, અલ-મુસ્તદરક લિલ-હાકિમ : ૨ / ૪૪૫, અલ-મુઅજમુલ કબીર લિત્તબરાની : ૧૮/૧૦૭, મજમુઉઝ ઝવાઈદ લિલ-હયથમી : ૨ / ૩૦૨ (૨) (લા બઅસ બિહી) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૨૧૮, મુસ્નદે અબી દાવૂદ અત્તયાલિસી : ૧૫૮૪, સુનને તિરમિઝી : ૨૮૯૧

અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે આનેવાલી વો પેદર પે મુસીબતે હૈ જો વો અપને બંદે પર મુસલ્લત કરતા હૈ, મષલન : બુખાર હોના, કોઈ તકલીફ પહૂચના યા કાંટા ચુભના, યહાં તક કે વો સામાન જો આદમી અપની આસ્તીનમેં રખે ઔર ગુમ કર બેઠે, ફિર ગભરા કર તલાશ કરે તો ઉસે અપને પેહલૂમેં હી મિલ જાયે (યા'ની ઈસ કદર છોટી પરેશાની ભી), ફિર ઐસા હોતા હૈ કે મોમિન ગુનાહોં સે ઈસ તરહ નિકલ જાતા હૈ જિસ તરહ આગ કી ભટ્ટી સે સુર્ખ સોને કી ડલી નિકલ આતી હૈ. (૧)

ઝિયાદ બિન રબીઅ બયાન કરતે હૈ કે :

"મેંને હઝરત સય્યિદના ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) સે કહા : કિતાબુલ્લાહમેં એક આયત હૈ જો મુઝે ગમગીન કર દેતી હૈ, ઉન્હોંને પૂછા યે કૌન સી આયત હૈ ? મેંને કહા : مَنْ يَعْصِلْ سُوءَ يُجْزِ بِهْ

"જો શખ્સ કોઈ બુરા અમલ કરેગા, ઉસે ઉસકા બદલા દિયા જાએગા," ઉન્હોંને ફરમાયા : મેં તો આપ કો બડા ફકીહ સમજતા થા, મેરી રાય કે મુતાબિક ઉસકી તફસીર યે હૈ કે મોમિન કો કદમ ફિસલ જાને યા રગ ફડકને જેસી કોઈ મુસીબત આતી હૈ તો વો ગુનાહોં કી વજહ સે હી આતી હૈ, જબકે અલ્લાહ તઆલા બંદે કે જિન ગુનાહોં કો માફ ફરમાતા હૈ વો કહી ઝયાદા હૈ." (૨)

રબીઅ બિન ઝિયાદ બયાન કરતે હૈ કે :

"મેં હઝરત સય્યિદના ઉબય (રદિ.) સે મિલા ઔર ઉનસ અર્ઝ કિયા: મેંને કિતાબુલ્લાહ કી યે આયત પઢી તો ઉસને મુઝે ગમગીન કર દિયા : مَنْ يَعْصِلْ سُوءَ يُجْزِ بِهْ "જો શખ્સ કોઈ બુરા અમલ કરેગા, ઉસે ઉસકા બદલા દિયા જાએગા" ઉન્હોંને ફરમાયા : મેં તો તુમહેં બડા ફકીહ સમજતા થા, મેરી રાય કે મુતાબિક ઈસ કી તફસીર યે હૈ કે મોમિન કો

(૧) (ઝઈફુન) મુસ્નદે અહમદ : ૬ / ૨૧૮, મુસ્નદે અબી દાવૂદ અત્તયાલિસી : ૧૫૮૪, સુનને તિરમિઝી (૨) (હસનુન) અઝઝહદુ લિહન્નાદ : ૧ / ૨૪૮, દુરુલ મન્હૂર લિસ્સિયુતી : ૨ / ૬૮૮, તફસીર ઈબ્ને જરીર તબરી : ૫ / ૨૮૨

કોઈ ખોફ આને યા ચ્યૂંટી કે કાંટને યા રગ ફડકને જૈસી કોઈ મુસીબત આતી હૈ તો વો ગુનાહો કી વજહ સે હી આતી હૈ, જબકે અલ્લાહ તઆલા બંદે કે જિન ગુનાહોં કો માફ ફરમાતા હૈ વો કહી ઝયાદહ હૈ." (૧)

નાશુકી કા કયા મતલબ હૈ ?

ઈમામ હસન બસરી (રહ.) અલ્લાહ તઆલા કે ઈસ ફરમાન :

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

તર્જમા : યકીનન ઈન્સાન અપને રબ કા બહૂત નાશુકા હૈ" (સૂરએ આદિયાત : ૧૦૦ / ૬) કી તફસીરમેં ફરમાતે હૈ, ઉસકા મતલબ યે હૈ કે ઈન્સાન મુસીબતોં ઓર પરેશાનીયોં કો યાદ રખતા હૈ ઓર અલ્લાહ તઆલા કી નેઅમતોં કો ભુલા દેતા હૈ. (૨)

સબ્ર કા મફહૂમ કયા હૈ ?

હઝરત ઈમામ સુફિયાન (રહ.) સે મરવી હૈ કે બા'ઝ ફુકહા ફરમાતે હૈ:

યે બાત ભી સબ્ર કા હિસ્સા હૈ કે આપ અપની મુસીબત ઓર તકલીફ કો (કિસી સે) બયાન ન કરે ઓર ન હી અપને નફસ કી પાકી બયાન કરે." (૩)

ખુલાસા : નફસ કી પાકી બયાન કરને સે મુરાદ યે હૈ કે કિસી કે પાસ અપને સબ્ર ઓર બરદાશત કા તઝકિરા ન કરે કે મુઝે ઈતની મુદત સે યે બીમારી હૈ, લેકિન સબ્ર કર રહા હૂં, બરદાશત સે કામ લે રહા હૂં, વગૈરહ. ક્યૂંકે ઉસસે રિયાકારી કા અંદેશા હોતા હૈ, જો અજરો ધવાબ કે ઝિયાઅ (બરબાદ) હોને કા બાઈષ હૈ.

બુખાર ; મૌત કા રેહનુમા હૈ

હઝરત હસન (રહ.) બયાન કરતે હૈ કે :

(૧) (રિજાલુહૂ ષિકાતુન) દુર્લ મન્ખૂર લિસ્સિયૂતી: ૨/૬૮૮, તફસીરે તબરી: ૫ / ૨૮૨

(૨) (હસનુન) તફસીરે તબરી: ૨૮ / ૨૭૮, દુર્લ મન્ખૂર લિસ્સિયૂતી: ૮/૬૦૩

(૩) શોઅબુલ ઈમામ લિલ-બહયકી : ૧૨ / ૩૮૩

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "બુખાર" મૌત કા રાહનૂમા હૈ
 ઔર યે ઝમીનમેં મોમિન કે લિયે અલ્લાહ કી કૈદ હૈ." (૧)

સઈદ ઈબ્ને જુબૈર (રહ.) ફરમાતે હૈં : "બુખાર મૌત કા રાહનૂમા હૈ. (૨)

ખુલાસા : રાહનૂમા હોને સે મુરાદ યે હૈ કે મૌત કો ઈન્સાન તક
 પહુંચને કી રાહ બુખાર હી દિખાતા હૈ. ઈસ લિયે જબ કિસી કો બુખાર
 હો જાયે તો ઉસે ચાહિયે કે વો અપને ગુનાહોં કી તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફાર કરે
 ઔર જિસ કદ્ર મુમ્કિન હો સકે, નેક આ'માલ કા એહતિમામ કરે, મબાદા
 યે ઉસકા આખરી વક્ત હો.

બુખાર ઝમીનમેં અલ્લાહ કા કૈદખાના હૈ

ઈમામ હસન (રહ.) બયાન કરતે હૈં કે :

રસૂલુલ્લાહ (સલ.) ને ફરમાયા : "બુખાર ; મૌતકા રાહનૂમા હૈ,
 ઔર યે ઝમીનમેં અલ્લાહ કા કૈદખાના હૈ, વો જબ ચાહતા હૈ અપને બંદે
 કો (ઉસમેં) બંદ કર દેતા હૈ, ફિર વો જબ ચાહતા હ ઉસે છોડ દેતા હૈ, સો
 તુમ બુખાર કો પાની કે સાથ હલકા કર લિયા કરો. (૩)

ખુલાસા : અલ્લાહ તઆલા જબ દેખતા હૈ કે અબ બંદા ઉસકે કવાનીન
 કી ખિલાફવર્તી કરને લગ ગયા હૈ ઔર ઉસકી કાઈમ કી હુઈ હદોં સે
 આગે બઢને લગા હૈ તો ફિર ઉસે સીધે રાસ્તે પર લાને કે લિયે ઈસ
 કૈદખાનેમેં ડાલ દેતા હૈ. યહી વજહ હૈ કે બંદા જબ કિસી બીમારીમેં
 મુબ્તલા હોતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા કો બહૂત યાદ કરને લગતા હૈ.
 ઉસસે તઅલ્લુક જોડ લેતા હૈ ઔર ઉસસે અપને ગુનાહોં કી માફીયાં
 માંગને લગતા હૈ. લિહાઝા જબ બંદા કુછ સબક હાસિલ કર લેતા હૈ ઔર
 સીધે રાસ્ત પર આ જાતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે રિહાઈ દે દેતા હૈ.

(૧) (ઈસ્નાદુહૂ મુરસલુન વ હદીષુન મુરસલુન) શોઅબુલ ઈમામ લિલ-બહયકી : ૧૨ / ૨૮૪

(૨) (હસનુન) અઝ ઝુહુદુ લિહન્નાદ : ૨૦૭ ... (૩) (મુરસલુન) શોઅબુલ ઈમાન
 લિલ-બહયકી : ૧૨ / ૨૮૪, ઝઈફુન અલ-જામિઉસ્સગીર : ૨૭૯૭

બીમારિયાં તો સિફ મૌત કા બહાના હૈં

હઝરત જાબિર બિન જૈદ (રહ.) ફરમાતે હૈં :

" મૌત કા ફરિશ્તા લોગોં કો જહાં ભી મિલતા તો બગૈર કિસી મર્ઝ કે હી ઉન્હેં ફૌત કર દેતા. લોગ ઉસે બુરા ભલા કેહને લગે તો ઉસને અલ્લાહ તઆલા સે ઈસ બાત કી શિકાયત કી જો લોગ ઉસે બદદુઆએ દેતે થે. તો ઉસસે કહા ગયા : અય મલિમુલ મૌત ! વાપસ જાઓ (અબ કોઈ તુમ્હેં એસા નહીં કહેગા) ફિર અલ્લાહ તઆલાને બીમારિયાં ઉતારી (જિનમેં મુબ્તલા હોકર લોગ મરને લગે) તો સબ લોગ મલિકુલ મૌત કો ભૂલ ગયે, ઔર અબ જબ ભી કોઈ મરતા હૈ તો યહી કહા જાતા હૈ કે ફુલાં ફુલાં બીમારી કી વજહ સે મર ગયા." (૧)

તઅઝીયત કા અચ્છા અંદાઝ અપનાના ચાહિયે

હઝરત મુસ્અબ બયાન કરતે હૈં કે :

"જબ ઉરવહ (રહ.) વલીદ કે હાં સે વાપસ આયે તો ઉન્હોંને ફરમાયા : મેં મદીનેમેં દાખિલ નહીં હુંગા, કયૂંકે વહાં તો મેં ઈસ તકલીફ પર ખૂશ હોનેવાલોં ઔર નેઅમત પર હસન કરનેવાલોં કે દરમિયાન ઘીર જાઉંગા, યુનાન્થે વો અકીક (નામી) મકામ પર વાકેઅ અપને મહલ કી તરફ ચલ પડે ઔર ઉનકે સાથ જો લોગ થે, ઉનમેં ઈસા બિન તલહા ભી થે. જબ આપ ઉસ મહલમેં દાખિલ હો ગયે તો ઈસા બિન તલહાને આપસે કહા : હમેં વો મુસીબત દિખલાઈયે. જિસ કી હમ આપ સે તઅઝીયત કર રહે હૈં, તો ઉન્હોંને અપને ઘુટને સે કપડા હટા દિયા, તો ઈસા (રહ.) ને ઉનસે કહા : અલ્લાહ કી કસમ ! હમ આપ કો કશ્મકશ કે લિયે શુમાર નહીં કરતે, યકીનન જિસ ચીઝ કો અલ્લાહ તઆલાને બાકી રખા હૈ (યા'ની આપ કે ઈલ્મો દાનિશ કો) વો આપ કી અકલ, ઝુબાન, સમાઅત વ

(૧) (રિજાલુહૂ ષિકાતુન) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ : ૧૪ / ૨૭૬

બસારત, દોનો હાથ ઓર એક ટાંગ સે કહી બડી નેઅમત હૈ. તો ઉરવહ (રદિ.) ને ઉનસે કહા : અય ઈસા ! કિસીને ભી મુઝ સે ઐસી તઅઝીયત નહી કી જૈસી તઅઝીયત આપને કી હૈ." (૧)

એક દિન મૌત કા તીર આ લગેગા

ઈમામ હસન (રહ.) ફરમાયા કરતે થે :

"તુમ સિર્ફ નિશાના લગાને કી એક જગહ હો, જિસ પર રોઝાના તીરો સે નિશાને બાઝી કી જાતી હૈ, તુમ પર જો ભી કોઈ બીમારી આતી હૈ, વો નિશાને કા એક તીર હોતા હૈ. જિસ સે અકલવાલા સમઝ બૂઝ હાસિલ કરતા હૈ ઓર જાહિલ નાદાનીમે રેહતા હૈ. યહાં તક કે (એક દિન) ઐસા તીર આયેગા કે જિસકા નિશાના ખતા નહી હોગા."

ખુલાસા: યા'ની ઈન્સાન કો કભી કભી બીમારિયો કે તીર લગતે રેહતે હૈ, જો અકલમંદ હોતા હૈ, વો ઉસસે સબક હાસિલ કરતા હૈ ઓર બાકી કી ઝિંદગી કો અલ્લાહ કી દી હૂઈ મોહલત સમઝ કર ઉસકી ખુબ બંદગી બજા લાને કી કોશિશ કરતા હૈ, જબકે જો જાહિલ હોતા હૈ, વો નાદાનીમે હી રેહતા હૈ ઓર બીમારીયો સે કુછ ભી સબક નહી સીખતા, બલકે જૈસે પેહલે હોતા હૈ વૈસે હી બાકી ઝિંદગી ગુઝારતા ચલા જાતા હૈ. ફિર એક દિન મૌત કા તીર આ લગેગા, જિસકા નિશાના ખતા નહી હોગા, ફિર ન કોઈ મોહલત બાકી રહેગી ઓર ન આખિરત કી તૈયારી કા કોઈ મોકા હાથ આયેગા.

(૧) તારીખે બગદાદ લિલ-ખતીબ : ૮ / ૫૦

تَبْتَ بِالْخَيْرِ

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّيِّعُ الْعَلِيمُ (آمِينَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ)